Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti

Copyright © Kerem Beyit 2004-2008

ISSN 1855-6434 | september 2013 | letnik 6 | številka 28

Jašubeg en Jered

novice iz Drugotnosti

POROČAMO

- KSEVT, VITANJE, SLOVENIJA
- 9. GROSSMANN, LJUTOMER, SLOVENIJA
- ZMAJ POD DRAGUĆEM, PAZIN, HRVAŠKA
- NA MEJI NEVIDNEGA, LJUBLJANA, SLOVENIJA

ZF INTERVJU

- BELUGE NISO BELI KITI (intervju Žiga Žigon)

POGLEDI

- MOJA E-IZKUŠNJA
- E-KNJIGE V DIGITALNI KUHINJI

KRATKE ZGODBE

- Marko Vitas: ODJEK SIRENE (Motnja v permutaciji)
- Majda Arhnauer Subašič: PREKLETSTVO SVETLOBE
- Primož Jenko: KONEC IGRE
- Bojan Ekselenski: ZMAJSKA PSIHIJATRIJA
- Andrej Ivanuša: RAZPOKA
- Vid Pečjak: GENETSKA SVETOVALNICA in NAJKRAJŠA VOJNA (Podobe iz prihodnosti)
- Tatjana Malec: ACTIO IN DISTANS (zf poezija)

DELAVNICA KREATIVNEGA PISANJA – RAZPIS

Jašubeg en Jered
ISSN 1855 - 6434
Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti

Izdajatelj in urednik:
Bojan Ekselenski
Ljubljanska cesta 5A, 3000 Celje
Društvo Zvezdni prah Maribor
Stritarjeva 24, 2000 Maribor

GSM: +386 40 642 356 (Bojan)
E-pošta: bojan.ekselenski@gmail.com
Internet: **www.drugotnost.si**

Preostalniki:
Oblikovanje: Andrej Ivanuša

Naslovnica:
Kara Shyre and PawPaw
© 2008 Kerem Beyit

Copyright © 2013 Bojan Ekselenski
Vse pravice pridržane.

Besedila, slike in oblikovne rešitve je prepovedano kopirati na kakršenkoli način brez dovoljenja izdajatelja.

BEK = Bojan Ekselenski
JIV = Jani Ivanuša
ANI = Andrej Ivanuša

NOVOPEČENI

▪ Kje ste novi avtorji?

Verjamem, da je v Sloveniji precej ljubiteljev in ljubiteljic fantazije, znanstvene fantastike in hororja, ki imajo tudi ustvarjalno energijo. Žal nimamo nobenega periodičnega glasila, ki bi redno objavljalo in s svetovanjem pomagalo avtorjem pri njihovih prvih korakih v svet ustvarjalnosti. Prav Jašubeg en Jered torej orje ledino.

▪ Kaj lahko avtorji pričakujete?

Vsako delo bo šlo skozi nekaj rok. Prvo sito je pravopisno, torej skladnja in pomenoslovje. Nadalje gre skozi vsebinsko pretresanje. Ne bomo iskali napak, temveč kvaliteto. Objavili bomo dve ali tri najkvalitetnejše zgodbe. Objavili bomo zgoščeno oceno vsakega prispelega dela, pri čemer bomo avtorjem svetovali, kako naprej.

▪ Kam poslati svoje umetnine?

Svoje umetnine pošljite na e-naslov:
bojan.ekselenski@gmail.com

PREBERITE V TEJ ŠTEVILKI ...

Kot vedno pričenjamo številko z uvodnikom, spekulativnimi novicami in z rubriko *O življenju, Vesolju in sploh Vsem*. Seveda smo vse skupaj začinili še z *Vesoljskim humorjem*.

⇨ ***Več na straneh od 3 do 7.***

Nato sledijo poročila s konvencij in dogodkov, ki so jih obiskali člani društva Zvezdni prah (berite: uredniki tega fanzina). Bili smo na ljubljanski, slovenski konvenciji Na meji nevidnega, obiskali smo Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij (KSEVT) v Vitanju, deveti Grossmannov festival v Ljutomeru in povabljeni smo bili, da zastopamo slovenske barve na dvanajstem festivalu fantastične književnosti v Pazinu na Hrvaškem.

⇨ ***Več na straneh od 8 do 17.***

Bera ocenjenih filmov v kinu in na DVD je naslednja: World War Z, Cloud Atlas, Skyline, Jack the Giant Slayer, Pacific Rim in Elysium. Žal ni nobenega slovenskega med njimi. Eh, pa drugič!

⇨ ***Več na straneh od 15 do 23.***

Tokratni intervjujanec je mlad slovenski ZF avtor Žiga Žigon s svojim prvencem Beluge.

⇨ ***Več na straneh od 24 do 25.***

V rubriki *Pogledi* je Bojan spregovoril svoji e-izkušnji. V nadaljevanju smo dodali v rubriki *Izobraževanje* še E-knjige v digitalni kuhinji. Zatem se lahko seznanite s pojmi, ki so prišli iz ZF knjig in filmov v vsakdanje življenje, ter o 'pravljičnih hišah'. Poglejte še razpis za delavnico kreativnega pisanja.

⇨ ***Več na straneh od 26 do 31 in strani 53.***

Literarni del obsega 20 strani. Tako lahko preberete zgodbe kar šestih avtorjev. To so Marko Vitas: ODJEK SIRENE (Motnja v permutaciji); Majda Arhnauer Subašič: PREKLETSTVO SVETLOBE; Primož Jenko: KONEC IGRE; Bojan Ekselenski: ZMAJSKA PSIHIJATRIJA; Andrej Ivanuša: RAZPOKA ter Vid Pečjak: GENETSKA SVETOVALNICA in NAJKRAJŠA VOJNA (Podobe iz prihodnosti). In še ZF poezija izpod peresa Tatjane Malec.

⇨ ***Več na straneh od 32 do 55.***

Za konec pa še o tem, kaj se dogaja z letošnjim SI.CON v Mariboru.

OCENJEVALNI STANDARDI

Za ocenjevanje filmov v kinu in na DVD ter knjig uporabljamo naslednja merila:

FILM V KINU:
- 2,0 - zgodba (njena izvirnost, izvedba v scenarističnem pomenu, ipd.),
- 1,5 - izvedba (glasba, režiserski prijemi, kamera, posebni učinki),
- 1,0 - igra (verodostojnost igre, vživetost v vlogo, prepričljivost, ipd.),
- 0,5 - tehnična kvaliteta izvedbe (3D, kvaliteta slike, zvoka).

DVD FILM:
- 2,0 - zgodba (isto, kot pri filmu v kinu),
- 1,0 - igra (isto, kot prej),
- 0,5 - oprema škatle (bonusi, kvaliteta ovitka, dodatne vsebine),
- 0,5 - razmerje cena / kvaliteta (kaj dobiš za zahtevan denar),
- 1,0 - tehnična kvaliteta dobljenega (kvaliteta slike, zvoka).

KNJIGA :
- ***VSEBINA (max. 5,0)***
- 3,0 - zgodba (njena izvirnost in njeno vodenje od začetka do zadnje strani),
- 1,0 - izvedba ideje (žanrska umeščenost, preseganje ali stapljanje žanrov)
- 1,0 - podajanje zgodbe (jezikovna všečnost, izvirnost, jezikovna barvitost v skladu z zgodbo, ipd.),
- ***OBLIKA (max. 5,0)***
- 2,0 - oblikovanje (kako je knjiga oblikovana, prelom knjige, ipd.),
- 2,0 - spletna podpora in vsebinski dodatni bonbončki,
- 1,0 - dobljeno za denar ali razmerje cena / kvaliteta (kaj dobiš za svoj denar v primerjavi s primerljivo konkurenco).

Najvišja možna ocena v vseh primerih je 5! Tako, zdaj veste kakšna so merila. Pri vsakem opisu bo analiza, kje je izdelek dobil in kje izgubil ter seveda skupna ocena.

UVODNO MODROVANJE

Bojan Ekselenski

Elektronske knjige so v Veliki Britaniji in zlasti ZDA pomemben igralec na knjižnem trgu. Kaj pa Evropa? Pri nas žal obstaja močan knjigarniški in tudi založniški lobi, ki se upira naravnemu razvoju. Ozadnega interesa ni težko spregledati. V ZDA je davek na knjige 0%, pri nas pa celo knjigarnarji in založniki niso navdušeni nad nulto stopnjo, niti nad izenačitvijo papirnatih in elektronskih knjig. Se ve, čemu. V svetu okostenele miselnosti so vedno močni trendi po ohranjanju obstoječega in zaviranja novosti, ki spreminjajo utečeno trženje.

Kaj pa v Sloveniji?

Od 1. julija deluje platforma Biblos Študenstke založbe. Platformo so za svojo sprejele tudi slovenske knjižnice, saj omogoča enostavno izposojo in nadzor nad izvodi. Knjige si na Biblosu lahko preprosto izposodi vsakdo z veljavno člansko izkaznico podprte knjižnice (večina je zraven). Gre za pohvale vreden projekt, saj v slovensko zatohlo sceno prinaša nujno svežino. Omogočen je tudi preprost nakup knjig. Cene so, navkljub astronomskemu DDV, zelo primerne. Vsaj jaz, samozaložnik, imam pozitivno bilanco.

Tudi Mladinska knjiga se trudi s svojo knjigarno, a je še precej v povojih. Vidi se, da je vse skupaj še zelo nedodelano, vendar napreduje.

Obe platformi sta daleč od spoliranosti Amazona ali Kobo. Logično, saj gre za sveži platformi. Obe knjigarni podpirata iOS in Android in kakovost aplikacij še kaže porodne težavice. Evropa tu itak kar močno zaostaja, za kar pa je treba iskati vzroke tako v davku na elektronske knjige, višji ceni prevodov in seveda zavestnemu zadrževanju najpomembnejših igralcev na trgu. Tudi pri nas so elektronske izdaje poleg papirnatih bolj izjema, kot pravilo.

Velikim knjigarnarjem, ki so večkrat tudi založniki, je elektronska knjiga v okoljih s selektivno subvencionirano knjižno produkcijo strel v koleno.

Kako? Vsaka prodana elektronska knjiga pomeni manj državnih subvencij za tiskanje. Tudi avtorji, ki se pasejo na državnih jaslih, so v E-svetu naenkrat soočeni z zoprno konkurenco tistih, ki pač ne pridejo v bližino javnega denarja. Nadalje lahko utečeni založbi uspešno konkurira dovolj spreten posameznik. Z znanjem uporabe različnih cenovno dostopnih (in tudi brezplačnih) orodij zlahka eliminira potrebo po dragi infrastrukturi velikih hiš. Veliki so okornejši in njihova računica temelji predvsem na tradicionalni distribuciji. Zlasti knjigarniški del posla ob znatni E-produkciji obvisi v zraku. Tu je prizadet ravno monopolist, saj odpade potreba po njegovih predragih distribucijskih kanalih. V takšnem svetu je za majhnega samozaložnika E-knjiga pravi blagor. Odpade potreba po dragem tisku in dragi distribuciji.

V ZDA je davek na E-knjige 0%, a v Sloveniji 22,5%, kar je bistveno več kot za papirnate knjige. Po domače, v očeh državno-kulturniških institucij sta E-knjiga in pornografija davčno izenačena. Lepo, ni kaj.

(Nadaljevanje na strani 4)

OBJAVA

ZVEZDNI PRAH 2013
Letni zbir slovenske fikcije

Novembra 2012 smo uspešno izdali prvo zbirko spekulativnih zgodb in pesmi ***ZVEZDNI PRAH 2012 - letni zbir slovenske fikcije.***

RAZPIS ZA LETO 2013

Razpis je končan. Zahvaljujemo se vsem, ki ste poslali svoja dela na natečaj. Zlasti nas veseli veliko novih imen. Uredništvo mora vaša dela prebrati, jih prespati in seveda verodostojno uvrstiti ali pa tudi ne. Vsekakor bomo o uvrstitvi vse obvestili, najkasneje do božičnih praznikov.

KDAJ BO ZBIRKA PRIPRAVLJENA?

Zbirka bo skupaj dana do pomladi leta 2014. Predstavili jo bomo na 2nd Si.Con 2014, ki bo v pomladanskih mesecih.

Vsak avtor bo dobil dovolj izvodov za deljenje z najbližjimi.

ZVEZDNI PRAH 2014?

Natanko tako! Lahko začnete s pripravami na naslednji natečaj.

(Nadaljevanje s strani 3)

Drug problem v Sloveniji so E-bralniki. V ZDA so dostopni na vsakem koraku, pri nas pa je nabava prava misija. Zaradi Amazonovih omejitev so Kindli pri nas manj uporabni. Po domače, slovenske knjige ne morete preprosto naložiti iz Amazonove trgovine. Da je stvar še zabavnejša, tudi Biblos ne podpira kindlovega mobi formata, kar je razumljivo, saj je handlanje s Kindli v naši podsaharski deželi (tja nas uvršča veliki A) zelo neergonomično početje. Resnici na ljubo, je žogica na Amazonovi strani.

Drug pomemben igralec je Kobo. Njegovi bralniki so sicer dosegljivi tudi pri nas, lahko jih kupite, vendar jih iz bog ve, kakšnih razlogov, ni v trgovinah z zabavno elektroniko ali vsaj večjih knjigarnah v večjih mestih. Čigav interes je, da ga ni v trgovinah, kjer bi ga po logiki iskali?

Kobo Glo, ki ima osvetljen zaslon, stane 160 €, a navaden Kobo stane 80 €. To je primerljivo s Kindli. Tudi kvaliteta in ergonomija naprave je podobna Kindlovi in je svetlobna leta daleč od cenenih kitajskih igračk. Kobo podpira ePub 2, torej isti format, kot Biblos. Kobo ima svojo knjigarno, s podporo slovenščini in Sloveniji, kjer je možno enako udobno nalaganje, kot pri Amazonu.

Seveda pa obstajajo tudi tablice. Te so odlične zlasti za branje barvnih publikacij, a za knjige znajo biti včasih malce naporne. Po mojih izkušnjah je branje čisto OK, če je svetilnost zaslona nastavljena na minimum in ne berete na odprtem soncu. Kljub vsemu vam za branje izključno knjig toplo priporočam Kobota.

Kaj pa knjižna ponudba? Slovenski založniki so se presenetljivo slabo odzvali. Tako Biblos, kot eknjiga.emka sta precej revna, saj je digitaliziran samo manjši del knjižnega bogastva. Zlasti je zaskrbljujoče, ker nove knjige ne izidejo v papirni in elektronski obliki. Še vedno vlada papir. Vzroke sem že navedel. V E-svetu smo naenkrat vsi izenačeni, to pa mnogim na slovenskem kulturniškem, knjigarniškem in založniškem olimpu ne odgovarja, saj izgubijo svoj prevladujoč položaj. V Sloveniji za samozaložnika predstavlja glavno coklo predvsem visok delež stroškov tiska v celokupnem strošku knjige. Ko ta odpade, sta majhen samozaložnik in velika založba, čeprav je ta obilno napojena od državnih jasli, v enakem položaju.

Pravzaprav je majhen v boljšem položaju. Čemu?

Najprej realnost slovenskega knjižnega trga. Slovenske založbe ne plačujejo honorarjev. Knjige so namenjene zaslužku založnika in ne avtorja. Avtorji pišejo, založbe izdajajo. Nekako se vsem, tako velikim, kot malim zdi, da mora avtor delati brezplačno, za svojo dušo. Skratka, založba avtorju ničesar ne plača, če knjiga slučajno ni državno izdatno podprta (beri: pokriti skoraj vsi materialni in drugi stroški). Malce manj spreten avtor lahko nultega honorarja ostane tudi brez avtorskih pravic do lastnega dela. Kar veliko založb tako ožema avtorje. Založbe plačajo tisk, včasih tudi lektorja (drobiž mimo davkarjev v primeru manjših založb), a oblikovalca bolj redko (večina naslovnic so bolj ali manj fotokopirani izdelki nekoga, ki je pač pri roki). Knjiga je natisnjena, večina se proda v knjižnice, založba potem kasira, kolikor se pač pokasira za 100 – 150 prodanih izvodov.

V E-svetu ta sužnjelastniški sistem odpade. Avtor lahko založbi reče adijo. Kako? Če je dovolj spreten, lahko sam pripravi elektronsko izdajo in jo ponudi trgu. Čeprav ne bo obogatel, pa bo dobil vsaj nekaj, kar je bolje od nič, kar lahko pričakuje od založbe. Seveda pa model E-knjige ne diši državno podprtim akterjem, saj naenkrat niso več v prednosti glede stroškov in tudi kvalitete. Iznajdljiv in spreten samozaložnik lahko s primernimi orodji izdela profesionalne izdelke. Ta namenska orodja so sorazmerno poceni, vendar naredijo profesionalne izdelke. Vse je v veščini.

Biblos je dokaz, kako je, če so vsi akterji na isti štartni črti. Samozaložniški projekt Vitezi in Čarovniki: Votlina skrivnosti je že od začetka med prvimi petimi z največ izposoje (izmenja si 3. in 4. mesto).

Majhni imamo tudi prednost, ker se lahko hitro prilagajamo. Neobremenjeni smo s kalkulacijami velikih in nismo eksistenčno odvisni od državnega vbogme.

Elektronske knjigarne pa imajo seveda od nas majhnih korist. Ker ne kalkuliramo, lahko ponudimo vse, kar imamo. S tem bogatimo ponudbo elektronskega knjigarnarja in korist imamo vsi udeleženci.

Zakaj poleg obeh svežih E-knjigarn ne omenjam Ruslice, pionirja na tem področju? Z njimi nimam izkušenj.

V članku ***Moja E-izkušnja*** vam podajam svojo samozaložniško izkušnjo.

Še nekateri spletni naslovi:

- **Elektronska knjižnica in knjigarna Biblos http://biblos.si**
- **Elektronska knjigarna E-knjiga.Emka http://eknjiga.emka.si**

DREJČKOVIH NAGRAD ZA LETO 2013 NE BODO PODELILI

Društvo ustvarjalcev spekulativnih umetnosti Zvezdni prah iz Maribora je v lanskem letu pričelo s podeljevanjem nagrad DREJČEK IN TRIJE MAROVČKI za dela na področju spekulativnih umetnosti (fantazija, znanstvena fantastika in horor).

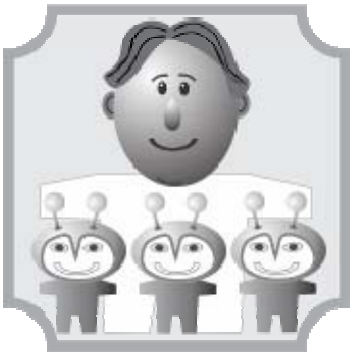

Žal do konca meseca julija 2013, ko se je iztekel rok za nominacije, društvo ni prejelo niti enega(!) samega predloga. Zato se je odbor odločil, da za leto 2013 te nagrade na podeli. Vsa produkcija na spekulativnem področju v letošnjem letu pa bo upoštevana pri podelitvi nagrad za leto 2014.

IRON SKY – THE COMING RACE

Opraviti imamo z nadaljevanjem filma Iron Sky (Jekleno nebo) finskega režiserja Timo Vuorensola. Producenti filma želijo biti še bolj neodvisni od financerjev in so sprožili nabiralno akcijo, ki je bila uspešna. V 57 dneh so zbrali nekaj več kakor 182.000$. Kakor pri prvem filmu, tudi tukaj velja, da se lahko pridružite ustvarjalcem filma. Predvidevajo, da bodo potrebovali okoli dve leti, da film naredijo. (Vir: scifiportal.eu)

KRATKE IZ EVROPE

Novic iz naše Kokoške ni kaj veliko in včasih se sprašujem, če spimo sredi poletja zimsko spanje. A ker smo del Evrope, je prav, da kakšna novica pricurlja tudi izza meja. (Vir: scifiportal.eu)

NOVA STRAN ESFS

European Science Fiction Society je prenovila svojo domačo stran, tako vsebinsko kakor tudi oblikovno. S tem skušajo doseči še večje število ljubiteljev in podpirati Evropski fandom.

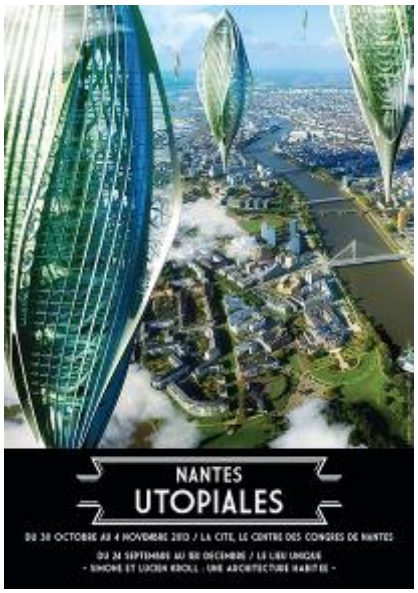

UTOPIALES, NANTES

Med 30. oktobrom in 4. novembrom bodo Francozi organizirali svojo letno konvencijo Utopiales v Nantesu v Kongresnem centru. Gostje bodo William Gibson, Orson Scott Card, Max Brooks, Peter Curling, Sara Doke, Michel Serres, Alain Musset, Eric Picholle in še več francoskih avtorjev, ki so nam neznani. Pripravili bodo okrogle mize in podelili francoske nagrade.

DUTCH EUROPEAN STEAMPUNK CONVENTION

Ljubitelji tovrstne literarne smeri, mode, designa, itd., sta žal že zamudili največjo evropsko prireditev. Bila je med 26. in 28. julijem 2013 v mestecu Meppel na Nizozemskem.

EFFFF

The European Fantastic Film Festivals Federation (the Federation) sestavlja 22 filmskih festivalov v 15 državah. Ocenjujejo, da so v zadnjem letu tako nabrali skupno več kakor 450.000 obiskovalcev. Iz Slovenije je zraven Grossmannov festival iz Ljutomera.

Zveza podeljuje nagrado Méliès d'Or za najboljši fantastični film (dolgo- in kratko-metražni). Nagrada je poimenovana po Georgesu Mélièsu, francoskem cineastu, ki je prvi naredil znanstveno fantastični film v katerem je uporabil tehnične trike, ki so še danes v uporabi.

Nagrado so prvič podelili leta 1995 v Bruslju na International Fantastic Film Festival. Prejel jo je ***Alex de la Iglesia*** za film ***The Day of the Beast (El Día de la Bestia)***. Nato so nagrado dobili še ***Michael Winterbottom*** za film ***Code 46*** leta 2004, ***Thomas Alfredson*** za ***Let the Right One In (Låt den Rätte Komma In)*** leta 2008, ***Rodrigo Cortes*** za film ***Buried*** leta 2011 in ***Kristina Buozyte*** za mojstrovino ***Vanishing Waves*** (Aurora) leta 2012.

Letošnja, že sedemnajsta Méliès d'Or Ceremony bo 13. oktobra na Sitges Internacional de Cinema v Kataloniji v Španiji. Več informacij je mogoče najti na www.melies.org.

Vse ANI <>

O ŽIVLJENJU, VESOLJU IN SPLOH VSEM

ROJENA JE NOVA ZVEZDA

20. avgust 2013

Ampak ne filmska ali glasbena, temveč čisto prava, vesoljska. Novo sonce se je prižgalo 1400 svetlobnih let stran od Zemlje. Skratka skoraj na našem dvorišču. S tem je postala idealen nebesni objekt za proučevanje.

Rojevanje zvezde proučujejo s pomočjo radijskega teleskopa ALMA v Čilu v puščavi Atacama. Rojstvo so zaznali takrat, ko so se plini ob prižigu zvezde razleteli na vse strani s hitrostjo 144.000 km/h in zadeli ob pline, ki obkrožajo zvezdo, da so zažareli. Odkritje prižiga nove zvezde bo znanstvenikom pomagalo, da bodo bolje razumeli procese ob nastanku zvezd. Zvezdo so poimenovali HH (Herbing-Haro) 46/47.

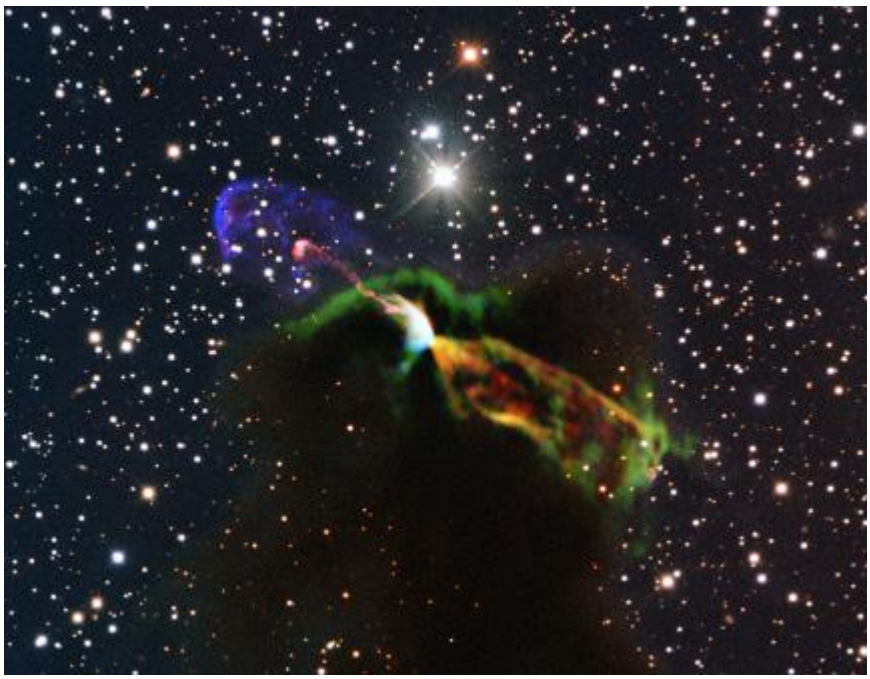

ISKANJE ALIENOV Z LASERJEM

Avgust, september 2013

Astrobilogi so prišli na novo idejo, kako poiskati tuje civilizacije. Zamislili so si, da je mogoče zabeležiti laserske emisije izvenzemeljskih civilizacij. To je postalo mogoče v zadnjem času, saj so razvite naprave, ki zaznajo en sam foton svetlobe v zelo majhnem delcu sekunde.

Detektorja na Harvardu in Pricentonu zmoreta z 'enim pogledom' zaobjeti 10.000 zvezd in zaznati morebitni laserski blisk. Walter Leeb z Dunajske univerze za tehnologijo pravi:

»Predpostavljamo, da tuje civilizacije najbolj verjetno uporabljajo svetlobo za komunikacijo. Tudi Zemljani že od vsega začetka uporabljamo svetilnike, ki utripajo in opozarjajo na nevarnosti ali določajo smer. Iščemo impulze, ki se pojavljajo vsako nanosekundo ali še v krajšem intervalu. Tako kratkih intervalov namreč ne povzroča nobeno nebesno telo.«

Prav tako menijo, da bi uporabljali infrardeče laserje in druge podobnih valovnih dolžin, saj v naravi takšnega vira svetlobe še nismo odkrili. Ta vrsta laserjev je tudi energetsko zelo močna, kar je nujno, če želimo poslati informacije na velike daljave. Ob tem se osredotočajo na tiste zvezde, kjer bi bilo mogoče, da okrog njih krožijo zemlji podobni planeti.

Z 80-centimetrskim teleskopom Dunajske univerze so že preiskali pred kratkim odkrit planet, ki je zelo podoben Zemlji. Upanje polagajo prav na tiste planete, ki so v zoni naseljivosti (zlatolaskina zona). To so tisti, ki so na takšni razdalji od matičnega sonca, da je na njih tekoča voda. Najbolj 'zaželeni' v tem trenutku so Kepler-22b, HD 33564b, HD 87883b in eksoplaneti zvezde Gliese 581. Felix Hormuth z Instituta maxa Plancka za astronomijo v Heidelbergu, Nemčija, pravi:

»Signalov s teh ciljanih planetov nismo prejeli. Vendar smo dokazali, da so tehnologija in metode pravilni. Tako to ni znanstvena fantastika, temveč smel poskus, ki je fascinanten in realističen.«

KOLONIZACIJA MARSA

September 2013

Privatna organizacija Mars One je aprila letos objavila, da zbira prostovoljce za kolonizacijo Marsa. V razpisu je navedla, da bodo udeleženci odšli leta 2023 na Mars in tam ostali 'za vedno'. Nihče ni pričakoval, da se bo našlo dovolj ljudi za takšno enosmerno potovanje. Do konca avgusta se je javilo več kakor 165.000 udeležencev, ki so celo že plačali 'aro' za takšno epsko potovanje. (vse ANI)

Le kaj je to?

NEKAJ RESNIC O RAČUNALNIKIH V ZF FILMIH

- Vsak računalnik, ki oživi in grozi človeštvu z uničenjem, je mogoče premagati tako, da mu podtaknemo nasprotujoče si podatke.
- Veliko-ploskovni računalniki z mnogimi lučkami in vrtečimi se koluti so najsodobnejši stroji, samo so jih retro dizajnirali.
- Katerikoli virus napisan na kateremkoli računalniku lahko uniči drugi računalnik ne glede na njegov operacijski sistem. (*He, verjetno je to zato, ker vsi uporabljajo Mace!*)
- Največji računalniki so najhitrejši!
- Na najbolj zavarovanem vohunskem računalniku ni težko najti skritih datotek. Samo je potrebno vtipkati: »Najdi vse skrite datoteke!«
- Geslo je vedno mogoče uganiti največ v dveh, pardon, v treh poskusih.
- Še tako butast in mišičast heroj takoj razume kako deluje računalnik Izvenzemeljcev.

Imam slabo in dobro novico za vas. Slaba je, da imate napredujočo bolezen 'razvoj človeške vrste'. Dobra pa je, da bodo zelo hitro uničili sami sebe. Tako boste kmalu zdravi!

KSEVT
VITANJE – SLOVENIJA
13. JULIJ 2013
Pripravil Andrej Ivanuša

Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij (na kratko KSEVT) v Vitanju je bilo dograjeno v septembru leta 2012. Otvoritveni govor so imeli: dr. Danilo Türk, predsednik RS, dr. Žiga Turk, minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS, dr. Lojze Peterle, evropski poslanec, dr. Anton Mavretič, vesoljski znanstvenik, ter kozmonavt, dr. Jurij Baturin. Z Mednarodne vesoljske postaje je udeležence pozdravil kozmonavt Jurij Malenčenko. Objekt sta uradno odprli bivša ministrica za kulturo Majda Širca in kandidatka za umetnico v vesolju Mateja Rebolj. Osrednji umetniški program je predstavljalo delo Pendulum Choir švicarske skupine Cod.Act.

V tem trenutku (do konca septembra) je v središču še odprta otvoritvena razstava HERMAN POTOČNIK NOORDUNG: 100 MONUMENTALNIH VPLIVOV. Posvečena je človeku, v imenu katerega je ideja o KSEVT pravzaprav zrasla. Rod Potočnika, pionirja vesoljskih poletov, izvira iz Vitanja. Tam že od prej stoji njegova spominska soba.

Stavba Kulturnega središča evropskih vesoljskih tehnologij v Vitanju se zdi kakor, da bi padel leteči krožnik sredi tipičnega slovenskega trga. Vsekakor je prvi vtis 'izvenzemeljski'.

»Potočnikova razstava predstavlja predvsem humanizacijo tehnološkega razvoja. Je seštevek vplivov na Potočnikovo biografijo in vplivov njegovega dela na desetletja razvoja vesoljskih tehnologij, ki so omogočile polet prvega satelita in prvega človeka v vesolje, polet na Luno ter namestitev vesoljskih postaj v Zemljini orbiti.« je dejal Miha Turšič, avtor razstave.

Razstavo sem obiskal v mesecu juliju 2013. Bila je topla poletna sobota in po spustu s hladne Rogle sva z ženo 'padla' v poletje in se ustavila v Vitanju pred stavbo, ki še najbolj spominja na kakšen leteči krožnik. Delovala je prav nezemeljsko sredi klasičnih 'kmečkih' hiš Vitanja. Pridružila sva se vodenemu ogledu razstave. Čeprav vem o Potočniku praktično 'vse' in še več o

KSEVT je 24. maja 2013 obiskala Sunita L. Williams, astronavtka tudi s slovenskimi koreninami, ki je bila doslej dvakrat članica posadke Mednarodne vesoljske postaje, drugič je bila poveljnica odprave.

človeškem osvajanju vesolja, sem dobil še nove informacije, ki jih nisem poznal. Razlaga je bila na nivoju in vodenje odlično opravljeno.

Po uvodni predstavitvi Potočnikovega življenja smo se posvetili njegovim idejam, ki jih je zapisal v knjigi 'Das Problem der Befahrung des Weltraums - der Raketen motor' in je bil izdana 1928. Knjiga je v slovenskem prevodu z naslovom 'Problem vožnje po Vesolju - Raketni motor' izšla leta 1986. Vendar je mojo pozornost takoj pritegnil pod stropom 'lebdeči' Sputnik. Takole od blizu je bil videti kot velika aluminijasta žoga z antenami. Razstavljen je eden od treh, saj so Rusi vedno zgradili rezervna vesoljska plovila. Prvi niti ni uspel poleteti v Vesolje. Drugi je bil srečnež, ki je obkrožal

Samo do septembra 2013 je mogoče v KSEVT videti 'originalni' SPUTNIK, prvo vesoljsko plovilo, ki smo ga ljudje poslali izven naše atmosfere v krožnico okrog Zemlje. Na platnu pod njim se vrti projekcija vesoljske postaje kot si jo je zamislil Herman Potočnik.

Herman Potočnik Noordung se je rodil 22. decembra 1892 v Pulju. Svoje otroštvo je preživel v Mariboru, šolal se je v Fischhauu, Hranicah in Mödlingu, ter se že v času prve svetovne vojne boril na različnih frontah. Po vojni je bil invalidsko upokojen, kljub temu se je odločil za nadaljnje šolanje na Dunaju, kjer je magistriral iz raketnih tehnologij. Od leta 1922 do svoje smrti se je posvetil vesoljski znanosti. Umrl je 27. avgusta 1929.

zemljo in ves čas nanjo pošiljal signale –biiip, –biiip, ki so jih med drugimi lahko uspešno ulovili tudi radioamaterji. Tretji pa Zemlje ni nikoli zapustil in je sedaj kot velikanska dragocenost razstavljen v KSEVT.

Druga atrakcija pa so zagotovo ruske vesoljske obleke. Razstavljena je 'delovna' vesoljska obleka Sokol, ki jo astronavti oblečejo med poletom v vesolje in ob pristanku na Zemlji ter ob posebnih priložnostih, ko jim morda grozi odpoved tesnosti postaje. Nato je naslednja lutka oblečena v vesoljsko podobleko, ki vsrkava znoj in so po njej razpeljane cevke za regulacijo temperature. Vanjo so všite tudi komunikacijske naprave. Pod stropom so obesili še vesoljsko obleko za 'leoniranje', torej za sprehod v vesolje. Pojem 'leoniranje' je nastal zato, ker je bil prvi človek, ki se je podal izven vesoljske kapsule, Aleksej Arhipovič Leonov marca 1965. Obleka z imenom Orel je pač 'čudo' tehnologije in že tista, rabljena, ki je v KSEVT, je vredna toliko kolikor je stala izgradnja središča. Vendar pa nudi astronavtu kar največjo možno zaščito pred vsemi nevarnostmi, ki prežijo nanj v vesolju. Vendar je potrebno imeti pred očmi, da je to več kakor obleka. To je pravzaprav mobilna enoosebna vesoljska kapsula, ki omogoča delo v najbolj ekstremnih pogojih.

Ostalo so fotografske predstavitve knjige našega znanstvenika, ki je prvi tehnično spregovoril o težavah bivanja v vesolju. Njegova vesoljska postaja je zelo domišljena in mnoge njegove rešitve so uporabili tako znanstveniki (Herman Oberth, Ciolkovski, von Braun, idr.) kot pisci znanstvene fantastike (Arthur C. Clarke, itd.). Sama postavitev razstave je tehnično zelo dovršena in v uporabi so elektronski efekti, ki jih omogoča sodobna informacijska tehnologija. Ves center je ena sama oda sodobni vesoljski in informacijski tehnologiji kakor tudi arhitekturi.

V kolikor si želite razstavo sami ogledati, potem morate pohiteti, saj je odprta le do konca septembra 2013, potem bodo Rusi odpeljali obleke in satelit.

Več na internetnih straneh:

http://www.ksevt.eu

http://noordung.vesolje.net

http://sl.wikipedia.org/wiki/Aleksej_Arhipovi%C4%8D_Leonov

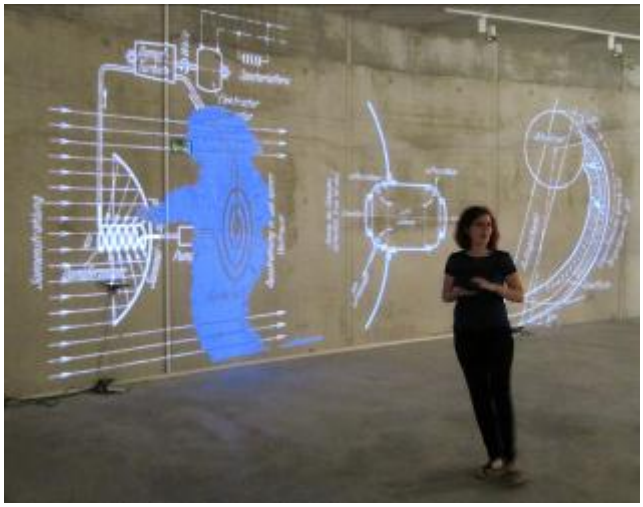

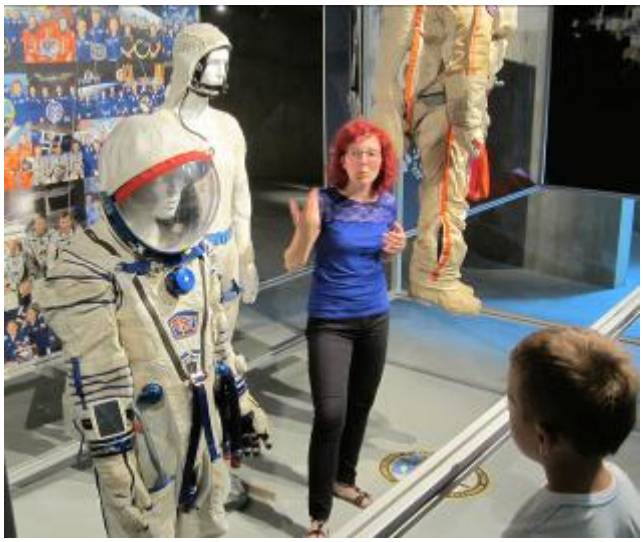

Slika zgoraj: Projekcija ski iz knjige Hermana Potočnika. Sodobna tehnologija riše na steno modre silhuete ljudi, ki stopajo mimo.
Slika v sredini: Vodička po KSEVT razlaga tehnologijo in uporabnost ruskih vesoljskih oblek. Levo je obleka Sokol, ki jo astronavti oblečejo ob vzletu in pri pristanku. V sredini je podobleka, ki vsrkava znoj in regulira toploto. Za njo pa 'lebdi' obleka za sprehod po vesolju Orel.

Sliki spodaj: Obleka Orel v celoti, tudi rabljena je vredna toliko kot vsa stavba KSEVT; in paketi dehidriranih obrokov vesoljcev. Mene je najbolj navdušila rdeča vsebina, saj je v vrečki tradicionalni ruski obrok - boršč. (Vse foto ANI)

GROSSMANN 9
LJUTOMER – SLOVENIJA
15. – 20. JULIJ 2013

Pripravil Andrej Ivanuša

Zombiji so znova korakali, tudi tokrat v Ljutomeru. Že devetič po vrsti. Napili so se dobrega, štajerskega vina in ne krvi! Ogledali so si najbolj grozljive filme in počeli še sto drugih stvari. Izvolili so kraljico krika in najbolj norega kralja. Prišli so taki iz domovine in onaki iz drugih dežel. Bilo je noro in nepozabno!

Filmski program je bil bogat. V kategoriji HUDI MAČEK so se za nagrade potegovali Sawney: Flesh of Man (UK) – gost: Ricky Wood; May I Kill U? (UK) – gost: Stuart Urban; Aurora (Lit) – gostja: Jurga Jutaite; Frankenstein's Army (Nl) – gost: Richard Raaphorst in Tulpa (Italija). V kategoriji SLAKOV HUDI MAČEK smo videli filme Necrolovers (Čile), Luminaris (Argentina), Castidermia, Viande Rouge, Death Chase, Pool, We Will Call Him Bobby, Fist of Jesus, Alastor, The Caste in The Cross (vse iz Španije), Baby-Sitting, Antoine and the Heroes, Nostalgic Z (obe Francija), Revolucija jede svoju decu, Priče iz groba (obe Srbija), Territory (Finska), The Hopper (Danska/Nemčija) in Bad Penny (Romunija). V kategoriji MELIES D'ARGENT so bili znova najštevilčnejši španci z White Darkness, Hotel, Presence Required in Alexis ter Francozi z The Revenant in Srbi z The Tale of the Wall Habitants.

V glasbenem delu (glasbeni dokumentarci) so se za nagrado HRUPNI MAČEK potegovali Intimn frizurn: padec, Drum'n'bass in your face in Otroci socializma – zamenite mi glavo iz Slovenije; Kako smo ušli u Europu: Slučaj SexA, Monte paradiso 20, Grad Izobilja in Punčke iz Hrvaške, iz Srbije je bila Ljuljaška ter iz Makedonije Kanal 103 – Ljubavno pismo alternativnoj kulturi.

Otvoritveni film je bil BYZANTINUM iz Velike Britanije. Ta film so pričeli od prvega avgusta predvajati tudi v naših kinematografih.

Na kratko o vsebini filma: Skrivnostni ženski se zatečeta v neugledno obmorsko letovišče. Clara spozna osamljenega Noela, ki jima ponudi zatočišče v zapuščenem gostišču Byzantium. Šolarka Eleanor se spoprijatelji s Frankom in mu zaupa njuno smrtonosno skrivnost. Rodili sta se pred 200 leti in se hranita s človeško krvjo. Ob razkritju njune skrivnosti je preteklost, ki ju je vselej preganjala, naposled močnejša in posledice so strašanske.

Poleg projekcij filmov so na festivalu bile še različne delavnice. Bila je delavnica posebnih učinkov z Mad Squirrel FX. Naslednja je bila igralska delavnica pod vodstvom Žige Čamernika (Method acting – igranje za vsakogar), ki so temeljile na metodi Strasberga. Tretja je bila še MALA DELAVNICA GROZE, ki so posvetili legendarnemu Rogerju Cormanu, dobitniku častnega

"Hudega starega mačka" na Grossmannu 08. Eden njegovih bolj znanih in kultnih filmov je Mala delavnica groze (1960) - verjetno najboljši primer vseh časov, kako brez proračuna posneti brezčasno filmsko mojstrovino. Film je zapisan v Guinnessovo knjigo rekordov kot film, ki so ga posneli v najkrajšem času. Corman je za snemanje porabil cela dva dni in eno noč.

V delavnici je letos snemalo pet ekip, ki so jih vodili Staš Milovanović, Žan Rode, Richie Ercolalo, Jerneja Jelen in Boštjan Sovec.

Letošnjega festivala sta se kot častna gosta udeležila legendarni italijanski igralec Franco Nero in eden največjih mojstrov evropskega akcijskega filma Enzo G. Castellari. Obema so podelili nagrado za življenjsko delo.

Žal o vsem ni mogoče povedati na straneh JEJ, zato vas vabim, da si podrobnosti pogledate še na straneh festivala ***http://www.grossmann.si/***.

Enzo G. Castellari in Franco Nero

FESTIVALSKE NAGRADE

HUDI MAČEK

Nagrada za najboljši celovečerni film

Aurora (Litva, Francija, Belgija; 2012)
režija: Kristina Buožyte

Obrazložitev: Za fascinantno estetiko filma, ki združuje vizualno, dramatično in tudi poetično vznemirjenje – fantastični litovski triler.

Posebna omemba:

Vas lahko ubijem? (Velika Britanija; 2013;
režija:Stuart Urban

Obrazložitev: Za scenarij, ki je obenem zelo lahkoten in zelo mračen.

SLAKOV HUDI MAČEK

Nagrada za najboljši kratki film

Antoine in junaka (Francija; 2012)
režija: Patrick Bagot

Obrazložitev: Fantastičen primer filmske nostalgije, ki popolno ujame bistvo kultne kinematografije osemdesetih.

MELIES D'ARGENT

Nominacija za Melies d'Or, nagrado za najboljši evropski fantastični kratki film, ki jo na koncu letnega festivalskega cikla podeli EFFFF

Zgodba o prebivalcih zidov (Srbija; 2012)
režija: Andrej Boka

Obrazložitev:Mojstrski prikaz digitalnih efektov v zgodbi, ki bo ujela domišljijo mlajših občinstev in jih obenem podučila o tegobah konflikta.

HRUPNI MAČEK

Nagrada za najboljši glasbeni dokumentarec

Kako smo vstopili v Evropo: primer Sexa
(Hrvaška; 2012; režija: **Ines Pletikos**)

Obrazložitev: Kako smo vstopili v Evropo: primer Sexa" govori o pomembnem in inovativnem bendu na dramatičnem prehodu iz 80h v 90ta. Dokumentarec odlično uravnoveša osebne zgodbe članov, zgodbo benda in družbeni kontekst. Osveščen alter bend ruši stereotipne predstave o kreativnem emigrantstvu in begu pred političnimi dogodki. Zvesti samim sebi tudi v tujem okolju so Sexa prišli v konflikt s politično korektnostjo in predsodki nizozemske alter scene, a kljub temu vztrajali pri svoji ustvarjalni in osebni integriteti. Vizualno močan, odlično zmontiran in pripovedno tekoč film brez olepšav pove njihovo zgodbo.

ČASTNI HUDI MAČEK

Nagrada za življenjsko delo

Franco Nero in Enzo G. Castellari

VINSKI ŠAMPION HUDI MAČEK

Nagrada za najboljše vino po izboru filmskih gostov

Rumeni muškat 2012 - Turistična kmetija Hlebec

NAGRADA ZA NAJBOLJŠI FILM MALE DELAVNICE GROZE

Na letošnjo malo delavnice groze sta se prijavili dve ekipi iz Ormoža in Gornje Radgone. Obema čestitamo za njun trud, požrtvovalnost ter iznajdljivost, a ker je zmagovalec lahko le eden, smo se določili za film **Deveto življenje** mladega filmarja **Staša Milovanovića.**

ŽIRIJE

HUDI MAČEK

Goran Marković

Režiser, scenarist in dramski pisec. Dobitnik častnega hudega mačka na Grossmannu 2012. Predavatelj na Fakulteti dramskih umetnosti v Beogradu in član bruseljske Evropske akademije za filmsko umetnost. Avtor kultnih komedij, dram in grozljivk, ki so postale del popularne kulture na področju nekdanje Jugoslavije, veliko pozornosti pa so bile deležne tudi v širšem evropskem prostoru. Za vse njegove filme je značilno močno družbeno kritično sporočilo, ki skozi pogosto humorne pripovedi o neprilagojenih malih ljudeh, ki so le del disfunkcionalne, razpadajoče družbe, opozarja na družbene probleme. Za svoje delo je prejel številne nagrade na domačih in mednarodnih festivalih. Pred krakim je posnel komedijo Ponarejevalec, ki po odličnih odzivih doma in na festivalih jeseni prihaja tudi v Slovenijo.

Phillip Bergson

Že kot študent je ustanovil filmski festival v Oxfordu. Za BBC je napisal in vodil mnoge oddaje o filmu in obenem redno intervjuval filmske ustvarjalce ter poročal s festivalov. Pri mnogih festivalih je bil udeležen v vlogi programskega direktorja ali sodelavca (IMAGFIC v Madridu, Valencia Cine Jove, Las Palmas, Ashdod, Festroia, Islantilla). Je gostujoči predavatelj na praški filmski šoli PCFE in je sodeloval v žirijah FIPRESCI in drugih v Cannesu, Berlinu, Haifi, Leipzigu, Thessalonikih, Karlovyh Varyh, Bratislavi, Cottbusu, Pulju, Mladi Boleslav ter Znojmu. Je nekadilec, zelo rad pa si privošči slovensko slivovko in belo vino.

Romain Roll

Romain Roll, rojen v »zibki Rosemaryjinega otroka«, je že od rojstva fasciniran predvsem z žanrskimi filmi. Je bivši koordinator Evropske federacije festivalov fantastičnega filma, še vedno je član upravnega odbora. V industriji fantastičnega filma je že približno 25 let. 10 let je vodil mednarodni filmski festival Cinénygma v Luksemburgu. Igral je v trilerju Nature Morte režiserja Paula Burrowa in pred kratkim v The Strange Color of Your Body's Tears režiserjev Hélène Cattet in Bruna Forzanija. 7 let je tudi neodvisni izvršni producent in producent v Luksemburgu.

SLAKOV HUDI MAČEK / MELIES D'ARGENT

Milan Todorović
Julian Richards
Velimir Grgić

HRUPNI MAČKEK

Igor Vidmar
Jure Longyka
Matjaž Manček

ZMAJ POD DRAGUĆEM

PAZIN, DRAGUĆ – HRVAŠKA
9. – 11. AVGUST 2013

Pripravil Andrej Ivanuša

Slovenska delegacija (Bojan, Andrej) je bila lani prvič na **Festivalu fantastične književnosti v Pazinu na Hrvaškem.** Vsako leto pripravijo ob tem še knjigo fantastičnih zgodb, ki je povezana z določeno temo. Tako sva izvedela, da za letošnji dvanajsti festival pripravljajo temo o zmajih. To nama je dalo pogum, da sva jim poslala vsak svojo zgodbo in se pri tem mučila s hrvaščino.

Vendar nisva imela možnosti, saj je prispelo 55 zgodb in si jih v knjigo uvrstili 25. Odkrito povedano, vse so bile vsebinsko boljše od teh dveh, ki sva jih poslala. A nič hudega! Vsekakor sva dobila vabilo, da se udeleživa še letošnjega festivala.

Na kratko smo tako predstavili slovensko produkcijo na področju znanstvene fantastike in fantazije v preteklem letu. Začelo se je v petek s to predstavitvijo, kjer so sodelovali še Hrvati, Bosanci, Črnogorci in Srbi. Skupaj nas je bilo okrog 30. Tako smo dobili vpogled v to, kaj počnejo avtorji na področju SF&F&H na prostorih bivše Juge. Prireditev je vodil organizator, enfant terrible hrvaške scene, **Davor Sisović**. Znan je po uporabi električne cigare, ki jo neumorno puha 24 ur na dan. Ker so se organizatorji bali morebitne nevihte (dejansko je bila, ampak šele ob treh zjutraj!), so pripravili vse skupaj v prelepi viteški dvorani v Kaštelu, stari mestni trdnjavi, ki kraljuje nad 100 metrskim prepadom in še pod večjo kraško steno, ki se pne še naslednjih 100 metrov nad trdnjavo. Vsekakor fantastična scena.

V soboto smo bili gosti občine Cerovlje in mesteca Draguća, kjer se je čas ustavil pred več kakor dvesto leti. Tema je bila namreč povezana prav s tem mestecem, saj je pod njim votlina, kjer menda še danes spi zmaj. Na vaškem trgu, na ploščadi vaške cisterne za vodo so pripravili predstavitev zgodb iz knjige Priče o Zmajevima (Zgodbe o Zmajih). Vsak/a izmed avtorjev/avtoric je predstavil/a idejo, ki je pripeljala do zgodbe. Nekatera pojasnila so bila zelo zanimiva, druga pa humoristična. Vsekakor je bilo veselo, še posebej, ker so v avtomat za vodo, ki pri nas stoji skoraj pred vsako pisarno, nalili malvazijo in smo si lahko postregli s prijetno ohlajenim vinom po mili voljni.

Po predstavitvi smo si ogledali še kaštel in štiri cerkvice, ki so vse stare več kakor 600 let. Mestece je videti še vedno zelo srednjeveško in če bi ne bilo električnih žic, bi res lahko pomislil, da smo se preselili s časovnim strojem v srednji vek. Znano je tudi po tem, da so tukaj posneli več kakor 20 različnih filmov in meščani pravijo, da so »Istarski Hollywood«.

Po ogledu so nas popeljali do turistične kmetije. Po dobrem in obilnem kosilu smo si ogledali še njihovo zelo zanimivo dejavnost. So namreč od države pooblaščena gojitvena kmetija za prastaro istrsko govedo, imenovano

Slike na obeh straneh spodaj, od leve proti desni:
- *Organizator Davor Sisović s svojo nepogrešljivo električno cigareto, v vrečki pa je nosil primerke knjige Zgodbe o Zmajih, ki jo je prejel vsak udeležene brezplačno;*
- *Ulica mesteca Draguć - če bi ne bilo električnih žic, bi mislili, da smo se s časovnim strojem preselili 200 let v zgodovino;*
- *Avtohtono istrsko govedo boškarin, vse skupaj je na svetu samo še okrog 1000 teh mogočnih živali;*
- *Znamenito brezno Pazinčice (198m) nad Pazinsko jamo;*
- *Pisatelj Jules Verne ima 'navdih' in njegovi liki so oživeli s filmsko projekcijo na trdnjavskem zidu;*
- *Pobeg iz kaštelske ječe v interpretaciji članov društva za prosto plezanje iz Pazina. (Vse foto ANI)*

boškarin. Teh prežvekovalcev je v vsej Istri mogoče samo še okrog 1000 in so pod posebno zaščito. Nekaj jih gojimo tudi v Sloveniji.

Večer smo preživeli znova v kaštelu v Pazinu. Na zelo zanimiv način so nam prikazali zgodbo Julesa Verna. Da, tudi ta avtor, začetnik evropske znanstvene fantastike, je povezan s Pazinom! Zato so po njem poimenovali celo ulico. Namreč, v svojem romanu **Mathias Sandorf** (Slovenska izdaja, TZS, Ljubljana, 1972) opisuje pobeg glavnega junaka iz Pazinske trdnjave. Verne sicer nikoli ni bil v Pazinu. Obstaja pa bogata korespondenca s takratnim županom mesta, ki mu je natančno opisal geografske značilnosti. Te je Jules prenesel v svoj roman.

Zbrali smo se na notranjem dvorišču trdnjave, kjer so nas pričakale pogrnjene mize in godalni kvartet, ki je igral Straussov dunajski valček. Kostumirane dame so nekatere goste povabile, da zaplešejo z njimi. Na odru je Verne iskal navdih in poprosil svojo služkinjo, da mu prinese večerjo. Tudi gostje smo prejeli predjed. Ko je pisatelj dobil 'navdih', so na trdnjavski zid projicirali nemi film s prizori iz zgodbe s hrvaškimi in angleškimi podnapisi. Tega so prekinjali z igranimi prizori začetka upora, lova na upornike, sodbe in na koncu so člani društva za prosto plezanje uprizorili še pobeg iz trdnjave.

V nedeljo dopoldan je bila predvidena poslovilna kava. Vse skupaj je trajalo od 10:00 do 13:00 ure. Tukaj so nas povabili, da za naslednji festival 2014 prispevamo 'samostanske' zgodbe. Odvijal se bo v samostanu Sveti Petar u Šumi.

Še to! V Pazinu imajo tudi Valvazorjevo ulico. Naš polihistor je v knjigi Slava vojvodina Kranjske pisal o Istri, še posebej o Pazinu. Ampak v njegovim berilu so to izpustili!

12. Festival fantastične književnosti je pripravilo društvo ALBUS iz Pazina ob obilni pomoči Muzeja mesta Pazina in Občine Cerovlje. Pokroviteljstvo pa so prevzeli Ministrstvo za kulturo republike Hrvaške, občina Cerovlje in mesto Pazin. Kako drugače kot je to pri nas! <>

Zgoraj: portret Julesa Verna, naslovnica knjige in ulična tabla.
Spodaj: mogočni zidovi kaštela iz katerega pobegne junak zgodbe.

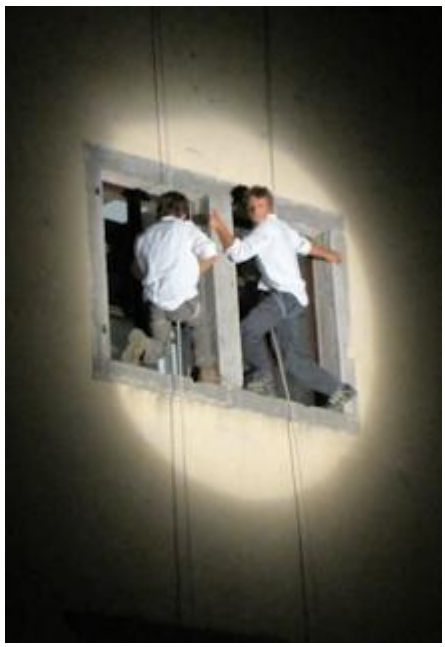

NA MEJI NEVIDNEGA
LJUBLJANA – SLOVENIJA
28. SEPTEMBER 2013

Pripravil Bojan Ekselenski

MATI INU OČE NEVIDNEGA

28. septembra je bil dan konvencije nam ljubih žanrov z imenom Na meji nevidnega. Organizator je bilo KUD Šmaug.

Konvencija je bila enodnevni dogodek, kar se je izkazalo za zalo pametno odločitev. Lokacija – prostori Plesne šole Bolero na Dunajski 49 – znova pametna poteza, saj je razpored in velikost prostorov ravno pravšnja za dogodek takšnega obsega.

Glavno težo organizacije sta nosila Mitja in Rebeka, idejna oče in mati KUD Šmaug. V en prostor sta uspela spraviti praktično vsa društva, delujoča na sceni spekulativnih umetnosti. Pokazalo se je, da se velika večina njih nahaja v Ljubljani in okolici.

Do 10 ure smo se zbrali sledeča društva in skupnosti:

- KUD Ampus (izdelava fantazijskih kostumov in rekvizitov)
- Slovensko Tolkienovo društvo Gil Galad
- LARP skupnost (živo igranje domišljijskih vlog)
- Planeswalker (slovenska skupnost igralcev Magic: the Gathering)
- Virtualna Bradavičarka (ne svinja, temveč skupnost ljubiteljev sveta Harryja Potterja)
- Slovensko Warhammer društvo (Skupnost igralcev namizne igre Warhammer 40.000)
- Društvo ustvarjalcev spekulativnih umetnosti Zvezdni prah (naše avtorsko društvo)

Od vseh v Sloveniji so manjkali samo člani društva Zlati goblin iz Maribora. No, prišli so vsaj kot obiskovalci.

TRGOVINA ČRNA LUKNJA

Seveda pa bi bila konvencija samo s sodelujočimi precej uborna. Pravi ritem ji je dala precejšnja množica obiskovalk in obiskovalcev. Teh je organizator naštel 350 do 400, pri čemer je bilo na višku na prizorišču tudi preko 100 ljudi. Glede na gnečo se kar strinjam s temi številkami. Po prizorišču se je sprehajalo veliko ljubiteljskih mask. Imeli smo Gondorce, Witch Kinga, Morgano iz League of Legends, Jedijske viteze in vajence itd. Skratka, prava paša za oči vsakega pravega ljubitelja nam dragih žanrov.

Kaj se je dogajalo?

PREDAVANJA

Bila so zanimiva predavanja in kar me je resnično razveselilo, dvorana je bila vedno skoraj popolnoma polna. Tudi predstavitev našega društva je bila pred skoraj polno dvorano.

Kratka in jedrnata otvoritev brez nepotrebnih litanij je bila nekaj čez 10 uro. Takoj zatem se je začel program po urniku. Zaradi dežurstva na stojnici se žal nisem mogel udeležiti nobenih predavanj.

Glede na odzive lahko rečem, da so bila kvalitetno izpeljana. Organizator je pametno uredil, da so bila predavanja in predstavitve samo v eni dvorani. Tako nihče ni bil v dilemi ali, ali. Predavanja so bila v sledečih okusih:

- Predstavitve
- Predavanja o različnih temah nam ljubih žanrih
  Bil je tudi Geek kviz.

MAŠKARADA

Kot je na takšnih dogodkih običaj, se je izbiral najboljši kostum. Zasluženo je zmagal Witch King, resnično veličasten izdelek. Vanj je šlo preko 180 ur dela. Najboljši trije kostumi so bili nagrajeni s praktičnimi nagradami. Seveda so bili vsi kostumi »v konkurenci« lepi in s predanostjo ustvarjeni izdelki.

STOJNICE

Gil Galad – Slovensko Tolkienovo društvo

Malce sem pokukal po stojnicah. Gil Galad je poleg svojih običajnosti pokazal tudi Prizmino knjižnico, ki jo je podedoval od žal ukinjenega Društva Prizma. Seveda ne smem pozabiti na rekvizite, izdelane na osnovi nam ljubega Gospodarjeve trilogije. Tudi nekaj lepih LOTR kostumov smo videli. Zanimiv je tudi bil priročnik kaligrafije, kajti za pisanje lepih LOTR napisov je treba nekaj veščine. Navdušila me je zanimiva maska Enta in nekakšen kip ajda. Tudi članstvo Gil Galada je polno rokodelskih aktivnosti. Imajo tudi najdlje izhajajoč društveni fanzin Sijoča zvezda (since 1998, kar v tovrstno obubožani Sloveniji pomeni še od kamene dobe).

Virtualna Bradavičarka

Stojnica je imela nekaj rekvizitov, izmaknjenih naravnost iz mogočnega gradu Bradavičarke. V slušatelje Akademije odete prijazne deklice so vihtele čarovne palice in predstavljale svoj zanimiv hobi. Tudi sam sem v roke vzel čarobno palico. Nisem zmogel niti enega poštenega kurjenja. Najprej sem pomislil, da mi ne gre, ker palica ni temeljila za zmajevi srčni kiti. No, na koncu se je izkazalo, da sem preveč iz vaje.

Slovensko Warhammer društvo

Stojnica namiznice Warhammer je bila zanimiva izkušnja. Ljubitelji so prinesli kopico igralnih rekvizitov. Sol in poper te namiznice so figurice. Te je treba ročno pobarvati. Nasploh je pri tej igri veliko rokodelstva in zbirateljstva, kar je morebiti še pomembneje od samega igranja.

Trgovina Črna luknja

Trgovina Črna luknja je specializirana za prodajo igralnih in ljubiteljskih rekvizitov. Razstavljali (in prodajali) so množico raznih namiznic, lego kompletov, knjig in ostalega. Tako si lahko na stojnici kupil škatlo Warhammer, skodelico Warhammer in potem te lahko v sanje o naslednji bitki Warhammerja zapelje žepnica z zgodbo v svetu Warhammerja. Seveda je pogoj za aktivnosti (ne samo v Warhammerju) spodobno znanje angleščine. Ukvarjanje z namiznicami torej zahteva uk angleščine in družabnost, kar je samo pozitivno. Meni so se najbolj dogajale lego kocke LOTR, čelada stormtruperja in rekviziti za LARP.

KUD Ambus

Moji neposredni sosedje so bile simpatične dame in zabavni možje Ambusa. Članice in člani društva se posvečajo izdelavi srednjeveških in fantazijskih kostumov, orodja in orožja. Na stojnici so razstavili nekaj izdelanih rekvizitov. Tudi oblečeni in, prav berete, obuti so bili v lastne izdelke. Ne morem reči drugega, kot fantastični izdelki. Posebej je seveda izstopal že prej omenjeni Witch King. Če ne veste, kdo je to, potem najbrž berete napačen magazin.

Planeswalker

Skupnost ljubiteljev namizne igre s kartami Magic: The Gathering je razpostavila igralne mize in pomagala začetnikom pri prvih korakih v fantastični svet strateške fantazijske kvartopirske namiznice. Omenjena skupnost skrbijo za slovensko magično sceno in o njihovem trudu lahko rečem samo lepe stvari. Tudi pri tej igri je potrebno znanje angleščine, družabnost in seveda določena predanost.

LARP

LARP je nekakšno gledališče – gre za živo igranje domišljijskih vlog. Ljudje se oblečejo v kostume in se igrajo po določenem scenariju. Torej nekakšni ravbarji in žandarji na steroidih. Poleg domišljije je tudi tu obilica rokodelstva in s tem povezane predanosti. Ogledal sem si kostume, orožje in ostale igralne rekvizite. Vedno me preseneti iznajdljivost in domišljija sodelujočih.

Društvo ustvarjalcev spekulativnih umetnosti Zvezdni prah

Zvezdni prah je bil bolj ali manj v znamenju Vitezov in Čarovnikov Bojana Ekselenskega. Kako da ne, saj je omenjeni striček iz ozadja organiziral stojnico, pripravil predstavitev in mimogredno še prodajal kokice, štapiče i čak Moravačko colo. Hec na stran. Poleg Vitezov in Čarovnikov, fanzinov Jašubeg en Jered (trenutno edini obči fanzin v Kokoški) je bilo na stojnici nekaj vizitk, iz dna kašče postrganih zloženk in nekaj kosov novel Clockworks Warrior od ESFS nagrajenca Martina Vavpotiča. Bila je tudi NMN akcija, kar se je izkazalo za dobro potezo. Izdelkov ostalega članstva žal ni bilo, saj ima hrbet B. E. svojo mejno nosilnost.

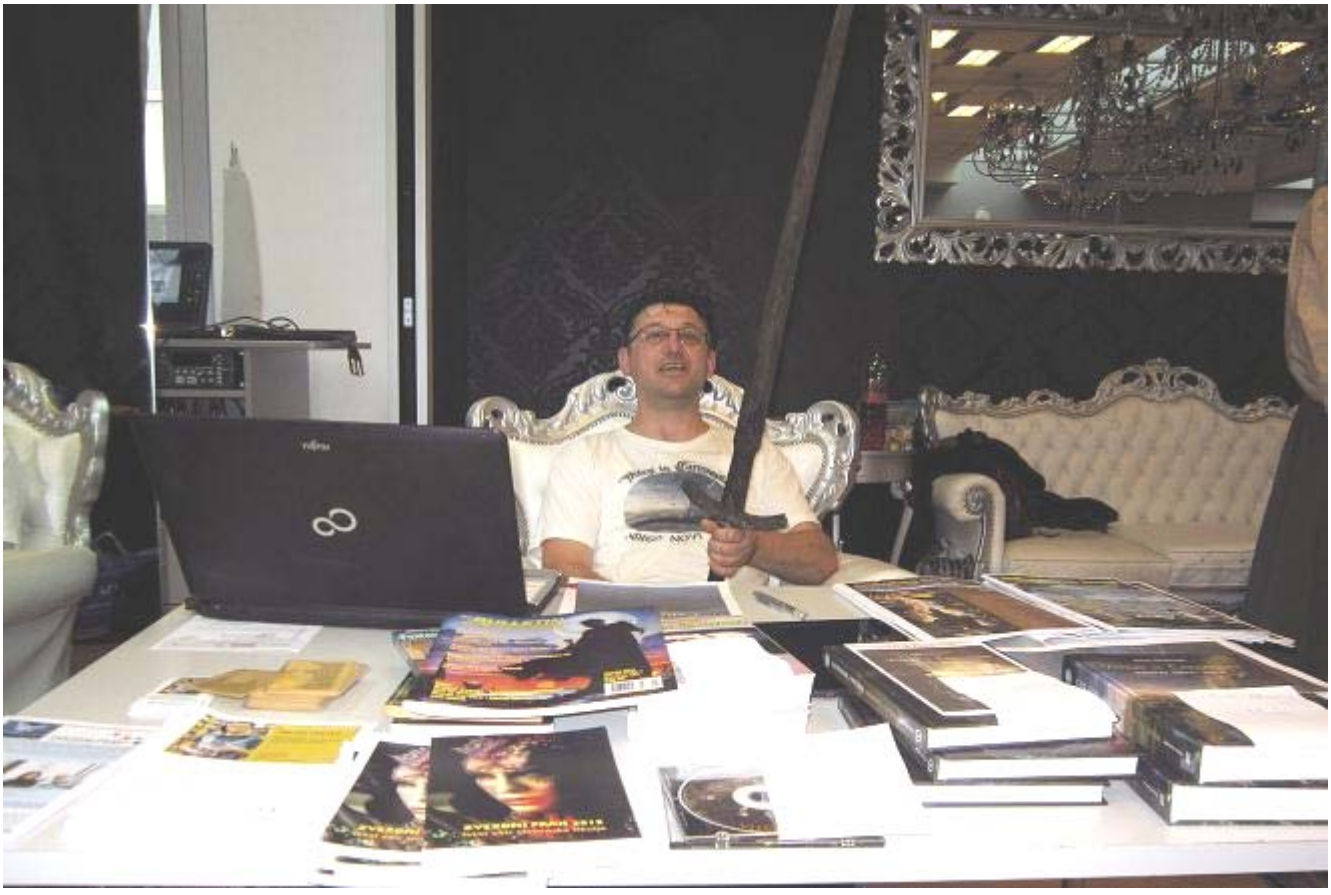

VTIS PRDCA MOJEGA KALIBRA

Sebe lahko imam za vsega vajenega prdca. Po razvajanju na množici tujih konvencij, Euroconu in domači Konfuziji, lahko naredim umestitev NMN. Pošteno priznam, da sem pričakoval bistveno manj. V glavi sem imel pred konvencijo številko 50 kot uspeh, a 100 kot zelo velik uspeh. Vidite, včasih je zmota dobra teta. Presenečen sem bil nad predanostjo ljubiteljskih skupnosti. Zadrgnjena omejena pamet bi v igranju in rokodelstvu morebiti videla nekoristno izgubo časa. Temu odgovarjam: Ljudje brez domišljije in predanosti niso ustvarjalni in niso sposobni česa več od sledenja kalupom brez dodane vrednosti. V tem svetu hitrih sprememb pa uspeh prinašata predvsem domišljija in predanost.

Sredi dneva je bila na prizorišča resnično precejšnja gneča. Tudi stojnico Zvezdnega prahu so kar konkretno obiskovali in rad sem pokramljal z ljubiteljicami in ljubitelji. Tudi kakšno o svojih knjigah sem razdrl, dobil odzive in celo podpisal knjigo. Na koncu kar napornega dne sem Prizmini knjižnici, za dobro sodelovanje še v bodoče, podaril Votlino skrivnosti.

BABILONSKA BLODNICA KONKLUZIJA ZAKLJUČIČ

Kaj naj rečem v objemu tete Konkluzije? Imel sem se fino. Ugotovil sem, da je vsaj v Ljubljani z okolico živahna scena. Ta scena sicer ni podobna recimo hrvaški, saj od ukinitve Prizme nimamo več ljubiteljskega društva klasične ZF, vendar je enako predana in živahna. Scena je po letih mlada, saj redki presegajo 30 let. Za primerjavo, na Euroconu večino predstavljajo 40+, redkost niso 60+. Razmišljal sem tudi o preostalniku naše Kokoške. Spomnil sem se na lanski SiCon, kjer je bil zelo uboren obisk. Tudi seznam sodelujočih in obstoječih društev nam ljubih žanrov razkriva bridko resnico. Slovenska scena je praktično vsa v Ljubljani in bližnji okolici. Izven smo samo redki lokalni posebneži, ki nagovarjamo na eno roko našteto publiko. Kako to spremeniti?

Konvencija NMN lahko postane odlično vezivo, luč na koncu temačnega predora slovenske scene. Slovenija potrebuje takšen dogodek in upam, da bo postal vsakoletno druženje. Potrebujemo druženje ljubiteljske srenje, saj samo tako lahko voz speljemo iz blata zastoja. Pomislite, v času samostojne Slovenije je to komaj četrto bolj obče druženje na kakšni domači konvenciji Konfuziji v letih 2007 in 2008, lanski SiCon in letošnji NMN.

Ostalo Slovenijo lahko na začetku obudimo samo z lokalnimi popoldanskimi dogodki. Na teh dogodkih lahko pokažemo, kaj pomeni živahna scena in mogoče se bodo počasi zbudili tudi ostali. Ne morem verjeti, da so ljubiteljice in ljubitelji polnoštevilni samo v Ljubljani, a drugje smo samo čudaški posebneži. <>

SVETOVNA VOJNA Z
WORLD WAR Z
Za vas gledal Bojan Ekselenski

Podatki o filmu
Plan B Entertainment, Apparatus Productions, GK Films
21. junij 2013
Dolžina: 116 minut * PG-13

Režiser:
Marc Foster

Scenarista:
Matthew Michael Carnahan, Drew Goddard

Igralci:
Brad Pitt, Mireille Enos, Daniella Kertesz

Kratek opis
Naspidirani furijasti zombiji proti ameriško družinsko pravovernemu junaku. Zagotovo si bo zadeva prislužila kakšnega oskarja, če si ga nikakor ni mogel Avatar.

S svetovnimi vojnami je križ. Ameriški izvozniki domoljubja, družinskih vrednost in pravice so v scenariju tega filma naleteli na svoj pogled v ogledalu. Predfilm je obetal spodobno mesarijo, pomešano s klasično ameriško družinskostjo. Na srečo je film boljši od 2012, s katerim ima kar nekaj skupnih potez. Te pa so:

- Boj za družino,
- Kataklizma svetovnih razsežnosti,
- Glavni junak se vedno izmaže v zadnjem trenutku.

Vendar pa ima film nekaj skupnega tudi z Okužbo:

- Imamo nekakšen virus,
- V zadnjih 5 minutah filma pokvarijo 2 uri grajenega tempa zgodbe.

Film je posnet po istoimenskem romanu Maxa Brooksa, vendar si s knjigo deli samo naslov in omembo zombijev. Vse ostalo je drugače. Če ne veste, vampirji so »out«, zombiji so »in«.

Le kdo ne bi vzljubil prisrčnih nagniteževv? Nagniteži v knjigi so klasika, torej počasneta v črnogorski prestavi. V filmu so, pač zaradi adrenalinskih potreb ameriških najstnikov, naspidirane furije.

Knjiga prvoosebno opisuje izpovedi preživelih. Ne posveča se toliko začetku invazije. Film pa, ker mora zadovoljiti potrebe ciljne adolescenčne publike po eksplozijah, se posveča sami invaziji gnilobe in tudi njene napeljave do odstranitve (vse skupaj je narejeno v upanju na nadaljevanje, ako bo dovolj močan valutni tok). Vsekakor se strinjam s sporočilom filma – nekaj gnilega je v deželi tej.

Naj vam torej povem nekaj besed o vsebini. Vse se je lepo začelo. Klasična ameriška družinska idila. Vzorni družinski oče, voljna samica in seveda obvezno potomstvo. Bivši odstranjevalec težav OZN (ZDA se pač skoraj izenači z OZN – nova stopnica prikaza ameriške kulturne in vojaške hegemonije) Gerry Lane (Brad Pitt) se z družino pelje po NY (to je po alienih, zmrzali in potopu še edina nadloga, ki je v NY še nismo videli). Tedaj se začne. Priča smo apokaliptičnemu lovu na ameriške potrošnike. Lane se mora, da bi obvaroval družino (kaj pa drugega), znova podati na stara OZN pota (seveda v ameriškem nacionalnem interesu). Preživele evakuirajo z ladjami, kajti zombiji še niso jemali plavalnih tečajev. Šele tedaj se začne pravo popotovanje od Koreje do Izraela in v Wells. Pač internacionala na ameriški način. Naj se vidi – v ameriškem imperiju sonce nikoli ne zaide in nikoli ne zmanjka sovražnikov.

Vmes ubogega Lana na vse načine pretepejo, prebodejo in še kaj bi se znašlo. Seveda pa se mora vsak dan javiti svoji ženi. Če zato ogrozi svoje tovariše, komu mar? Ameriška družina je prva! Ves ta direndaj po zemeljski obli je zato, da se najde izvir okužbe in morebitna zaščita, če že ne zdravilo.

Film je boljši od 2012. Sicer je nekaj nemogočih situacij, vendar niso nanizane v tako bizarnem zaporedju. Tudi družinskost kljub vsemu ni tako brezzvezno neumna, kot v 2012 (tam pocepajo vsi nepotrebni statisti). Vendar pa ima nekaj logičnih lukenj, ki pa kljub vsemu niso tako pogoste in predvsem totalno neumne (no ja, tista z izpraznjenim mobijem je ena bolj mastnih). Prikaz obnašanja ljubkih gnilobkotov je odlično prikazano in ta del je zasluženi, da film ni kup neumnosti. Tudi njihova šibka točka – izogibajo se nezdravih ljudi, je dobro predstavljena.

Če so zombiji simbol brezumnega hiperpotrošništva in sledenju linije najmanjšega odpora, ima film še sporočilo – pred akcijskimi razpro-

Konkluzija in ocena	
Zgodba	1,22
Izvedba	1,2/1,5
Igra	0,6/1
Tehnična izvedba	0,4/0,5

SKUPAJ 3,4/5

Toliko smo s teto Konkluzijo naškrabljali skupaj. Film je torej vreden ogleda, zlasti za ljubitelje nagnitih lakotnikov. WWZ dokazuje, da bo letošnja žetev nam ljubih filmov kar dobra. Mastili smo se že s Pozabo, pa z Zvezdnimi stezami in zdaj je tu še WWZ. Če pomislim, da me čakata še Čas po Zemlji (o filmu se krešejo mnenja) in Jekleni mož, mi bo kar fino.

dajami nas ne more obvarovati noben zid. Film dobro prikaže razpad družbe in čredni nagon ljudi.

O tehnični kvaliteti lahko povem samo dobro. Glasba sicer ni epska, ni pa moteča. Prikaz kataklizme je odlično prikazan. Vidi se, da gre za visoko proračunski projekt, kjer ni prostora za neumne cenenosti.

Problem filma je, ker ima samo enega glavnega igralca, vsi ostali so daleč zadaj. Vidi se, da je ta film nekakšna (samo)promocija Brada Pitta. Škoda, da ni namenil vloge tudi svoji ženi – kot kraljica matica zombijev bi se fino obnesla.

Skratka, Bradova igra je povprečna, a ostali so zadaj, ker jim scenarij ne daje nobene možnosti izkaza česa večjega od lepenkaste podobice. Na srečo pa nihče ni slab zaradi lastnih nesposobnosti. Pravzaprav ima glavno vlogo rojenje brezmožganskih gnilobkotov. Nekateri primerki so prav prisrčni.

<>

ATLAS OBLAKOV
CLOUD ATLAS
Za vas gledal Bojan Ekselenski

Podatki o filmu
Cloud Atlas Productions, X-Filme Creative Pool, Anarchos Pictures
26. oktober 2012
Dolžina: 172 minut * R

Režiserji:
Tom Tykwer, Andy in Lana Wachowski

Scenarista:
David Mitchell, Lana Wachowski

Igralci:
Tom Hanks, Halle Berry, Hugh Grant

Kratek opis
Glede na dolžino filma je zaplet zapleten. Vsekakor pa potujemo skozi čas in skozi dušo junaka in morilca.

Atlas oblakov ni za vsakogar. To je kolaž zgodb iz različnih časovnih obdobij z istimi igralci z istimi značaji v različnih okoliščinah. Tako nam prikažejo pot duše od morilca do junaka v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

O vsebini skoraj ne bi kaj veliko govoril, ker ni kaj za reči. gre za kolaž zgodb, ki se poigravajo s človeškim ravnanjem v različnih okoliščinah. Tukaj ni akcije, joškov in ostale obvezne najstniške filmske opreme. Tudi domoljubja in izvoza demokracije ni. Imamo pa zahtevno podajanje sporočila in po ogledu filma boste še nekaj časa razmišljali o vsebinskih nitih. Morebiti si boste morali film ogledati še enkrat, kajti veliko tega se vam zna izmuzniti. A drugi ogled bo, verjemite mi, enako dobra izkušnja. Lahko bi vam nakladal o vsebini, a vam ne bom, ker vam nočem vzeti užitka.

Tehnično je film brezhiben. Dobimo osupljivo vizijo bližnje in zelo daljne prihodnosti skupaj s preteklostjo. Tudi po ogledu filma se vam bodo po miselnih mešičkih valjali odtisi filmskega doživetja.

Film je nastal po knjižni predlogi Davida Mitchella in je nastal pod taktirko Lane in Andya Wachowskega (ta par ne potrebuje predstavitve). Glavni vlogi sta si oprtala oskarjevca Hale Berry in Tom Hanks. Zraven pa so tudi Susan Saradon, Hugo Weaving, Hugh Grant in še mnogi odlični igralci.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	1,8/2
Igra	0,8/1
Tehnična izvedba	0,8/1
Kvaliteta paketa	0,3/0,5
Vrednost za denar	0,3/0,5

Skupaj je teta Konkluzija izrekla sodbo: 4/5, torej imamo opravka z boljšo filmsko izkušnjo.

SKUPAJ 4,0/5

Nakup je dobra investicija, pa naj bo DVD, BR ali BR 3D. Cena je normalna, dasiravno škatla ni prepolna dobrot. Film je za vas, če ste si zaželeli nečesa drugačnega, vendar kvalitetnega in korektno posnetega. Zagotavljam vam, film si boste čez čas ponovno ogledali, saj se vam je v prvem ogledu izmuznilo mnogo podrobnosti. Ocena na IMDB je nižja, ker pač ni joškov, eksplozij, demokracije, družinskosti in vsebina ni žalitev za ljudstvo z IQ 100+ (oziroma 150+ preračunano na ameriško IQ valuto).

NEBOTIČNIK
SKYLINE
Za vas gledal Bojan Ekselenski

Podatki o filmu
Rogue Pictres, Hydraulx, Transmission Pictures See
12. november 2010
Dolžina: 94 minut * PG-13

Režiserja:
Colin Strause, Greg Strause

Scenarista:
Joshua Cordes, Liam O'Donnell

Igralci:
Eric Balfour, Donald Faison, Scottie Thompson, idr.

Kratek opis
Luči na nebu, ki srkajo ljudeke v svoje nedrje. 100x prežvečeno in videno!

Skyline je nastal na tej strani kravatarskih blodenj in marketinškega prodajanja bikovega kakca. ta film ne bi obstajal, če kravatarji ne bi videli finančnega izkupička Območja 9, Dneva neodvisnosti in »na roko« posnetih kvazi dokumentarcev. To sem moral reči, preden nadaljujem z običajnostmi!

Zgodba je že nekajkrat prežvečena in videna. Mladi brezskrbneži imajo fešto in presenetijo jih luči na nebu. te srkajo ljudi v svoje nedrje. Nad mesti se pojavijo slabe kopije ladij iz Dneva neodvisnosti in srkajo ljudi. To gre, ker je bil proračun omejen, na hecen način. najprej se fris nesrečnika »pozombira«, nakar odleti v nebesa. Spremljamo gručico ubežnikov, ki pa na koncu končajo v utrobi vesoljske ladje. Tam alieni pokradejo človeške možgane in jih sparijo s svojimi trupli. Bog pomagaj, kam smo prišli – zdaj nam že kradejo možgane. Dobesedno. Na srečo igra ni pregloboko pod povprečjem.

Ne bom vas nadlegoval s podrobnostmi.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	0,6/2
Igra	0,4/1
Tehnična izvedba	0,5/1
Kvaliteta paketa	0,3/0,5
Vrednost za denar	0,2/0,5

SKUPAJ 2,0/5

Vrednost za denar je podpovprečna kljub ceni izpod 5 €. Sicer pa je teta Konkluzija izpljunila cifro 2/5 – torej zadovoljivo, če se nimate kam dati in ste film ukradli s spleta. Nakup se za 5 € izplača samo resničnim fanom ugrabitev. Ostali ljubitelji vesoljskega in & ali ZF si boste film kupili na DVD-ju, ko bo cena padla pod 3 €. Takrat boste po ogledu plošček uporabili kot podstavek za kozarec, ozadje ure ipd. Do takrat pa boste piratizirali ali ne gledali sploh.

JACK, MORILEC VELIKANOV
JACK THE GIANT SLAYER
Za vas gledal Bojan Ekselenski

Mnogi najbrž poznate zgodbo o čudežnih fižolčkih, velikanih, pastirčku in princesi! Filmski ustvarjalci so nam dali filmsko predelavo te pravljice.

Če je v vas vsaj malo otroka, ste zastrigli z ušesi. Naš distributer je zgodbo prodajal kot dramo, pustolovščino in fantazijo. Gre za klasično fantazijo v svoji najlepši maniri.

Vloge so si razdelili Nicholas Hoult (pastirček Jack), Eleanor Tomlinson (princesa Isabelle), Stanley Tucci (Roderick), Ian McShane (kralj Brahmwell), Bill Nighy (hecni general Fallon), Ewan McGregor (poveljnik kraljeve garde Elmont).

Za scenarij so poskrbeli Darren Lemke, Christopher McQuarrie, Dan Studney, a vse skupaj je nastalo pod režisersko palico Bryana Singerja (torej vse skupaj poje kot singerica, kot so rekle mame in predvsem babice).

Zgodba je preprosta, da bolj ne bi mogla biti. Na škatli piše, da gre za zabavo za vso družino. Seveda,

Podatki o filmu
New Line Cinema, Legendary Pictures, Original Film
1. marec 2013
Dolžina: 114 minut * PG-13

Režiser:
Bryan Singer

Scenarista:
Darren Lemke,
Christopher McQuarrie

Igralci:
Nicholas Hoult, Stanley Tucci, Ewan McGregor, idr.

Kratek opis
Prastara vojna med ljudmi in velikani se znova razplamti pod mečem kmetiča Jacka, ki želi osvojiti kraljestvo in srce princese.

saj gre za pravljico. Najprej nam natrosijo uvod o čarobnih fižolčkih, s katerimi zraste most do kraljestva nad oblaki, kjer živijo zlobni velikani. Ti so prišli v kraljestvo in pomalicali vse, kar ima kosti z mesom. Šef velikanov je dvoglavi hipi z željo po človeški pečenki. Ljudje s črno magijo naredijo krono, ki ukroti velikane, posekajo fižolasto lojtro do kraljestva velikanov in kralj harold je narodni heroj. Fižolčke in krono pokopljejo z njim.

V današnjem času imamo pastirčka Jacka, princeso Isabelle, princesinega zaročenca Rodericka in še nekaj malce trčenih likov. Roderiscku ni dovolj, da bo postal kralj. Hoče še več. Zato izkoplje fižolčke in krono. A se mu zalomi, ker mu fižolčke izmakne najbrž od gandže zapuhan menih, ki jih potem zamenja za konja, uganite pri kom, našem kmetičku Jacku.

Sledi zmešnjava, ki vključuje reševalno misijo v deželi velikanov, pričakovana spletka in seveda ustrezen konec. Kaj več vam ne povem.

Film je namenjen (tudi) osnovnošolskim otrokom (oz. ameriškim podasdolescentnim najstnikom), zato so vsi liki malce pretirano poudarjeni, klišejski in seveda zaradi tega tudi prisrčni. Velikani so orkovsko zlobni, čeprav jih zaradi obilo smešnosti ne moreš zasovražiti. Kdo lahko zasovraži malce premaknjene orjake?

Tehnično je film na primerni ravni. Glasba je običajna, a ni moteča. Vizualije so dobre, zato boste uživali. V škatli ni nič posebnega, zato ta del ne more dobiti povprečne ocene. Vedno več je filmov v slabi embalaži in brez kakšnih dodatkov, čeprav jih prodajajo po polni ceni 14 €.

Od filma ne pričakujte veličastnih metafor, alegorij in družbene kritike, ker to ni. Gre za simpatično pravljico, povedano na dober način. Na IMDB nima visoke ocene, saj v njej ni izvoza demokracije, odprtih dekoltejev in solzave družinskosti. Mi filme drugače ocenjujemo, zatorej naj vam predstavim teto Konkluzijo.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	1,4/2
Igra	0,7/1
Tehnična izvedba	0,8/1
Kvaliteta paketa	0,2/0,5
Vrednost za denar	0,3/0,5

SKUPAJ 3,5/5

Film je vreden ogleda in tudi nakup je, če ste ljubitelj takšnih filmov, opravičljiv izdatek. Če še niste zaklali otroka v sebi, se boste nasploh imeli fino.

OGNJENI OBROČ
PACIFIC RIM
Za vas gledal Bojan Ekselenski

Še pomnite stare japonske filme o godzili in podobnih megastičnih živalcah? Kar pogrešam malce te japonske posebnosti, kajti zadnjo Godzilo so posneli pred skoraj 15 leti. Mi, ki imamo kaj več od 2 križev na grbi, še pomnimo recimo Teror Mehanogodzile, Godzila proti Megalonu ali Godzila, kralj pošasti. To so bili lepi časi hecnih posebnih učinkov in smešnih ljudi. Potem je prišla ameriška žalitev v obliki Godzile (zakrivil jo je Ronald Emerich) in zdaj so nam dostavili še en film o kaji (japonski izraz za megastično pošast), imenovan Pacific rim (nerodno prevedeno v Ognjeni obroč).

Film je parada ameriškega junaštva, domoljubja in družinskosti. Tudi zato je dobil kar spodobne ocene. Glavne vloge ne gredo ljudekom, ki so vskočili v trupla glavnih

Podatki o filmu
New Line Cinema, Legendary Pictures, Original Film
12. julij 2013
Dolžina: 131 minut * PG-13

Režiser:
Guillermo del Toro

Scenarista:
Travis Beacham, Guillermo del Toro

Igralci:
Idris Elba, Charlie Hunnam, Rinko Kikuchi, idr.

Kratek opis
Ah, Mehagodzile na 'znucan' način. Da ne rečemo nič o specialnih badabum.

igralcev in igralk, temveč mega pošastim in njihovemu klofutanju. Preden sedete na svoj sedež v kino centru, dajte na of vaš center za logiko. Za lažje žvečenje parade domoljubja in junaštva si nabavite še vedro kokic, saj ves čas grmi, zato z žvečenjem ne boste nikogar motili.

Je tako slabo? No, film ni slab. Posnet je korektno, zlasti boji pošasti so res vrhunsko izvedeni (seveda pozabite na logiko bojevanja sredi morja). Spremljamo junaka Charilja Hunnama, ki gre skozi klasično pot od junaka do bedaka in potem vzpon na piedestal odrešenika. Zraven je tudi seksi frača, ki je več, kot je videti, pa seveda obvezna afroameriška faca in Ron Pelerman v odlično odigrani vlogi mafijskega šefa Hannibal Chaua. Škoda, da je njegov del tako kratko odmerjen. O drugih igralcih niti ne bom. vsak od njih je korektno odplesal svoj nabor klišejske koreografije. Liki so klišejski in tega nihče ne skriva. Ker gre za film, namenjen ameriškim najstnikom in služi za EPP ameriške hegemonije, mora biti tako. O vsebini vas ne bom mučil, saj je tukaj zato, da pokaže raztur in glorificira ameriške vrednote. Kljub vsemu na kratko o zgodbi. Iz razpoke na dnu Pacifika izletijo velikanske pošasti, ki se odločijo za eliminiranje ameriškega načina življenja. Ljudstvo proti njim postavi velikanske kovinske robote in fajt se lahko začne. Sicer poskušajo poudariti mednarodnost ipd, vendar se ve – ves svet je združen pod ameriškim dežnikom. Samo Američani so pravi junaški voditelji in ves svet je ZDA.

Film je posnet tudi v 3D in Z os ne prinaša neke posebne dodane vrednosti. je fino, ni pa na ravni Avatarja. Raje pojdimo k spovedi k teti Konkluziji.

Konkluzija in ocena	
Zgodba	0,9/1
Izvedba	1,0/1,5
Igra	0,7/1
Tehnična izvedba	0,3/0,5

SKUPAJ 2,9/5

To pomeni, da film ni popolni bikov kakec, a tudi ni parada vrhunskega pripovedništva. Do višje ocene filmu manjka naprednejša zgodba in malce manj klišejski liki. Drugače pa je film, če se želite poletno odklopiti, prav fina zabava. V sebi ne nosi nobenega posebnega sporočila, a vam tudi ne zateži. Vedro kokic boste pohrustali, ven boste šli prijetno zadovoljni, zatem boste dali svoj center za logiko nazaj na ON.

ELIZIJ
ELYSIUM
Za vas gledal Bojan Ekselenski

Podatki o filmu
TriStar Pictures, Alpha Core, Media Rights Capital
9. avgust 2013
Dolžina: 109 minut * R

Režiser:
Neill Blomkamp

Scenarist:
Neill Blomkamp

Igralci:
Matt Damon, Jodie Foster, Sharlto Copley, idr.

Kratek opis
Temna prihodnost, tiranski delodajalec in delavec, ki umaže rjuho - vse to povzroči 'vseslovensko' vstajo. Pa še Potočniku so ukradli vesoljsko postajo!

Južnoafričana Neila Blomkampa smo vzljubili »daljnega« 2009, ko nam je s producentsko podporo hobita Petra Jacksona dostavil Okrožje 9. Film je bil svojevrstna kritika getizacije tujega.

Tokrat nam dostavi getizacijo domačega. Leta 2154 je Zemlja en velikanski prenaseljen odpad, poln svinjarije, brezpravne raje in suženjske delovne sile. Gospoda se seveda nočejo mazati, zato si omislijo vesoljsko mesto, ki so ga pljunili iz knjige Problemi vožnje v vesolju od našega vrlega Hermana Noordunga Potočnika. Seveda so to naredili brez TM, ® in ©. Pač kravatarska pravniška logika - luknja!

Od Neila sem pričakoval zgodbo. No, to nam tudi dostavi. O njej na hitro, saj vam nočem skvariti radosti ogleda. Spremljamo Maxa (Matt Damon), ki je običajni šljaker bizarnega smetiščnega sveta. Max je čisto običajen slehernik. Ima malce kriminalne preteklosti, kar pa v svetu policijskega nasilja v službi bogatenja prostaško bogatih sploh ni čudno.

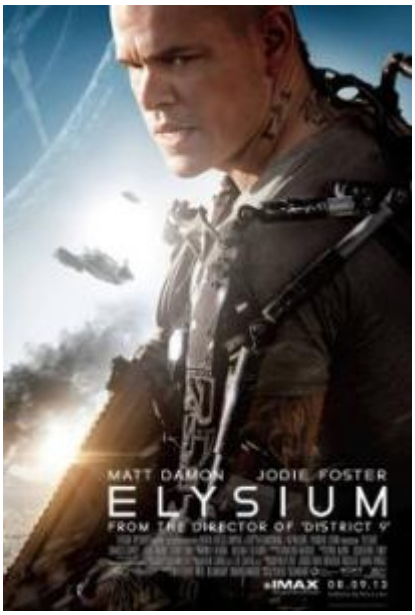

Vsa mineštra dobi čuden priokus na dan, ko Maxa zaradi nulte varnosti pri delu dobi smrtonosno dozo sevanja. Lastnik podjetja nima problemov s ponesrečenim delavcem, temveč z rjuho, ki jo lahko ranjenec umaže in s tem povzroči »nepotrebne« stroške. Skratka, svet je mokre sanje slehernega neoliberalca tega sveta.

Elizij ima zdravilne komore, kakršne smo videli v Zvezdnih vratih.

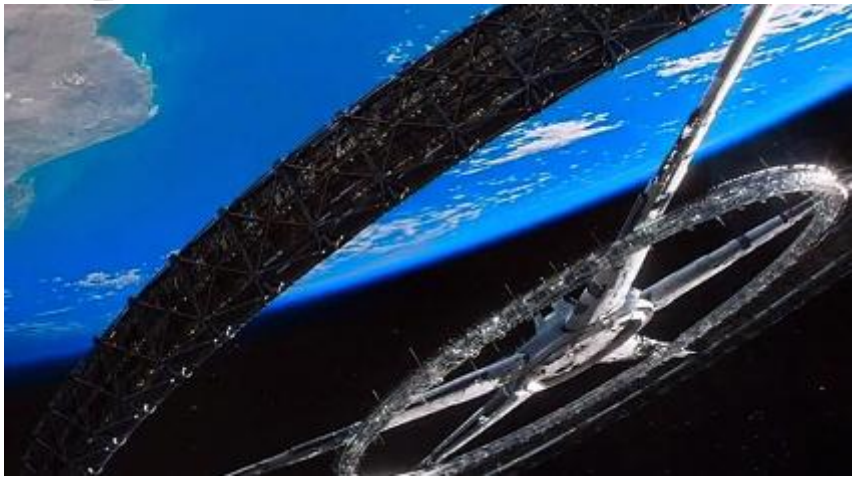

Kratek hip in strašni trik – še tako polomljeno telo je ozdravljeno. Max se speča s tihotapcem ljudi in ko za tihotapca opravi nekaj poslov, se lahko pridruži poskusu vdora v Elizij. Tamkajšnja družba, alfa vladajočega razreda, s pribežniki kruto obračuna. Nobenega azila, samo brutalni poboj. Gospodi pač nihče ne sme pohoditi trave.

Posebej okrutna je sekretarka za obrambo Delacourt (odlična Judie Forster), ki ima svoje račune.

Maxu seveda uspe preboj v Elizij in tam se njegovi računi srečajo z zapitkom sekretarke Delacourt.

Zgodba je klasična kritika vzhajajočega neoliberalizma, kjer ima peščica vse več in preveč, a večina tone vse bližje smetiščnemu standardu. Film so posneli na smetišču Mexico Citya, ki je začasno odigral vlogo Los Angelesa čez dobro stoletje. Glede na trenutne trende filmski scenarij sploh ni tako nemogoč. Večino filma se malce kritičnejša duša ne bo počutila užaljena, saj zgodba ni polna eksplozij in mahedrajočih jošk za rajcanje ameriških s hormoni prenapolnjenih najstnikov.

Ampak so ga filmarji zabiksali na drobnih neumnostih. Elizij je na primer brez zaščite, površina je prosto odprta proti vesoljskemu vakuumu. Nikjer ni razloženo, kaj bogataško drhal varuje pred kozmičnimi sevanji in pri tem zadržuje zrak. Če gre za kakšno energijsko polje, je to gotovo sposobno scvreti ladjo s pribežniki. Druga neumnost je širjenje zvoka v vakuumu. Vojni Zvezd, ki je vesoljska pravljica, to odpustimo, malce resnejšemu izdelku pač ne. Tretja neumnost je igra s kodami, kajti vsak sposoben heker bi znal tihotapsko ladjo zamaskirati. Tudi hekanje je smešno narejeno. Ob nekaj čudaških logičnih lukenj pa se sploh ne bom obregnil, ker jih manj pozoren gledalec niti ne opazi.

Prikaz »ciganije« je Neil izmojstroval že v Okrožju 9, torej je tu to samo »nadgradil«. Vesoljske ladje so na meji užitnega. Družba prihodnosti je dobro prikazana in če bodo stvari dejansko šle po trenutno začrtani poti, nas dejansko čaka to, kar nam riše Neil-vizija. Seveda pa film ni neka blazna izvirnost, temveč že videno na užiten način. Žal gre v paket videnosti tudi konec. Škoda, kajti začetek dopušča več pogumnejših možnosti konca.

Liki so žal, razen Maxa in Delacourtove precej 2D. Scenarij pač ne dovoli kakšnega posebnega razvoja likov. Glasbena spremljava je nekaj, kar vam ne bo dolgo ostalo v spominu. Posebni učinki in ostale vizualitete so OK, tu ni nobene pripombe.

Zdaj pa se sprehodimo do brloga tete Konkluzije:

Konkluzija in ocena	
Zgodba	1,3/2
Izvedba	1,2/1,5
Igra	0,6/1
Tehnična izvedba	0,3/0,5

SKUPAJ 3,4/5

Film je vreden ogleda v kinu. Gre za kvalitetno ZF dramo, ki ji do presežnika manjka malce več scenarističnega poguma in iztrebljanje logičnih hroščev. Pohvalim lahko vizijo smetiščarske usode, kamor nas vodijo kapitalske elite in vlade, kupljene od teh elit. Grajam pa logične luknje in konec, ki vam ga ne izdam. Žal veliko ZF filmov pokvarijo ravno konci, ki zaradi ekonomske računice nočejo pokazati kaj alternativnejšega. In Neil Blomkamp bo še naprej znano kot »režiser filma Okrožje 9«. Zdaj veste!

BELUGE NISO BELI KITI

ŽIGA ŽIGON

Vprašanja zastavil Andrej Ivanuša

Prosim, da se na kratko predstavite.

Sem popolni novinec v pisateljskih vodah, saj je pisanje v moje življenje pravzaprav stopilo šele pred kratkim. Po izobrazbi sem diplomant Fakultete za varnostne vede, karierno pa žongliram na področju marketinga, računalništva in trženja.

Sem velik ljubitelj potovanj ter motociklov in najbolj srečen, kadar mi uspe to dvoje združiti. Svoj čas sem se ukvarjal z borilnimi športi, dandanes pa še največ časa namenim jogi. Obožujem filme, knjige in vse na temo neznanega.

Klasično vprašanje: kje in kako ste dobili idejo za Beluge?

Ideja za pisanje na splošno se je porodila popolnoma po naključju. V šali sem, pod vplivom trenutne inspiracije in glasbe skupine Audioslave, pred časom zapisal precej krvavo in sočno zgodbico o razočaranem kupcu, ki se je maščeval avtomobilskim prekupčevalcem, ker so ga nategnili pri nakupu, ter presenečen naletel na zelo dober odziv in spodbude, da naj zapišem še kaj drugega.

Nekaj dni kasneje sem sedel za računalnik, odprl prazen Wordov dokument in se odločil, da bom sprostil nekaj svoje kreativne energije skozi tipkovnico, brez vsakih pričakovanj. Nisem imel ne likov, ne zgodbe, ne zapletov … skratka ničesar, želel sem se samo zabavati ob pisanju in se tudi sem. Ko je zadeva pričela dobivati obliko pa sem ugotovil, da le ne morem dopustiti, da moji liki kar po svoje skačejo po straneh in brezglavo letajo naokrog, pa čeprav jih je bilo pri tem skrajno zabavno opazovati.

Na tej točki pa se je tudi počasi razvila sama zgodba, liki in Beluge ter njihov svet. Kratek odgovor bi torej bil: Frenk (glavni junak) mi je povedal svojo zgodbo, jaz pa sem jo zapisal. ☺

Je to vaš prvi roman?

To je moje prvo pisateljsko delo in korak v zame popolnoma neznano področje. Pravzaprav sem dolgo tuhtal če bi Beluge sploh spustil na trg ali bi jih raje zadržal zase. Na koncu je spodbuda prvih bralcev botrovala pogumu, da odprem še to poglavje v svojem življenju.

Na kratko predstavite idejo romana in kaj vas je napeljalo, da ga napišete?

Roman Beluge govori o boju za preživetje in o boju za svoje pravice. Namiguje, da stvari pogosto niso takšne, kot so sprva videti in da se velja občasno postaviti v kožo nasprotnika, saj lahko le tako dejansko razumemo od kod izhaja in zakaj je takšen, kot je. Po tihem tudi

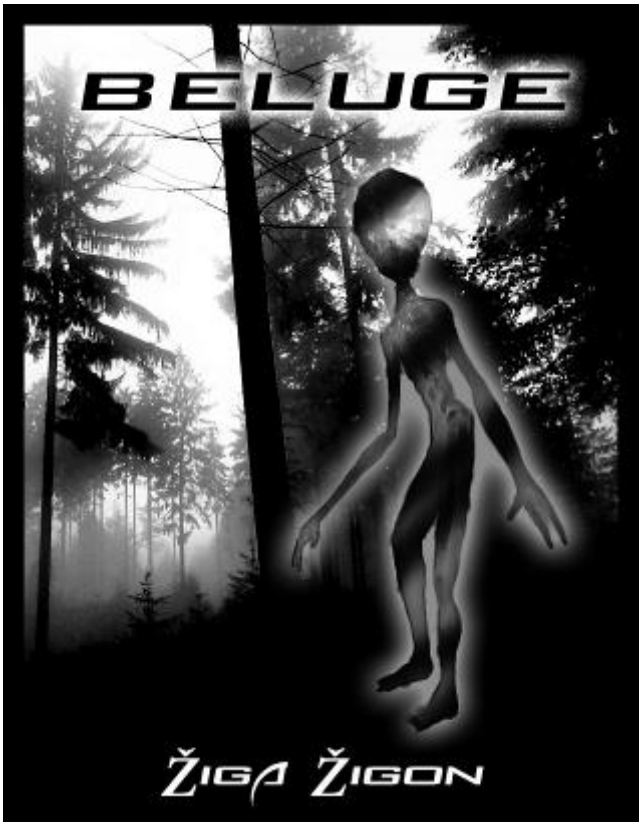

opozarja na naše napake in nevarnosti, ki nam grozijo kot človeštvu. Prvenstveno pa seveda želi zabavati svoje bralce in pri tem ne izbira sredstev.

Skozi zgodbo spremljamo nejevoljnega junaka Frenka, ki se znajde v zelo nezavidljivem položaju, kateremu niti pod razno ni kos. Najprej mora pobegniti svojim ugrabiteljem, ki s svojim grozljivim videzom delujejo, kakor da so z drugega planeta ter rešiti svoje prijatelje. Iz preprostega fanta, ki je večino svojih dni preživel za računalnikom, se mora preleviti v neusmiljenega bojevnika ter ugotoviti, kakšna je pravzaprav njegova usoda. Njegova pot ga popelje tudi do spoznanja o resnični identiteti Belug in njihovi zgodbi. Po eni strani skuša obvarovati svoje prijatelje in se vrniti domov, po drugi pa je soočen z grozljivo situacijo polno krivic in nepravičnosti, ki ji nikakor ne more obrniti hrbta in zgolj zamižati na eno oko. Tako se zgodba zaplete in Frenka potisne v še bolj nemogoč položaj.

Kot sem že poprej omenil, je bila ideja za Beluge spontana in se je razvijala skoraj sama od sebe. Vsekakor pa ne morem skriti, da sam močno stojim za določenimi idejami, ki precej očitno bodejo iz zgodbe ter združujejo fantastični svet pošasti in junakov s svetom, katerega del smo mi vsi.

Na kakšen način ste našli založnika?

Založbo Digitpen sem našel preko socialnih medijev. Kdo bi si mislil, dejansko so slednji lahko koristno orodje. Zasledil sem njihovo objavo ter jim pisal. Zelo hitro smo se ujeli ter se lotiti priprav.

Ali lahko pričakujemo izdajo romana tudi v papirnati obliki?

Želja po tem vsekakor obstaja, nisem pa še pričel iskati založnika. Trenutno bolj razmišljam, kako bi izvedel prevod v angleški jezik in Beluge popeljal v širši svet - v elektronski obliki. Slednji vsekakor dajem prednost, saj je tudi večina knjig, ki jih sam preberem, v elektronski obliki.

Elektronski medij tudi omogoča hitrejšo in preprostejšo internacionalizacijo knjig ter apelira na relativno mlade bralce, za katere menim, da bi jih zgodba Belug utegnila zanimati.

Kdo so vaši literarni vzorniki in kateri film vam je najbolj všeč?

Sem velik ljubitelj znanstvene fantastike in posledično so tudi moji najljubši avtorji, knjige in filmi s tega področja. Izpostaviti enega ali dva, ki bi ju lahko okronal za najljubša, je zame misija nemogoče, zato tega ne bom niti poskušal.

Da pa ne boste trdili, da vam nisem povedal popolnoma nič, lahko omenim, da je bila prva knjiga, ki sem jo sam kupil in me je popeljala v svet literarne fikcije, knjiga Kongo od Michael Crichtona. Pri branju te knjige sem prvič v življenju resnično užival v požiranju strani. Odkril sem, da je lahko tudi branje sila zabavno in napeto doživetje. Za razliko od branja obvezne literature, s katero so nas takrat posiljevali v šolskih klopeh.

Kakšna se vam zdi slovenska ZF scena?

Po pravici povedano sploh nisem vedel, da se tudi pri nas kaj dogaja, dokler se nisem lotil Belug in pričel analizirati stanje na slovenskem trgu. Najverjetneje je že samo to dejstvo precejšen pokazatelj vpliva in dosega domače znanstvene fantastike pri nas. Z odprtimi usti pobiramo tuje stvaritve, medtem ko domačih sploh ne opazimo. Kar pa nikakor ne pomeni, da ni kaj za opaziti - daleč od tega!

Sedaj vidim, da je med domačimi ustvarjalci kar nekaj drznih, kreativnih in dejavnih ljudi, na žalost pa manjka podpora širše javnosti in založniških hiš. Ljudje danes poznamo, beremo, gledamo in kupujemo stvari, ki imajo za seboj veliko medijsko in marketinško podporo. Ob tem pa se še vedno nismo znebili stare miselnosti, da je vse, kar je tuje, boljše od domačega. Področje znanstvene fantastike pa ima že tako relativno majhno podporo, še posebej pri nas, je pa res, da je ta toliko bolj srčna.

Menim, da bi morali slovenski avtorji tovrstne literature oči usmeriti v tujino. Slovenija je majhen trg in če ne pišeš ravno o političnih škandalih, literature za samopomoč ali otroške literature, so tvoje možnosti za uspeh precej majhne. Pa četudi bi bilo ZF scena pri nas bolj popularna, je težko spregledati razliko ali svojo literaturo ponujaš 2 milijonskemu trgu ali 7 milijardnemu.

Vaši načrti na literarnem področju?

Prioriteta je Beluge prevesti v angleški jezik in jih plasirati na svetovni splet. Idej za nadaljnje zgodbe imam ogromno, nekatere že precej razdelane, vendar se trenutno posvečam drugim, bolj eksistenčnim projektom. Razmišljam tudi o tem, da bi knjige v prihodnosti pisal neposredno v angleščini, saj bi se tako izognil precejšnjemu strošku prevodov in opažam, da nisem edini. Težko je biti motiviran in zagnan, ter vlagati ogromno energije, časa in truda v pisanje knjig, če se zavedaš dejstva, da jo bo na koncu prebralo le nekaj deset, če imaš srečo pa nekaj sto bralcev. <>

The Alien Interview © Luis Antonio 2013, ZDA

MOJA E-IZKUŠNJA

Pripravil Bojan Ekselenski

V poročilih in v Delu sem konec marca izvedel za Biblos. Seveda sem se takoj pozanimal, kaj to je. Kontaktiral sem odgovorne in zelo hitro so se odzvali z vsemi potrebnimi informacijami.

Čez nekaj dni sem dobil pogodbo za poskusno obdobje. Ravno poskusno obdobje je bilo po svoje ključno za nadaljevanje. Založnik, ki je do konca aprila na platformi objavil vsaj 2 naslova, je za vekomaj oproščen določenih stroškov. Ravno prav! Nekako sem se naveličal stroškov za pripravo knjig, za katere ne dobim niti najosnovnejšega pokritja. Takrat sem imel v ognju roman Vitezi in Čarovniki: Votlina skrivnosti in novelo Vitezi in Čarovniki: Duhovi Aldeverga, dočim je bila novela Vitezi in Čarovniki: Zadnji boj Zeolije tik pred zaključkom.

Imel sem nekaj izkušenj z brezplačnim orodjem Sigil, vendar sem ugotovil, da ima izdelek drugače učinkovitega orodja nekaj težav z nekaterimi bralniki ePub. Kasneje sem odštel denar za Yutoh in še nekatera orodja, spoznal sem se z elektronskim založništvom in tudi elektronskim avtorstvom.

Najprej sem izdelal ePub datoteko. Potem sem zaradi zahtev NUK-a[1], ki dodeljuje CIP in ISBN oznake, naredil še kolofon (v ePub formatu načeloma ni potreben, saj se ti podatki zapišejo v metapodatke), vse skupaj izvozil v PDF in zaprosil za ISBN in CIP. Navedel sem potrebo za vse tri pomembne formate (mobi, pdf, epub). Tako sem za vsako knjigo pridobil po tri ISBN & CIP oznake. Te sem potem na predpisan način vnesel v kolofon, na novo kompajliral[2] ePub in mobi ter dobil ustrezne datoteke.

Od Biblosa sem po podpisu pogodbe za preizkusno obdobje pridobil uporabniško ime in geslo. Zatem sem knjige vnesel v sistem. Za trg, oziroma knjižnico, dobi še digitalno zaščito, kar priskrbi Študentska založba. Publikacije v Biblosu so kompatibilne z Adobe digital edition[3] standardom (ePub 2.01). Taisti ePub standard uporablja tudi Kobo[4], katerega bralnike po konkurenčnih cenah dobite tudi pri nas.

Testno obdobje se je končalo s 30. junijem, ko so Biblos posvojile skoraj vse slovenske knjižnice. Knjige so na prvi strani razporejene po žanrih. Glavnino strani zasedejo novosti, priporočila in najbolj brane. Dobil in podpisal sem tudi pogodbo. Kot samozaložnik sem v popolnoma enakem položaju, kot ostali igralci na trgu. Po določilih pogodbe smo izenačeni in to je edino prav.

Moj dohodek bo sestavljen iz dveh komponent – prodaje knjig in knjižničnega nadomestila. Pri prodaji knjig je Študentska založba silno konkurenčna, saj je ugodnejša od Amazona. Pri knjižničnem nadomestilu pa gre za nadomestilo na osnovi izposoj. Dane, kot o pišem, si recimo Vitezi in Čarovniki: Votlina skrivnosti s 110 izposojami deli 3. in 4. mesto najbolj branih E-knjig.

Sistem od konca avgusta omogoča tudi preprost nakup izbranih knjig. Na Biblosu vsaka knjiga ponuja dve možnosti – nakup ali izposojo. Vse poteka brez posrednikov. Stranka izbere, plača, kot se to počne pri spletnih nakupih, naloži na svojo napravo in uživa. Cekin od nakupa gre v blagajno, kjer se na dan obračuna razdeli. Večino dobi (samo)založnik (torej jaz), četrtino pa si za stroške odtrga lastnik platforme.

Kako je vse skupaj prijazno do uporabnika? Lastniki namiznih računalnikov in prenosnikov imamo na voljo bralnike (napr. brezplačni Calibre). Uporabniki mobilnih naprav pa imate na voljo namenski aplikaciji za Android in iOS. Lastniki bralnikov Kobo ne potrebujete namenske aplikacije. Samo naložite si datoteko in lahko začnete z branjem.

Kako pa kaj spletna knjigarna Ruslica in Mladinska knjiga? Z Mladinsko knjigo sem v kontaktu, a z Ruslico se še nisem resneje pozabaval. MK ponuja aplikacijo za iOS in Android, dočim tega na Ruslici ni.

Seveda pa z nalaganjem knjig na Biblos še nisem vsega postoril. S pridobitvijo ISBN in CIP sem postal zavezanec

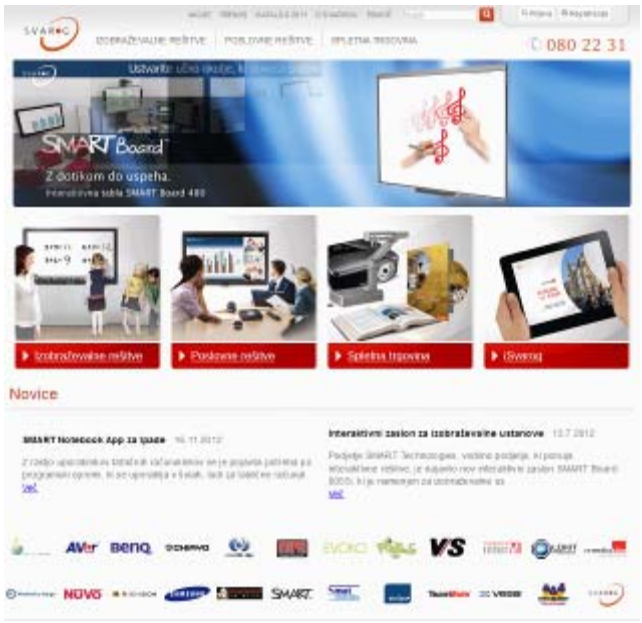

portala SVAROG (http://svarog.si). Najprej sem naredil svoj račun. Po zaključku vseh formalnosti moram na portal naložiti po en izvod svoje knjige. Za brezplačne publikacije je smiselno, da so prosto razširljive, a za plačljive knjige sem seveda izbral omejen dostop.

Kaj naj rečem za konec? (Samo)založništvo v svetu E-knjig ponuja obilo priložnosti, vendar poleg pisanja zahteva tudi druge veščine. Morate se znajti z različnimi programi, mnogi od njih imajo svojo ceno. Te programe se morate naučiti uporabljati, dobiti občutek za oblikovanje, organizacijo in seveda dovolj časa za preizkušanje. Na trg ne smete dati polizdelek.

Če niste vešči zabavanja z orodji za produkcijo, lahko to delo prepustite nekomu, ki vam to naredi za ugoden denar. Stroški izdelave bodo še vedno nižji od tiska in ostalega.

Opombe:

1 – NUK – slovenski registrator ISBN.

2 – pretvorba vseh datotek projekta v enotno ePub datoteko, ki je v bistvu posebna vrsta xml datoteke v zip obliki.

3 – Adobov sistem za DRM zaščito ePub datotek in datotečni format, ki je v skladu z Adobe implementacijo ePub formata verzije 2.xx.

4 – Kobo je poleg Amazona najpomembnejši igralec na trgu E-knjig. Poleg lastnih aplikacij za vse platforme ima tudi lastne bralnike, ki so cenovno in kakovostno primerljivi s Kindli.

E-KNJIGE V DIGITALNI KUHINJI

Pripravil Bojan Ekselenski

Na razvitih trgih prodaja elektronskih knjig že nekaj let raste. S pohodom tablic in dostopnostjo namenskih bralnikov postajajo elektronske knjige vse pomembnejše. Prednosti digitalnega so očitne:

- Ekološka vrednost,
- Odpadejo stroški tiskanja, skladiščenja, zmanjšajo se stroški distribucije, izločen je fizični knjigarnar s svojimi muhami,
- Možnost določene interaktivnosti,
- Nižja cena zaradi nižjih fiksnih materialnih in distribucijskih stroškov,
- Ergonomija transporta.

Seveda pa elektronske knjige ne morete potežkati v rokah, ne morete vonjati sveže natisnjenega papirja in ne morete je položiti na knjižno polico.

Problem v Sloveniji je pomanjkanje naslovov in piratska narava slovenskih uporabnikov. Ti bi radi digitalno dobili napol zastonj in potem veselo piratizirali. Nadalje je digitalna knjigarniška ponudba šele v povojih (Biblos, Mladinska knjiga). Kot zadnji problem pa naj dodam še nizko stopnjo t. i. digitalne penetracije.

SAM SVOJ MOJSTER

Za avtorja in posledično samozaložnika je digitalno svojevrstna mana z nebes. Zlasti na našem trgu, kjer založniki nimajo navade pošteno poplačati avtorja. Avtorjem je na voljo precej brezplačnih in plačljivih načinov priprave knjige za digitalno knjigarno. Vodilna sta dva formata:

- **ePub format**, ki ga podpirajo vsi bralniki Androidnega, Apple in Windows sveta;
- **mobi format,** ki ga podpira skoraj monopolist na trgu bralnikov Amazon s svojim Kindlom.

PDF in drugi formati so omejene uporabnosti, zlasti na manjših zaslonih pametnih telefonov.

V tem našem testu digitalne delavnice bomo primerjali nekaj orodij, ki vam olajšajo prenos vašega ustvarjanja v digitalno knjigarno.

Orodja za izdelavo končnega izdelka – knjigo v ePub, mobi in tudi PDF so zelo različna. V osnovi jih razdelimo na urejevalna in pretvorna.

UREJEVALNA ORODJA

Urejevalna orodja vam omogočajo pisanje v urejevalniku besedila in zatem izdelavo metapodatkov, kazala, indeksa vsebine in naslovnice. Končni izdelek orodja je izdelana knjiga, primerna za branje z bralnikom. Urejevalna orodja so plačljiva ali brezplačna. Preizkusili smo:

- **brezplačni Sigil** (verzija 0.7.1.);
- **plačljivi Jutoh** (verzija 1.6 za Windows).

Poleg omenjenih dveh In še kopice podobnih urejevalnikov različnih cenovnih razredov) je še tu InDesign, ki pa je za domače delo obupno predrag in seveda prezapleten.

SIGIL 0.7.X

Sigil je odprtokodni projekt. Program se lepo razvija in avtorji svoj čas in energijo vlagajo zlasti v izboljšave temeljne funkcionalnosti – urejanje in izdelava knjige. V ta namen ima preprost XHTML urejevalnik z učinkovitimi orodji za urejanje metapodatkov, indeksov in kazal vsebine. Projekt shranjuje v ePub formatu. Vse kose projekta lepo razvrsti v drevo na levi strani okna. Glavni elementi projekta so:

- datoteke z vsebino (xhml datoteke);
- datoteke s *css (knjigo lahko oblikujete s slogi css);
- slike – za naslovnico in morebitne slike v publikaciji;
- fonti – v publikacijo lahko uvozite želene tipografije, saj v nasprotnem uporabi privzete;
- medijske datoteke, to so video in zvočni posnetki.

Uporabljali boste mapo za datoteke vsebine (ta mora biti najmanj ena) in mapo za slike (če ne želite privzete slike naslovnice). Ostale mape morebiti ne boste potrebovali.

Urejevalnik omogoča dodajanje naslovov, odstavkov, ločil (horizontalnih črt) in seznamov. Tabel ne podpira, ker imajo z njimi težave nekateri bralniki.

Urejate lahko v html ali običajnem načinu. Seveda pa boste besedilo napisali v kakšnem urejevalniku besedila, ki podpira slovensko črkovanje. V praksi prideta v poštev samo dva:

- **Writer LibreOffice** ali **OpenOffice** (ima močno slovensko podporo);
- **Word MS Office** (format docx).

LibreOffice je brezplačen paket, Writer omogoča dovolj spodoben izvoz v html. Word je plačljiv, vendar v mnogočem udobnejši. Izvoz v HTML zna biti v Wordu malce problematičen, vendar obstaja zdravilo - poseben makro, ki vam omogoča 100 % nadzor nad tem, kako se wordov dokument pretvori v čisti HTML. Od vas je odvisno, kaj vam je bližje in primerneje.

Oba urejevalnika lahko dopolnite z Amebis Besano, odličnim pomočnikom za slovnico in druge napake v besedilu. Osebno ne navijam za nobenega od navedenih urejevalnikov, saj oba opravljata svoje delo.

Zakaj za nas ni uporaben v Sigil vgrajen urejevalnik?

Ta urejevalnik ne podpira slovenskega črkovanja. Sicer je možno vanj po partizansko vnesti črkovalnik, a gre za partizansko in nepopolno rešitev, polno omejitev.

V praksi bo vaša digitalna tiskarna videti nekako tako:

1. Besedilo boste spisali v Wordu ali Writerju.
2. Vsebino boste izvozili v čisti HTML brez posebnih HTML oznak za posebne znake.
3. HTML datoteko boste uvozili v Sigil.
4. V Sigilovem urejevalniku boste oblikovali besedilo po poglavjih, dodali kazalo vsebine, morebitni indeks in medijske vsebine (slike, video in zvok).

Zatem boste določili naslovnico, ki bo nekakšna predstavitev vaše knjige v digitalni knjižnici, namesto generične slike. Sigilu ta del ne gre najbolje od rok, saj mnogi bralniki ne podpirajo Sigilove predstavitve grafike.

Na koncu, ko so vse sestavine in začimbe zmiksane, vse skupaj shranite in preverite vsaj z nekaj bralniki. Sigil vam naredi jed s končnico ePub.

Za prenos v Kindle potrebujete še pretvornik. Na spletu se valja nekaj njih, a Amazonovo orodje za to početje je zastonj. A cena brezplačnosti je sledeča – **KindleGen** deluje iz ukazne vrstice in še žebelj na njegovo krsto – odpove poslušnost, ko zazna nepodprt jezik. Slovenščina žal sodi med podsaharske eksotične jezike dežele brez elektrike in komunikacij, zato nas Amazon eliminira. Na srečo obstaja brezplačni in celo v slovenščino prevedeni **Calibre,** ki naredi pretvorbo iz veljavnega ePub v mobi in to brez prebavnih motenj nepodprtega jezika.

JUTOH 1.6

Jutoh je plačljivi program. Za nove uporabnike je okoli 30 €, uporabniki stare verzije ali Writer's Caffe pa so deležni cenejše prisvojitve. Lepota programa je tudi, da v maniri »malce piratstva koristi poslu« ne teži s številom namestitev.

Jutoh je malce drugačen program od Sigila. Ne omogoča neposrednega brskanja po HTML izvorni kodi, kar niti ni tako boleče narobe. Jutoh omogoča pisanje v lastnem urejevalniku, ki temelji na tehnologiji OpenOffice (LibreOffice). Slovenski črkovalnik enostavno uvozite iz enega od teh dveh programov in naredite ustrezne nastavitve. Jutoh podpira tudi uvoz *docx (ne pa *doc!!!) in *odt (Word, Writer) dokumentov, kar prinaša nekaj več možnosti oblikovanja pred pretvorbo v ePub.

Vsebuje urejevalnik za vse elemente knjige – naslovnico, indeks, kazalo vsebine ipd. Udobneje podpira različne sloge in ponuja nekaj več možnosti od brezplačnega konkurenta. Zraven prilagajo obširen uporabniški priročnik in turtoriale.

Pri pripravi v zunanjem urejevalniku odpade pretvorba v HTML, ker je zaradi neposredne podpore Wordu in Writerju nepotrebna. Če želite tudi pisati v Jutohu, priporočam uvoz Writerjevega črkovalnika. Ta ima končnico *dic.

Jutoh omogoča tudi delo na več računalnikih in ustrezno sinhronizacijo, če si jo nastavite. še več, avtorji Jutoha omogočajo delo na Mac OS, Windows, Linux in še kje, gre za več-platformski program in istočasno ga lahko uporabljate na več računalnikih, tudi v obliki USB ključka.

TETA KONKLUZIJA

Primerjava obeh orodij je morebiti malce neprimerna, vendar poskusimo!

Funkcija programa	Jutoh	Sigil
HTML izvorna koda	*	****
Črkovalnik SI	****	*
Delo s slogi	***	**
Delo s kazalom	*****	****
Delo z indeksi	****	***
Urejevalnik	***	**
Možnosti urejanje	****	***
Uporabniški priročnik	*****	***
Uvoz dokumentov	*****	*
Izvoz v Kindle	***	*ni*
Predogled	***	***
Končni izdelek	*****	****

Jutoh je skupno vzeto kvalitetnejši izdelovalnik elektronskih knjig. Njegovi najpomembnejši aduti v primerjavi s Sigilom so:

- Možnost urejanja s slovenskim črkovalnikom,
- Manj težav s kompatibilnostjo,
- Preprosto delo z vsebinami,
- Tudi za Linux, Unix in še nekatere OS,
- Zgledna podpora,
- Preverjanje skladnosti s standardom.

Seveda tudi Sigil ni brez možnosti:

- Čisti HTML 5,
- Lažje delo z metadpodatki,
- Popolnoma brezplačen z izvorno kodo,
- Tudi za Mac.

Oba programa delata ePub datoteke. Jutoh ima več možnosti, je preprostejši za nepoznavalce mehanike ePub formata in izdelek je širše kompatibilen. Sigil na drugi strani podpira vnos v čistem HTML 5, je brezplačen in delo z metapodatki je malce preprostejše (za ceno manj možnosti). Oba se naslanjata na odprtokodne standarde in odprtokodne programske rešitve. To je dobro.

PRETVORBA MED FORMATI

Pri pretvorbi med formati obstaja nekaj rešitev. Uporabna pretvorba iz ePub v PDF in nazaj je žal uporabna samo s pomočjo plačljivih rešitev. Dal sem skozi kar nekaj brezplačnih programov, vendar nobeden dela ne opravi, kot je treba. Vedno ostanejo kakšne nedoslednosti ali zmešnjava.

Pri pretvorbi vsi najprej pomislimo na že omenjeni multipraktik Calibre. Ta brezplačnež se izvrstno obnese pri pretvorbi ePub v mobi. Žal pa se mu zatakne ePub v PDF in še huje iz PDF v ePub. Kljub vsemu je Calibre nepogrešljivo orodje domače digitalne založbe. Brezhibno prebere praktično vse formate ima široko podporo in nekatere pretvorbe dobro opravi (zlasti v mobi). Za okolja s klasičnimi operacijskimi sistemi je Calibre najbrž najboljša izbira (je brezplačen, enostaven in v slovenščini).

Orodij za drobiž je veliko. Pretvornika iz PDF v ePub vam ne morem priporočati, saj dobljena ePub datoteka ni tako fleksibilna od datoteke, dobljene z namenskim orodjem.

Vsekakor se pred nabavo ustreznega orodja dobro seznanite z vašimi potrebami. Ne zakoljite se z preveč omejenim pretvornikom, a tudi po nepotrebnem ne podvajajte funkcionalnosti. Vedno pomislite na ergonomijo branja vaših strank. Najprej morate pri sebi sprejeti nekaj odločitev glede DRM zaščite, stopnjo zaklenjenosti vaše publikacije in seveda načina distribucije.

Naj vas malce razdražim, da boste lažje dočakali naslednjo številko. V civiliziranih državah obstaja precej programske opreme, ki vam pomaga pri pisanju leposlovja. Ti programi vam omogočijo, da imate na enem mestu shranjeno vse, kar potrebujete za vaš roman. Tako vam programska evidenca omogoča vodenje nastopajočih likov, lokacij dogajanja, zgodovinskih in ostalih okoliščin, seznam poglavij, zapiske in še kaj. Prednost tega je organiziranost in večja učinkovitost. 90% dobrega leposlovnega dela sestoji iz pazljive priprave in izvedbe, a 10 % je talent.

Naslednjič: Majhne skrivnosti digitalnega kuharja.

POJMI, KI SO PRIŠLI IZ ZF

Pripravil Andrej Ivanuša

V vsakdanjem življenju, v znanstvenih krogih in še kje uporabljamo besede, ki niso zrasle v glavah znanstvenikov temveč so si jih izmislili scenaristi filmov in avtorji knjižnih uspešnic. Nekatere so nam tako blizu, da skoraj ne moremo verjeti, da so si jih izmislili 'neresni' fantasti in ne 'resni' znanstveniki.

ROBOT je prva izmed besed, ki mi pridejo na misel. Uporabil jo je češki pisatelj Karel Čapek v svoji gledališki drami R.U.R (Rossumovi Univerzalni Roboti) leta 1921. Besedo **ROBOTIKA** pa je 'izumil' Isaac Asimov, ki je znan predvsem po treh zakonih robotike. Ta se pojavi v njegovi knjigi 'Liar' (Lažnivec) iz leta 1941.

GENETSKO INŽENIRSTVO je kot pojem prvi uporabil Jack Williamson v svoji noveli 'Dragon's Land' (Zmajska dežela), ki je bila prav tako objavljena leta 1941. Pojem **GENETSKI INŽENIR** pa je deset let kasneje prvi v svoji knjigi uporabil Poul Anderson.

NIČELNA GRAVITACIJA (ZERO-G) je domislica Jacka Binderja iz leta 1938. Pojem je potreboval, da je opisal stanje, ki vlada v središču Zemlje. Danes sicer pojem povezujemo s stanjem v vesoljskem plovilu, za kar se imamo zahvaliti pisatelju Arthurju C. Clarku. Ta pojem je leta 1952 zapisal in pojasnil v noveli Islands in the Sky (Otoki na nebu).

GLOBOKO VESOLJE (DEEP SPACE) je beseda, ki opisuje vesolje, kjer ni nič drugega kakor njegova 'praznina', torej je brez vplivov kakršnihkoli nebesnih teles. V filmih in v literaturi s tem pojmom predvsem opisujejo prostor, ki je najbolj oddaljen od nebesnih objektov. V znanosti pa to pomeni vesolje, ki je več kakor 12 milijard let svetlobnih let oddaljeno od Zemlje. Izmislil si jo je E. E. 'Doc' Smith že leta 1934.

IONSKI POGON niso poimenovali v NASA laboratorijih, temveč je ta pojem prvič uporabil Jack Williamson leta 1947 v svoji zbirki zgodb Brave New Worlds – The Equalizer (Čudoviti novi svetovi – Izenačevalec). Ta način pogona vesoljskih plovil so pri NASA prvič uporabili šele leta 1970.

VESOLJSKO OBLEKO je svojemu junaku oblekel leta 1934 že prej omenjeni E. E. Smith. Njegova je bila, presenetljivo, prekrita s krznom. Žal te inovacije pri Roskozmosu ali pri NASA še niso uporabili.

RAČUNALNIŠKI VIRUS ima svoj izvor v sicer znani strokovni besedi 'virus', ki jo biologi uporabljajo za obliko zemeljskega življenja. Ampak, da bi tako poimenovali 'zlobne' računalniške programe, ni zasluga računalniških strokovnjakov, temveč Dava Gerrolda. Pojem je zapisla v svoji zgodbi 'When Harlie Was One' (Ko je bil Harli eden) leta 1972.

RAČUNALNIŠKI ČRV je domislica Johna Brunnerja v romanu Shockwave Rider (Jahač udarnega vala) iz leta 1975.

PLINASTI VELIKAN je velik planet sestavljen le iz plinov. V našem sončnem sistemu so takšni Jupiter, Saturn, Uran in Neptun. Pričakovali bi, da bi astronomi takšnim planetom prvi nadeli skupno ime. Vendar jih je prehitel James Blish v romanu 'Solar Plexus' (Sončni pleksus) izdanem leta 1952.

ČASOVNI STROJ si je zamislil H. G. Wells v noveli The Time Machine (Časovni stroj) že leta 1895. To bi naj bil stroj, ki prestavlja osebe skozi čas. Ob tem je 'izumil' še **POTNIKE SKOZI ČAS** in **ČASOVNO POTOVANJE**. Zdi se, da je s tem odprl 'pandorino skrinjico' znanstvene fantastike še za naslednja desetletja.

WARP (WARP SPEED). Pojem 'warp' sicer v angleščini pomeni zvoj, zvin, obrat. V navtiki s to besedo opisujejo poplesavanje ladje na vrvi okrog sidra. V TV seriji so v eni izmed epizod leta 1968 pojem uporabili za skrajšanje dolge fraze: »Uredi, da bo ta vesoljska ladja potovala hitreje od svetlobe, Scotty!« Tako je pojem 'warp' dobil nov pomen 'potovanja hitreje od svetlobe'. Slovensko bi 'warp speed' lahko prevedli tudi kot 'zvojna hitrost', saj po fizikalni teoriji lahko dosežemo hitrost večjo od svetlobne samo, če nekako 'zvijemo' čas-prostor Vesolja.

TERAFORMIRANJE pomeni oblikovanje tujega planeta v Zemlji podobnega, torej primernega za življenje in bivanje brez zaščitnih pripomočkov. Pojem in postopek je prvi opisal Jack Williamson leta 1942 v zgodbi Collision Orbit (Orbita trka).

PRAVLJIČNE HIŠE

Pripravil Andrej Ivanuša

HOBITA DALEA HIŠA

Simon in Jasmine Dale sta leta 2009 v južnem Walesu v Veliki Britaniji dokončala pravljično, hobitovsko hišo.

V njej dejansko živi vsa družina. Zgradila sta jo Dale in njegov oče ob pomoči prijateljev in naključnih mimoidočih v rekordnih 4 mesecih. Zanjo sta porabila okrog 1500 delovnih ur in 3.000 funtov (~3.500€) za material. Sicer sta poskušala uporabiti čim več naravnih materialov, ki sta jih našla v okolici. V kolikor vas zanimajo njune izkušnje ob gradnji in bivanju, pokukajte na:
www.beingsomewhere.net

HIŠA KREMENČKOVIH

Tale nenavadna kamnita hiša, ki je videti kakor, da v njej prebiva Fred Flinstone (Kremenček) je postavljena v kraju Nas Montanhas de Fafe na Portugalskem. Lastnik je izkoristil dve velikanski naravni skali, ki sta ostali po pradavnem vulkanskem izbruhu sredi planjave, kot stranski steni hiše.

RAZLIČNE PRAVLJIČNE HIŠE

Za nekatere hiše nisem našel, kje so postavljene. Prva, z belo streho, je verjetno postavljena nekje v Španiji, saj je mogoče v ozadju videti palme. Stil pa v mnogočem spominja na mavrskega.

Spodnja hiša spominja na majhen barviti gradič in je postavljena nekje v ZDA.

HIŠICA ZA PUNČKE

The Doll House je uradno ime te hiše. Vse se je začelo leta 1924, ko je Hugh Comstock prišel v kraj Carmel-by-the-Sea, Kalifornija, na obisk k sestri in svaku. Mestece je že takrat slovelo kot umetniško kreativno središče. Tukaj je srečal izdelovalko lutk Mayotto Brown in v nekaj mesecih sta se poročila. Njena kreacija oblačil za lutke je postala hit in Mayotta si je zaželela razstavni salon za lutke in za oblačila. Hugh ni bil ne gradbenik in ne arhitekt. Iskal je navdih in ga odkril

v ilustracijah britanskega umetnika Arthurja Rackhama. Zazidal je hišico, ki pa ni imela nobene stene popolnoma ravne. A prav to ji je dalo poseben čar. Prebivalci mesteca so bili navdušeni nad hišico in proglasili Hugha za genija. Navalili so nanj, da še njim naredi pravljične hišice. Med njimi so bili Jack London, Mary Austin, Sinclair Lewis, Upton Sinclair and George Sterling. Tako je danes v tem mestecu še veliko takšnih 'lutkastih' hišic, ki jih lastniki skrbno vzdržujejo. Še več na:
mentalfloss.com/article/28694/town-storybook-houses-and-how-they-came-be

ČEVLJEVA HIŠA

Bi živeli v čevlju? V ZDA so doslej postavili štiri podobne hiše v obliki čevlja. Na sliki je Haines Shoe House, Lincoln Highway, Hallam, Pensilvanija, ki je bila prva. Dal jo je postaviti trgovec s čevlji Mahlon Haines leta 1948 v reklamne namene. A nekaterim je bila tako všeč, da so si postavili še svoj čevelj. Nekdo celo v Južni Afriki. Več na:
en.wikipedia.org/wiki/Haines_Shoe_House

ODJEK SIRENE
(MOTNJA V PERMUTACIJI)

Marko Vitas

Besedilo je plod avtorjeve domišljije. Vsaka podobnost z resničnimi dogodki in osebami je zgolj naključna.
Dostojnim ljudem!

POZEJDON

Ne zanima me svet znotraj tvojega očesa,
hočem piti slad tvojega odrevenelega telesa.
Odletiva ljubica!
K soncu na nebesni svod,
na obalo sanj odložim tvoj život,
a ko srce tvoje ne bo več tako otrplo,
z menoj pojdeš v mrzlo morjá globino.
(Iz kulturno – umetniškega programa Radia Ljubljana)

»Ali bo kmalu prišel?« sem vprašala mamo, ki je sedela poleg mene na starinski mehko oblazinjeni zofi v dnevni sobi. Tiktakanje velike stenske ure z nihalom, ki je bila videti kot narobe obrnjeni metronom, je enolično prekinjalo tišino in odmerjalo čas.

»Seveda, vsak čas bo tu,« je mirno odvrnila mati in me ob tem hkrati nežno prijela za zapestje. Kljub maminemu dotiku se mi je dlan še naprej znojila in komaj čutno lahno drhtela.

Skrbelo me je, da ne bo prišel. Da bi si nekoliko skrajšala mučno tesnobno pričakovanje, sem se ozirala in s pogledom sprehajala po velikih omarah in kredencah, ki so zapolnjevale našo dnevno sobo. Odkar pomnim, smo jih imeli. Še vedno se mi zdijo ogromne in masivne, kljub temu da sem sedaj že odrasla in je moja postava zdaj veliko višja. Na vrhu teh omar se nabira prah, ki polni dnevno sobo z nekakšnim nedoločenim vonjem po starinah. Vsakič znova ga začutim, ko se vrnem domov. Skorajda enak vonj je mogoče čutiti, ko vstopiš v katerokoli starinarnico v mestu.

»Ali misliš, da se bova imela lepo na morju?«

»O tem ne dvomim,« je dejala mati in me ponovno potrepljala po zapestju. Nato je v mojo dlan položila rožni venec z jekleno črnim razpelom z Jezuščkom, pripetim na ogrlico iz črnih jagod, katere so imele mestoma kovinsko sivo obrobo:

»Naj te spremlja in ti daje uteho,« je pomirjujoče pomenljivo pristavila.

»Tako lep glas ima po radiu in kako je zaljubljen vame! A misliš, da veliko pije?«

»Kje pa, daj no. Mar misliš, da bi te z očetom pustila na počitnice z moškim, obsedenim z grehom?«

Pred hišo sem zaslišala avtomobilski hrum. »To mora biti on! Končno ga bom lahko videla, njega, ki tako čudovito milozveneče bere pesmi po radijskem programu,« sem vsa radostna pomislila in planila proti oknu s tako naglico, da bi se skoraj spotaknila ob potovalko. Odgrnila sem belo zaveso. Skozi okno sem videla bel kombi s šestimi kolesi, ki se je ustavil pred našo hišo. Videti je bil čisto navaden kombi, takšen kot mnogi drugi, ki imajo spredaj na pokrovu znak s kratico IMV. Iz kombija sta urno izstopila dva moška v belem. Najprej sem za hip pomislila, da sta kuharja. A rdečega križa na belo matiranih okenskih steklih kombija in modre luči na strehi vozila ni bilo mogoče prezreti. Globoko v meni se je oglasil sum, da mora biti nekaj zelo narobe.

»Bolničarji,« sem vprašujoče vzkliknila proti mami, »le po koga so prišli,« in si ob tem hkrati z dlanjo prekrila osuplo odprta usta. Mati je vstala s kavča in me nežno oklenila okoli pasu:

»Ne boj se, otrok moj. Vse bo še v redu.«

Na hodniku je rezko zazvonil zvonec. Mama se je resnobno z odločnimi koraki odpravila odpret vhodna vrata. Zatem so se le-ta s škripanjem odprla. Zaslišala sem moški glas, ki nekaj spraševal in materino živčno pritrjevanje. Ko sem zagledala bolničarja na vratih dnevne sobe, sem pričela kričati. Hotela sem zbežati. Krilila in otepala sem z rokami in divje brcala z nogami, vendar me je plečati bolničar z izkušenim strokovnim prijemom umiril. Nobene možnosti nisem imela, da bi mu lahko ubežala. Odvedla sta me proti rešilnemu kombiju. Ozirala sem se nazaj proti vratom domače hiše, kjer je stala moja mati, in mi z vrha stopnišča mahala v slovo. Njeno drobno postavo sem šele izgubila s pogleda, ko sta me bolničarja potisnila v rešilni kombi.

Bolničarja sta me odpeljala v bolnišnico. Odvedla sta me skozi vrata bolnišnice. Dih mi je zapahnil težak vonj po kuhanem krompirju in po nekakšni komaj prebavljivi hrani. Ob nadzorstvu neke starejše medicinske sestre sem se morala preobleči v pižamo in bolniško haljo. Nato so me privedli pred zdravnika, zajetnega krepkega črnolasega moškega z debelimi naočniki, ki si jih je stalno s kazalcem popravljal, da mu niso zdrknila z nosu. Pogovarjala sva se o vsem mogočem. Spraševal me je o dogodkih po svetu, o mojem študiju, o moji materi, o mojem odnosu do moških in tako naprej. Odgovarjala sem počasi in na kratko. Skušala sem biti čimbolj preudarna, kajti pazila sem, da ne bi dejala česa neumnega in mu s tem dala povod, da bi me lahko zadržal v bolnišnici. Zato sem vsak odgovor, preden sem ga izrekla, previdno pretehtala. Že na začetku pa sem mu bila razložila, da je v mojem primeru posredi zagotovo neverjeten nesporazum in strahovita pomota, saj bi vendar morala danes odpotovati z radijskim voditeljem na dopust. Videti je bilo, da me zdravnik pozorno posluša. Komolec je imel naslonjen na mizo in si z dlanjo iste roke podpiral brado. Naveličano si je v kartoteko z zdravniškimi kracami beležil svoja mnenja o mojih odgovorih in vsakič, kadar je hotel kaj napisati, je pritisnil na gumb na vrhu kemičnega svinčnika, ki je potem stisnil majhno vzmet pod njim, da se je lahko

potem spodaj skozi luknjico prikazala konica stržena, ki je vseboval kemično barvilo. Ko sem začutila, da je bil pogovor zaključen, sem se proseče in preplašeno zazrla vanj. A njegov resnobni izraz na obrazu ni obetal ničesar dobrega.

Potem sem morala vzeti zdravila.

»Pa saj mi ni nič. Jaz sem vendar zdrava!« sem kriknila.

Medicinska sestra, ki mi je prinesla zdravila, je resnobno spodvila ustnice in mi skušala pomirjujoče obrazložiti, da pač potrebujem zdravila. Toda nisem se pustila prepričati. Ponovno sem ji skušala dopovedati, da mi ni nič. A bolničarka je bila nepopustljivo vztrajna in se ni dala motiti v svoji nameri:

»Seveda, seveda, samo nekoliko si živčna. Vzemi, odleglo ti bo.«

Sledil je prvi elektrošok. Ne spominjam se dosti. Vem pa, da mi je srce razbijalo kot stroj parne lokomotive, katere parajoči pisk mi je prebijal možgansko opno. Stroj je šumeče sopihal in mi divje poganjal kri po vseh možganskih žilah. Slišala sem plahutanje ptičjih peruti in rezko golobje gruljenje. In ko sem se zbudila iz narkoze, sem bila negibna kot angel v cerkvi. Počutila sem se kot voščena lutka v muzeju, ali pa kot gola plastična postava, na katere obešajo obleke v izložbah. Osebje in bolniki so si me ogledovali in s počasnimi gibi nemo hodili mimo mene. V dnevnem prostoru za bolnike je brlel zaslon črno-belega televizorja, na katerem se je predvajalo nekakšno politično omizje.

Ponoči sem sanjala. Sence v votlinah izgubljenih usod. Za sanjami običajno pridejo prebliski in za njimi pogosto prikazni. Bežala sem, in če je bilo neizogibno, sem se tudi borila. Od togote sem neke noči, ker nisem vedela, ali so pošasti resnične ali ne, razparala posteljno blazino. Medtem ko je belo perje frčalo po sobi, so me zvezali v nekakšen jopič, da se nisem mogla premikati, in mi dali pomirjevala.

Ko sem si nekoliko opomogla, sem se začela spoznavati z bolniki na oddelku. Tu je bil slikar. Postala sem poleg slike, ki jo je pravkar zaključeval, in zatem sedla poleg njega.

»Kaj prikazuje ta slika?« sem ga vprašala.

»Uporne Titane v Tartarosu,« mi je na kratko odvrnil. Prikimala sem. Zatem je nadaljeval:

»Bogovi so menda sposobni s čutnostjo podajati dejstva in filozofske resnice. Sam tega ne znam in ne zmorem. Človek sem. Lahko pa poustvarjam in izražam resnico skozi umetniško lepoto. Stari Egipčani so baje to obvladali.«

»Bogovi so vendar čisti in brezmadežni ideali lepote!« sem mu ogorčeno zabrusila.

Z dlanjo me je skozi razporek bolniške halje pogladil po kolenu:

»Kje pa! Bogove vodijo nebrzdane strasti, in kjer je strast, je tudi bogovska naslada, in kjer je naslada, je tudi trpljenje!«

Odskočila sem in ga grobo z dolgimi zamahi mlatila po zgornji strani njegove dlani. A roka, ki me je ošlatala se nekako kar ni in ni mogla odlepiti od notranje strani mojih bedres. Ko sem se naposled bila le izvila, sem ga zapustila in sedla poleg skoraj popolnoma negibnega mladeniča.

»Živijo,« sem ga pozdravila.

»Živijo,« mi je odvrnil.

»Kaj pa ti počneš v življenju?« sem ga pobarala.

»Nič.«

»Mislim, preden si prišel sem.«

»Študiral sem fiziko. Ukvarjal sem se s časovnim potekom entropijskih sprememb in s strukturo prostora.«

»Nič ne razumem.«

»Nekega dne boš že še razumela. Samo dovolj dolgo moraš biti tukaj.«

»In kako si se ti znašel tukaj?«

»Ne vem natančno. Menda je bil neki študentski nemir. Sploh nisem ničesar razumel, kaj se je dogajalo in za kaj je šlo, pa so me miličniki, vsaj tako pravijo, premlatili. Od takrat, ko sem jih dobil po glavi, se mi je bojda čisto sfrkljalo. Starši so prepričani, da sem izgorel od študija.«

Približal se nama je neki bolnik odsekanih, odločnih in razoglavih gibov. Bolniški plašč, v katerega je bil odet, je imel nekoliko nemarno ogrnjen. Ujela sem njegov divji, vročičen pogled in za njim začutila njegovo neukrotljivo dušo.

»Ti si pa nova tukaj, punči!« me je odločno ogovoril.

Prepoznala sem glas. »To je lahko samo on! Napovedovalec z radia!« Skozi nasmeh na obrazu so mi silile solze na oči. Njegov glas je bil sicer za odtenek nekoliko drugačen kot po radiu. »Toda to je zagotovo zaradi tega, ker transmisija radijskega signala, podobno kot telefon, popači barvo in zven človeškega glasu,« sem razmišljala.

»Kako si me našel tukaj? Pa menda ja nisi zbolel?«

»Zbolel? Jaz? Kje pa! Naučil sem se goljufati pri jemanju zdravil.«

»Kako si pa potem zašel sem v bolnišnico?«

»Premestili so me iz zapora za mladoletne.«

»Iz zapora? A si kaj takega zakrivil?«

»Ah, že celo življenje drugi krivijo mene. Mati me je zavrgla, oče pa strahovito divje pretepal. Rejniki so bili skrajno neprijazni z menoj, da o poboljševalnici sploh ne izgubljam besed.«

»In na radiu?«

»Na radiu?« se je nekoliko začudil in ob tem nekoliko gor in dol zamajal z glavo. »Khe, he, tam so šele pravi kerlci. Oni vse vedo.«

»Obljubil si, da me boš peljal na morje.«

»Na morje? Hm …, ja, zakaj pa ne?«

Po večerji sem šla z njim v bolnišnično pralnico. Bilo je temno in prostor je zaudarjal po vlagi.

»Strežnici sem izmaknil ključe od pralnice. Lahko odidem, kadar hočem,« mi je dejal.

Bala sem se, a me je miril:

»Nič bat, punči, nič ne bo bolelo. Prav lepo nama bo.«

Takrat še nisem vedela, o čem govori. Pomenil mi je vse. Bila sva skupaj in to, da sem z njim, mi je bilo tisti trenutek najpomembnejše. Potem je nenadoma planil po meni in me pričel hlastno poljubljati. Odvil je mojo bolniško haljo in mi slekel spalno srajco. Potem si me je na hitro

vzel. Vsa sem drhtela in trepetala. Bila sem preveč razdražena, da bi se mu lahko predala. Ne vem več, ali od strahu ali od zdravil ali od obojega. Ko me je jemal, ni bilo prav nič lepo, kot je obljubljal. Motil se je. Bilo mi je skrajno neprijetno. Bolelo me je in krvavela sem. Nato je močno z dlanmi tlesknil po moji zadnjici. Sprva sem od strahu otrpnila in čisto onemela. Takoj zatem pa sem znova dobila močan udarec po zadnji plati.

»Kaj je zdaj to? Zakaj me tepeš?« sem glasno zahlipala.

»Tišina!« je zatulil. Njegove dlani so se lepile po moji tolsti koži.

»Zato, ker te hočem nažgat! ... nekatere je treba žgat! … in ti zagotovo sodiš mednje.«

»Prav mi je,« sem na hitro pomislila, »zaslužim si ponižanje … Preveč jem in se nažiram s hrano. Zato sem debela in umazana, ogabno grda. Nečistujem v mislih, v duhu in telesu! Nečistujem tudi zdaj, ta trenutek.«

Divje in silovito me je še naprej udarjal in me mlatil po vsem telesu, dokler nisem začutila, kako se je čisto pokrčil in se popolnoma privil obme. Na koncu me je izpustil in me nekaj časa zadovoljno motril. Potem pa mi je vzvišeno, skorajda osorno, ukazal:

»Jutri bodi pripravljena! Po zajtrku greva!«

»Kam pa?«

Prešerno se je zasmejal in mi dejal skozi nasmeh: »Na morje vendar, punči!«

»Kako je močan in kako se zna obvladovati. Lahko mu popolnoma zaupam. Zagotovo mi ne bi storil česar zares slabega. Lahko sem varna,« sem razmišljala kasneje, ko sem že ležala v postelji.

Zjutraj sva se skozi pralnico, kjer sva si lahko priskrbela obleke, odplazila na prostost. Sonce je bilo že visoko in kazalo je, da se bo naredil vroč soparen dan. Takoj v sosednji ulici se je Čarli sprehodil ob parkiranih avtomobilih in s pritiskom na kljuke od vrat do vrat preizkušal, če so zaklenjena. Ko mu je naposled le uspelo odpreti vrata enega izmed parkiranih avtomobilov, mi je pomignil, naj prisedem.

»Saj ga ne moreš vžgati,« sem mu dejala, »nimaš ključa.«

»Stoenko pa že še znam vžgati brez ključa,« se je s postavljaškim izrazom na obrazu zarežal.

Prisedla sem. Medtem ko si je Čarli dal opravka z odvijanjem stikal in kablov pod volanskim obročem, sem se zazrla v napis na tenki letvi, ki je rahlo usločeno povezovala eno stran volana z drugo, na kateri je bil tudi gumb za trobljo, preko katerega je bilo napisano »Zastava«. »Kako neumno ime za avtomobilsko znamko,« sem pomislila. Motor je naposled zarohnel in Čarli se je ponovno zadovoljno zarežal. Naglo sva se odpeljala.

»To morava proslaviti!« je dejal, »ustaviva se na kavi!«

Hitro sva našla neki bife. V lokalu ni bilo nikogar, razen točajke, oblečene v delovno obleko, ki je nekoliko spominjala na halje bolniškega osebja. Nosila je najlonske nogavice, prek katerih je imela oblečene bele, kratke, bombažne nogavice. Obuta je bila v bele, visoke, ortopedske sandale. Ko je Čarli naročil vinjak in pivo, je natakarica pričela ogorčeno negodovati in ga opominjati, da je še prezgodaj za točenje alkoholnih pijač. Zato je Čarli odprl denarnico in ji izročil nekaj bankovcev, kar jo je očitno pomirilo. Naročila sem kavo.

»Ekspreso ali turško?« me je z osornim glasom vprašala in me premerila z neprijaznim pogledom.

Na misel mi je prišel spomin na prijeten vonj po sveže kuhani kavi, ki je vsakič preplavil našo dnevno sobo, ko je mama pripravila kavo in pecivo za obiske:

»Turško prosim,« sem s prosečim pogledom pospremila natakarico.

Na priročnem plinskem kuhalničku mi je natakarica pripravila črno kavo in mi jo postregla skupaj z majhnim vrčkom mleka. Če ne bi bilo prek oken zaves bele barve, ki so bile od tobačnega dima že močno, skorajda rjavo porumenele, bi bilo videti, kot da s Čarlijem sediva v izložbi velike prodajalne. Čarli je medtem na dušek zvrnil svoj vinjak. V obraz je postal nekoliko zaripel in oči so se mu rahlo svetlo zasteklile. Potem je šel z dlanjo, kot bi jo hotel obrisati, preko ustja vratu pivovske steklenice, se obliznil in naredil nekaj dolgih požirkov piva iz steklenice. Mehurčki so klokotali in z izraza na njegovem obrazu je bilo mogoče čutiti, da mu opojna odrešitev sladkogrenke pijače kot balzam po opeklini polzi po grlu. Ko je odložil steklenico nazaj na mizo, se mu je komaj slišno spahnilo. Obrisal si je brke in se pogladil po bradici in zatem segel po zeleno-beli, nekoliko potlačeni, napol prazni škatlici cigaret, z majhno stilizirano žabico na beli strani zavojčka, ki je stala pred njim. Prižgal si je cigareto ter globoko vdihnil in s počasnim izdihom izpuhnil moder dim predse. Nato je mirno z raskavim, počenim glasom dejal:

»Težava je v tem, da nikdar ne moremo vedeti, kdaj hudičevo seme poganja kal v nas. Vrag je najmočnejši in najbrezobzirnejši takrat, ko niti ne vemo in kadar smo prepričani, da delamo dobro.«

Ne vem, zakaj mi je to povedal. Zazrla sem se v kavo, v katero sem bila ravno kanila nekaj mleka iz kovinskega vrčka. Beli oblački mleka so se vrtinčili v vse smeri in se počasi razblinjali in na koncu so nekoliko pobelili kavo, da je postala svetlo rjave barve. Ničesar nisem odvrnila.

Vozila sva se proti obali. Za nama je vozil bel kombi, za katerega se mi je zdelo, da sem ga že bila videvala v mestu.

»Čarli, za nama je bel kombi. Že ves čas nama sledi. Videvala sem ga tudi v mestu.«

Čarli je nemudoma je pogledal v retrovizor:

»To ni službeni kombi, a ne vidiš, da na strehi nima modre luči.«

»Ne, ne, notri morajo biti miličniki v civilu in bolničarji!«

Potem je Čarli močno pritisnil na plin. Motor je zarohnel in avto je začel divje pospeševati. Cesta je izginjala pod nama in avto se je zaradi neravnin na vozišču močno tresel. Čarli se je ves čas nervozno oziral v retrovizor. Otrpnila sem od strahu in od misli na smrt. Hvala bogu je Čarli kmalu zavil na stransko gozdno pot, kjer je moral upočasniti vožnjo. Kombi nama ni sledil v gozd. Po nekaj minutah vožnje je ustavil avto in besno, ne da bi me pogledal, izstopil iz avta ter togotno zaloputnil vrata za seboj.

Tudi jaz sem izstopila. Napotil se je proti gozdu in se brezbrižno, a zvedavo oziral okoli sebe. Ponižno in pobožno proseče sem mu sledila, dokler se ni ustavil ob nekem grmu, s katerega je odlomil in utrgal krepko palico:

»Zdaj ti bom pokazal, avša trapasta, kdaj boš naslednjič bluzila!«

Obstala sem brez besed in ga prestrašeno opazovala, kako je nekajkrat zamahnil s palico po zraku, da bi jo preizkusil. Mišice na obrazu in žile na vratu so mu bile izstopile. Razločno sem lahko videla nabreklo odebeljeno žilo na njegovih sencih. Prvič sem lahko v celoti ugledala podobo orla, kako drži kačo v kljunu, ki je bila vtetovirana na njegovi podlakti. Pričela sem na vso moč bežati. Histerično sem vreščala in se ozirala nazaj. Videla sem ga, kako s palico v roki teče za menoj in vijuga med drevesi. A bila sem hitrejša od njega in sem mu zategadelj lahko ubežala. Ko ga ni bilo več za menoj, sem prišla do manjše gozdne jase, kjer so bila mogočna stoletna drevesa posejana nekoliko redkeje. Sonce je sramežljivo kukalo izza košatih drevesnih krošenj. V zraku se je čutil mili duh po trohnobi lesa, ki se je mešal z vonjem gozdnega zelenja in z ostrim duhom po drevesni smoli. Bilo je kot v sanjah. Prevel me je nebeški mir. Zdelo se mi je, da ima v tej lepoti vsako drevo, vsaka bilka in vsaka cvetica svoje točno določeno mesto. Vse je imelo nekakšen svoj nedoločen smisel. Če bi lahko karkoli premaknila ali naredila po svoje, ne bi bilo več tako lepo. Lepota bi bila okrnjena. Potem sem nenadoma pomislila nanj: »Izgubila ga bom! Zapustil me bo, če mu ne ustrežem in se ne podredim njegovim zahtevam.« S hitrimi koraki sem se napotila nazaj proti avtu. Neka nedoumljiva sila oziroma neko nedoločeno poželenje me je vleklo nazaj k njemu. »Ne bo me čakal,« sem pomislila in pričela sem teči. Drevesa so brzela mimo mene.

Ko sem se vrnila k avtu, sem ga našla sedeti na štoru. Njegov obraz so obsijali sončni žarki, ki so se prebijali skozi drevesne krošnje. Očitno je bil skrušen in potrt. Njegova nesrečna pojava je bila skorajda svetniška. Nekaj vmesnega, kot bi zrla v obraz dobre gozdne vile in hkrati gledala nekaj neskončno hudobnega, v nekakšno zlo prikazen. Globoko v meni se je prebudilo sočutje: »Moram ga sprejeti z vsemi njegovimi demoni,« sem pomislila.

»Pojdiva,« sem mu blagovoljno dejala.

Naveličano je dvignil pogled: »Kam pa?«

»V mesto me pelji.«

»Ali nisi rekla, do hočeš na morje?«

»Pa saj nimava ničesar: ne kopalk, ne brisač, šotora in vsega ostalega, kar ljudje vzamejo s seboj na morje.«

»A ja, saj je res,« je začudeno prikimal.

Sedla sva v avto. Sence drevesnih krošenj so letele mimo naju.

»Danes sem čisto fuč,« mi je potožil.

»Pa napiši kakšno pesem. Lažje ti bo,« sem dejala in ga pogladila po zatilju.

»To sem počel v najstniških letih po osemletki. Ni se obneslo.«

V tistem trenutku je iz gozda pred avto skočila čisto preplašena srna. Čarli je sunkovito zavrl. Nisva je udarila. Pravočasno je zbežala. V ušesih se mi je ponovno prebudilo sopihajoče šumenje parnega stroja in pisk lokomotive mi je predirno zavel skozi zavest. S prsti sem si močno pritisnila na senca. Peljala sva se dalje. Toda šumenje v moji glavi ni ponehalo. Postalo je samo nekoliko tišje, bolj pritajeno. Zaželela sem si vonja njegovih demonov, ki ga obsedajo. Hotela sem jih izruvati in prevzeti nase, jih zaliti in utopiti v morju ljubezni. Slutila sem, da bi njihova peklenska zel lahko razbistrila šum v kaluži mojih možganov.

Prižela sem se obenj in ga pričela vroče poljubljati. Nekaj časa mi je vračal izraze naklonjenosti in poželenja, dokler me ni strogo pogledal:

»Ne zdaj.«

Odvrnil je pogled od mene. Gledal je naprej. Skušal se je zbrati in osredotočiti na vožnjo po razbeljenem mestnem asfaltu.

V tistem trenutku se je sopihanje in šumenje v moji glavi ponovno močno ojačilo. Zakadila sem se v Čarlija in ga pričela z vso močjo s pestmi mlatiti:

»Ne maraš me, ker ti nisem dovolj privlačna!«

Silovito me je odrinil, da sem udarila ob vrata na svoji strani avtomobila.

»Koza neumna! Ne moreva sredi belega dne fukat v središču mesta!«

Še bolj ogorčeno sem se spravila nanj in ga z vso ihto divje klofutala:

»Lažeš! … Grda sem! … Ni ti mar zame!«

Sprva se je Čarli skušal z rokami zaščititi pred točo mojih klofut. Potem pa je ustavil avto in izstopil ter sunkovito zaloputnil vrata za seboj. Obstala sem v avtu sredi križišča enosmernih cest. Nekaj se je premaknilo v meni. Šum je ponehal. Bila sem povsem mirna, dokler me ni prebudilo nervozno hupanje avtomobilov, katerim sva zaprla pot. Izstopila sem. Naključni mimoidoči so postajali. Nekateri pa so že postopali na mestu in tešili svojo radovednost.

»Kaj je, firbci? … Kaj tako gledate?« sem zakričala. »Prodajate zijala, kaj? Prodajajte jih še naprej! … Jaz ničesar ne skrivam! Lahko se brez sramu razgalim.«

Začela sem odmetavati oblačila s sebe. Majico, krilo, nedrček in spodnje hlačke. Metala sem jih v zrak. V njihovo tkanino se je bleščeče upirala sončna svetloba. Z nog sem zbrcala čevlje in vroč asfalt me je zapekel po podplatih. Šofer kamiona za menoj je izstopil iz kabine, se nasmehnil in pogladil po brkih. Zbrala se je že velika množica radovednežev. Od nekje sem zaslišala opazko:

»… ma pa dobre joške!«

Pogladila sem se po trebuhu ob pasu navzgor in privzdignila grudi:

»Ja, morali bi me pokazati Titu!« sem odvrnila in se ob tem zahahljala.

»Prekleta krava hudičeva! Ja, obleci se vendar!« sem zaslišala neko ženico z ruto na glavi in s cekarjem, obešenim na podlahti. Sovražno je zrla vame. Z ust sem jih lahko brala, da preklinja pri sebi in me zagotovo zmerja s kurbo jasno ali prasico. Neki namrgoden moški v obleki je vlekel za roko svojega sina, ki se je oziral za menoj. Skušal ga je čim hitreje spraviti stran od dogajanja. Od nekje se je razlegel rezek žvižg piščalke, ki se je naglo približeval.

Kmalu sem zagledala miličnika, ki je, ko me zagledal stati golo ob parkiranem avtomobilu sredi križišča, od osuplosti obstal in izpustil piščalko iz ust. Hotel me je prijeti. Zahteval je tudi ključe od avtomobila, ki jih seveda nisem mogla imeti pri sebi. Lovila sva se sem ter tja, okoli avtomobila. Vendar je bila junijska pripeka za njegovo zajetno, z leti obloženo telo, prevelika nadloga. Zasopel je omagal in se izmučeno naslanjal na avtomobil. S čela si je z robcem otiral pot. Belo miličniško čepico z veliko peterokrako zvezdo nad šiltom je bil potisnil čisto nazaj proti temenu glave. Množica radovednežev se je gromko smejala. Nekateri tako zelo, da so se ob krohotu grabili za kolena.

Potem je z nasprotne strani ulice pridrvel kombi. Povsem enak kot tisti, ki me z doma odpeljal v bolnišnico, le da je bil modre barve. Kasneje sem izvedela, da se je za tak kombi v žargonu udomačil simpatičen izraz marica. Iz nje so poskakali miličniki. Že iz njihovih samozavestnih pogledov sem lahko takoj razbrala, da so iz drugačnega testa kot je bil miličnik, ki me je lovil okoli avtomobila. Bili so visoki in postavni. Njihove čepice niso bile bele, temveč sivo modre. Hladnokrvno so se milo smehljali. Niti na misel mi ni prišlo, da bi pobegnila. Bilo bi nesmiselno. Eden izmed njih si me je na hitro oprtal preko ramena.

»Pustite me! ... Nisem noben robot! … Svobodna sem! … Lahko grem, kamor hočem! ... Pustite me!« sem kričala.

S pestmi sem ga udarjala po hrbtu in brcala z nogami po zraku. Vrgli so me v zadnji del kombija. Ravno ko so zapahnili vrata za menoj, sem ujela delček pogovora miličnikov:

»A ne vidiš, da je nora. Le kdo ji bo pa verjel. Tipčka že še najdemo. Ne more priti daleč.«

Bila sem prestrašena. Besede, ki sem jih ujela niso obetale nič dobrega. Zdele so se mi zlovešče srhljive. Od groze sem se pomokrila. Tistega, kar je sledilo, se ne spominjam več natanko. Vem samo, da sem videvala sence, veliko senc in silhuete. V sebi sem hotela vzbuditi občutek gnusa, a mi ni uspelo. Nisem se več mogla gabiti sama sebi. Obležala sem izmučena in pomirjena z usodo.

Ko me je marica pripeljala v bolnišnico, je osebje kot roj mravelj planilo pred kombi. Z resnobnimi in zaskrbljenimi obrazi so zrli vame in me spraševali, če sem v redu. Sledila je terapija, ki se je ne spominjam več natančno. Toda kmalu sem si opomogla. V dnevnem prostoru oddelka sem pozdravila mladeniča, ki je bil nekoč študiral fiziko. S poznavalskim nasmeškom na obrazu je prikimal in me s pogledom premeril:

»Vrnila si se. Pa ja nisi mislila, da lahko premagaš matriko in ji uideš? Ne moreš niti vedeti ali si ničla ali enka. V zaprtem sistemu stopnja nereda samo narašča. Nižja ko je entropija ... večja je informacija ... Na tem svetu ni naključij.«

S kazalcem je po zraku pred seboj s prstom naredil kretnjo, s katero je namišljeno narisal pentagram. S tako kretnjo smo risali zvezdice na papir in jih barvali, ko smo v pionirski dobi ob državnih praznikih krasili šolske učilnice.

»Norce nadzirajo, mar ne?« je še pripomnil.

»Zakaj pa?« sem vprašala.

»Tako izbirajo usode.«

Tople solze so se mi usule iz oči in mi polzele prek lic: »Blagor ubogim na duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo,« sem zahlipala.

»In kaj si videla tam zunaj?«

»Sence in silhuete.«

»Kadar zreš v sence, pozabi na prej in potem. Raje razmišljaj o številih.«

Ko je izgovarjal svoje besede, so se mu na kotičkih ust nabirali in penili mehurčki sline.

Zdaj, ko to pišem, sem zopet doma. Zdravniki so že davno bili dvignili roke nad menoj. Pravijo, da je za mojo diagnozo, ki se glasi tako učeno: Shizoidna osebnostna motnja z občasnimi psihotičnimi dekomenizacijami – katatonija, najboljša psihoterapija s pogovori. A jaz se z nikomer ne želim pogovarjati. Pravzaprav nimam kaj povedati. Tudi poslušam ne, kajti naveličala sem se poslušati vedno eno in isto. Ne vem niti, čemu sem sploh prijela za pero in popisala svojo zgodbo. Morda zato, da bi mi bilo lažje. Zdaj prebiram Jungovo tolmačenje sanj. Tudi to počnem bolj za samopomoč. Na žalost pa, bolj ko se poglabljam v jezik simbolov, globlje tonem v blaznost in sem zato še bolj zmedena. Nisem dovolj trdna za ta svet moških. Ne vem kaj bo. Pravzaprav to niti ni pomembno, kajti, kar se ima za zgoditi, se mora zgoditi. Čarlija nisem več videla. Baje so ga premestili v neki drug zavod. Tudi po radiu ga nikoli več nisem slišala.

www.drugotnost.si

Kar ni mogoče najti v tej številki, je zagotovo na naši spletni strani. Tudi stare številke Jašubeg en Jered od prazgodovine (beri: od prve številke) do danes in to v PDF!

PREKLETSTVO SVETLOBE

Majda Arhnauer Subašič

Čisto sam, nebogljen in sključen stoji pred veličastno stekleno stavbo osrednjega državnega medicinskega centra. Oči kot uročene zrejo v list papirja. Boji se prebrati diagnozo, ki jo sluti in ga navdaja s tesnobo. Črke zaplešejo pred njegovimi očmi in nenadoma iz podzavesti privre grozljiv prizor že davno doživetega. Usoden dogodek, zakopan v globinah nezavednega, oživi … V duhu se pred njim zariše podoba starke. Nenavadna pojava ga zaslepi, v ušesih mu odzvanja njen zvonki grozeči glas:

»Tudi če ostaneš živ, vedi, da so tvoji potomci za večno, za večno, prekleti!«

»Moj mali sin,« nemočno zaihti in se zgrbi vase. V glavi mu zadonijo bobni peklenskega orkestra, ki prikličejo spomine na dan, kot vzet iz morastih sanj. Otepa se jih, toda le ti ga pogoltnejo, kajti injekcija pozabljenja je popustila …

Bila je ena tistih jasnih noči, ko je nebo sijalo v soju zvezd in mu je nenavadno velika luna dajala mistični pridih. Mesečina je oblivala zaliv in morje se je srebrnkasto lesketalo. Na vijugasti cesti nad pečinami je bila vidna sled avtomobilskih luči. Za ovinkom so se izgubile v gozd. Kmalu zatem je limuzina ustavila pred dvorcem, do katerega je vodila slabo označena cesta. Štiri postave so izstopile in krenile proti starinskemu portalu, ovekovečenim s kamnitim grbom. Stopale so tiho, zadržano, kot bi hotele prikriti svoj prihod. V njihovih pogledih je bilo razbrati negotovost, skoraj zaskrbljenost. Dvorec je izgledal kot pozabljen. Debeli okrušeni zidovi, ponekod porasli z rastlinjem, majhne line z zaprtimi polkni, železna vrata.

Temačen gozd, ki je segal skoraj do vhoda, ga je varoval pred zunanjim svetom. Vzbujal je skrivnosten občutek; posebno zdaj, ko je bil zavit v plašč noči.

Železna vrata so se počasi odprla. Očitno jih je že pričakovala. Počasi se je iz teme izluščila postava. Dvoje ostrih oči nenavadnega leska se je usmerilo vanje. Telo, odeto v svetleče oblačilo, je dajalo nenavaden vtis. Zdelo se je, kot bi svetloba prosevala iz njega samega in ne iz tkanine.

»Vstopite!«, je velel rezek glas, ki je skušal zveneti prijazno. Obotavljajoče so stopili v notranjost in presenečeno obstali. V nasprotju z mrakobno okolico niso pričakovali velike avle, v kateri se je vse bleščalo in lesketalo. Pohištvo je bilo nenavadnih oblik in prelivajočih se barv, ki jih težko srečaš. Slutili so, da bodo naleteli na čudaško staro žensko, ki je vselej veljala za ekstravagantno, a takšnega okolja vseeno niso pričakovali.

»Sedite,« jih je pozvala, ko so vstopili v naslednji, še bolj nenavadno ožarjeni prostor. Z drsajočo hojo se je napotila proti omarici, iz katere je vzela buteljko in kozarce, katerih svetlikajoči se rob je ob premikanju risal sence nenavadnih odtenkov na bleščeče beli steni. Z nelagodjem so posedli po razkošnih foteljih fluorescentnih odtenkov.

»Teta«, je zamencal prvi. »Veste, časi se spreminjajo. Vse postaja nevarnejše. Misliti moramo na jutri. Pomisliti, da nas lahko kaj doleti …«

»Povej naravnost, dragi moj Mark,« ga je spodbudila z osladnim glasom, medtem ko je v kristalne kozarce z vgraviranimi simboli sonca točila vino častitljivega letnika.

»Veste … vsi se staramo … vsak dan smo bližje smrti…« Tudi drugi ni mogel nadaljevati. Svoj obisk in govor so zastavili čisto drugače, a zdaj so iz njihovih ust prihajali plehki stavki, nametane fraze, ki so izpadli povsem drugače, kot so si predstavljali prej. Kot bi nekaj zmedlo njihove misli in jim v usta polagalo povsem drugačne besede kot so jih nameravali izgovoriti.

Vprašujoč pogled hladnih oči, v katerem je bilo zaznati nekaj pretečega, je oplazil drugega za drugim.

»Torej gre za moje premoženje, kot opažam, kajne?« jih je pobarala. V zadregi so prikimali. Morda pa bo razumela. Vzbudil se jim je kanček upanja in na tihem so si skoraj oddahnili. Neprijetna naloga mogoče le ne bo tako težka, kot so se sprva bali. Morda pa si bo premislila in preklicala oporoko, s katero vse premoženje prepušča skrivnostni ustanovi. Tako si bodo še vnaprej zagotovili lagodno življenje in obstanek v krogih, kamor naj bi glede na poreklo tudi sodili.

Dolg molk se prelije v morečo tišino. V pričakovanju njenega odziva upirajo oči k tlom. Napetost v njih narašča.

»Mladi, naivni, neumni,« naposled povzdigne glas, »kot vsi Rollwayi. Po glavi jim bega le denar, ugled, razgibano življenje in – brezdelje.«

»Teta!« krikne prestrašen glas. »Razumi, da nimamo slabih namenov. Mi vsi ti želimo še veliko let uspešnega in zadovoljnega življenja. Mi vendar …«

Dekle ne more dokončati misli. Kristal veličastnega

lestenca ji s svojo senco miglja tik pred očmi. Kako čudno ji razblini misli. Nikakor se ne more zbrati.

»Bodi razumna, saj si od nekdaj veljala za pametno in preudarno. Najuspešnejšo v rodbini. Veljaš za vzgled,« ji skuša laskati nečak.

»Teta!« skoraj proseče vzklikne glas tretjega.

»Teta,« se posmehne ona. »Nisem kriva, če po sili spadam v to prekleto družino, ki že od nekdaj išče poti, kako se s spletkarstvom in podlostjo obdržati na račun drugih, si jih podrediti in se okoriščati na tuj račun. Mnogo srda ponižanih in ogoljufanih se je tekom generacij nakopičilo nad rodom, ki ni poznal milosti ter usmiljenja in še manj osnovne človeške morale. Koliko

»Pravzaprav me ne poznate. Moja profesura na univerzi je le krinka. V resnici sem bolj predana raziskovanju kot poučevanju. Moj psevdonim je legenda v znanstvenem in vojaškem svetu. Leon Keney. Znane so mi velike tajne NATO zveze in na sejah STO, organizacije, ki predstavlja njegove možgane, se to ime izgovarja s spoštovanjem. Moja revolucionarna formula in odkritje, ki izhaja iz nje, so potencial Zveze. Druga Madame Currie sem. A ne iščem radioaktivnih snovi. To je preživeto. Vrgla sem se na ta čudoviti naravni pojav – svetlobo. Valovanje, iz katerega izhaja vse.«

»Ti si nora!« se zasliši srdit glas. Osmero na smrt prestrašenih oči je uprtih vanjo. Končno se en od njih

obubožanih žrtev pohlepa vaših prednikov je na smrtni postelji preklelo vašo kri. Meč maščevanja je že dalj časa nevarno rožljal, a vsakič ga je zaustavilo upanje, da bo naslednja generacija z drugačnim delovanjem poplačala dolg in se tako odkupila za grehe in storjene krivice preteklosti. Tudi vi ste imeli priložnost, a ste jo že kot mladi zaigrali s svojim obsojanja vrednim početjem, ki je družinsko karmo še bolj obremenilo. Zadnji člen verige ste. Z vami bo konec te slavne rodbine nizkih strasti, pogoltnosti ter izprijenosti. In to je moj davni cilj. Prav zato sem nekoč premagala odpor in se poročila z vašim stricem. Zgolj zato, da bi maščevala svoj rod, ki je bil davno tega ponižan in poteptan s strani Rollwayev.«

Njene zadnje besede dobivajo kovinski prizvok, iz oči ji švigajo divji pogledi, lasje dobivajo čuden lesk. Svetloba v prostoru narašča in slepi.

Doumejo situacijo. Spogledajo se in planejo pokonci. Skušajo se prebiti skozi vrata, toda – zaprta so! Ona pa mirno sedi in v njenih rokah se svetlika daljinski upravljalec, ko posmehljivo spregovori.

opogumi, plane nanjo in ji skuša iztrgati napravo iz rok. Toda …

»Timmy!« prestrašeno zakriči dekle.

A Timmy pada, držeč se za glavo. Njegov lepi obraz z otroškimi potezami se spreminja v ostudno spako.

»Tako naj bi menda umrl Aleksander Veliki, le da naj bi takrat usodni žarek naključno prišel iz kristala krone. Sicer pa gre za staro orožje, ki naj bi izviralo še iz časov Atlantide,« jih hladno poduči.

»Novi smrtonosni laser?« se zgrozijo. Preostane jim le beg. Kam? V hipu se odločijo. Smer je očitno prava. Šele zdaj opazijo, da je dvorec en sam ogromen labirint. Vrata se avtomatsko zapro. Bežijo brez cilja. Svetloba v prostoru utripa. Iznenada se pojavi pred njimi bazen.

»Voda je kontaminirana,« jih opozori kdo ve od kod prihajajoči glas. A nezadržna sila žene mladeniča v globino. Privid ga vabi. V njej vidi sonce … tisoče sonc … in on ima rad sonce ter svetlobo … ne, ne – sovraži ju! Njegove misli se drobijo v nepovezane fragmente. V smrtni grožnji se vrže v vodo, kjer vidi svetlobo, ta čudoviti naravni pojav, ki se mu ne more upreti. Razpenjena

voda pogoltne truplo. Ni sledu … pač je! Na zopet mirni gladini se pojavi glava. Vidna je vsaka kost, mišica, žila. Prozorna je. Narašča in oddaja nenavaden odsev.

V smrtni grozi bežita fant in dekle ter iščeta izhod. Naenkrat tema. Le svetlikanje vode. In kovinski zvok, ki prodira v telo, do samih kosti. Mladenič hoče prijeti dekle za roko, a zagrabi v prazno. Ni je! Kje je? Kliče jo, krili z rokami, zadeva se v stene. Tako temno je … ne, tu je vir svetlobe … ki ponudi prizor, kot vzet iz morastih sanj. Skloni glavo in zamiži. Ne more gledati, kako se njegova lastna sestra spreminja v mumijo. Lasje ji sivijo, guba se, njeno truplo postaja kot suh list, njeni udje so samo še luskasti tulci. Le izbuljene oči, polne nedoumljive groze, bolščijo vanj.

»Prah si in v prah se povrneš!« veličastno zadoni glas s kovinskim prizvokom.

»O, Bog! Kdaj bo že konec teh morečih sanj? Naj se zbudim!« roteče zašepeta sam sebi.

Svetloba spet narašča. Postaja motna. Tišina ga navdaja z grozo. Čez čas jo prekine ritmično tiktakanje. Zdaj se spomni. Slišal je že očeta zaupno govoriti o čudnem odkritju skrivnostne znanstvenice, ki se skriva za moškim imenom. To je torej slovita žarčna inverzija, novo odkritje, ki naj bi znanost postavilo na popolnoma nove temelje.

»Mark, reši se iz tega pekla,« mu zašepeta notranji glas. Mrzlično premišljuje. Mora obstajati rešitev! Nek izhod mora biti nekje! Za vsako ceno ga mora najti! Mora …

Intuitivno plane po stopnicah navzgor. Ni jim videti konca. Kot brez uma dirja po njih in končno zagleda vrh. Ozre se in ob vznožju zagleda njo. Stoji vzravnano z orožjem v rokah. Vidi jo, kako skuša naravnati smrtno dozo. Beži in končno doseže vrh, kjer obstane v zavetju izven njenega dometa.

Zmagal je! Le za las ji je ušel.

Ne more za njim. Zaradi starosti je počasna in noge ji ne služijo več dobro. A hoče ga dobiti. Tudi za ceno življenja. Povzpne se na prvo stopnico.

Svetloba v zgornji dvorani slepi in zrak postaja vse težji. S težavo se vleče. Spremlja ga vse glasnejše tiktakanje, za katerega se je zdelo, kot da prihaja iz njegove notranjosti. Vid mu peša, sluh popušča. Toda bliža se vratom, ki jih je malo prej zagledal v daljavi. Še ima toliko moči, da jih odpre. Zdaj ve, da je dokončno zmagal.

Padal in padal je v globino. Vse manj se je zavedal. Z zadnjimi močmi se je priplazil do roba gozda in se zvalil v zavetje grmovja. Bolj slutil, kot videl, jo je, vso svetlečo in grozečo, ob ograji balkona. Njen glas je odmeval v temo:

»Tudi če ostaneš živ, vedi, da so tvoji potomci za večno, za večno, prekleti!«

Ostra bolečina mu je omrtvila možgane in postopoma zajela celo telo. Poniknil je v temo. Čutil je le hladen, osvežujoč vetrič, ki je vel iz bližnjega gozda. Slišal je, ali pa si je samo predstavljal pljuskanje valov in pivkanje galebov. Misel je zamrla in utonil je v globok, osvežujoč sen.

Bilo je belo, snežno belo, da je bodlo v oči. Vse. Rjuhe, postelja, omara, še bolničarka je imela bleda lica. Misel mu je kot iskra preblisnila možgane. Megla pred očmi se je razblinjala in spomnil se je dolge vožnje z avtomobilom, zaliva, gozdiča, čudovite majske pokrajine.

A bil je december.

Zdravniško osebje si je globoko oddahnilo, kajti končana je bila sedem-mesečna bitka za življenje. Mark Rollway se je prebudil iz kome. Zadnji in edini preživeli potomec Rollwayevega rodu. Nikoli se ni izvedelo, kaj se je tistega večera dogajalo v skrivnostnem dvorcu nekje ob obali. Preiskava je bila nenavadno hitro zaključena in mediji so se ovili v tišino. Bila je velika zmaga medicine, ko je v dolgi bitki iztrgala smrti iz rok mladega človeka, ki je komaj pričel živeti. A zmaga ni bila gotova. Nihče ni mogel predvideti, kakšne posledice se bodo pokazale na njegovih potomcih ali njem samem.

In zaživel je znova. Brez spominov na preteklost, kajti injekcija pozabljenja je pričela delovati …

O življenju, vesolju in sploh vsem
www.andros.si/vesolje/

- podroben opis Sonca in planetov Osončja,
- nastanek in mehanika galaksij,
- rojstvo, življenje in smrt zvezd,
- bigbang, struktura vesolja in njegov konec,
- o možnostih življenja na različnih planetih,
- potovanja na Mars, izza meja Osončja in še dlje,
- pojmovnik, pojasnilo manj znanih pojmov, formule.

KONEC IGRE

Primož Jenko

Drobni kosmi vate so tihotno padali proti tlom.

Njegovi dnevi so postajali vse krajši, stisnjeni v nekaj ur, sprevrženi v golo rutino. Časa, da bi končno našel nova univerzalna okusa, je bilo vedno manj.

Tistega jutra, par minut pred šesto, se je lotil okušanja sadnih sokov in morskih rib.

S sokovi ni imel nobenega uspeha. Kljub temu so vsi hvalili dvopožirkne stekleničke sadnih napitkov, sokov, mineralnih vod, belih in rdečih vin, žganih pijač - kakor bi med vzorci obstajali le ti. Iz najstniških let, iz nekih drugih časov, so se mu prepletale informacije o petpožirknih vzrocih, v okrancljanih prozornuh stekleničkah, ki jih je s časoma izpodrinila plastika. S prvimi nekaj požirki je usta privadil spremembi, z naslednjimi komajda določil okus.

Kaj sta dva požirka? Zgolj namakanje jezika. Marakuja? Ananas? Črni ribez? Kivi? Hruška? Nobene spremembe. Še vedno stari okus vsega. - je premleval informacije.

Njegova prva jutranja naloga je bila ujeti avtobus in pravočasno prispeti v službo. Sledil bo sestanek z vodji oddelkov. Kasneje prerekanje z vodjo prodaje na štiri oči. Starec je ob takih trenutkih neprestano pogledoval izpod košatih, sivih obrvi, gubal čelo, kremžil usta in tolkel s papirji ob mizo, da so se po prostoru širili valovi hladnega zraka. V premorih, potem ko je sogovornika spravil popolnoma na rob, pa je običajno molče negoval kaktuse. Marsikomu so ob njegovm norenju popustili živci, marsikdo je zapustil firmo in sključeno odšel drugam. On je vztrajal. Že dolgo. Predolgo.

Iz kopalnice je v dušečem, ponavljajočem se piskanju nase opozarjal brivski aparat, z napolnjenimi baterijami, katerega je pozabil izklopiti že prejšnje jutro.

Ravno je okušal file lososa - dvogrižljajni zavitek, pakiran v monotonijo prozorne plastike, a najbolj natančen za določanje okusa - ko se je z zateglim piskanjem oglasil mobilnik. Med žvečenjem je hitro preletel napise na vzorcih, razpostavljenih po belem prtu na kuhinjski mizi.

'Morski pes', 'Rumeno-plavuti tunj', 'Oslič', 'Skuša', 'Sardela', - je pisalo na njih.

"Dobro jutro, Pikec!" se je zaslišal žametni glas, potem ko se je končno odzval klicu.

"Zgodnja si Leia. A spet ne moreš spati? Leia, ..." je momljal.

Nekajkrat je tlesknil z jezikom in razmazal ostanek lososovega fileja po ustnem nebu. Obliznil si je zgornjo ustnico. Dvignil je pogled, kakor bi na rumenkastem stropu iskal svoje odgovore; a opazil je le frfotajočega molja in rjavkasto plesen v kotu nad pomivalnim koritom.

Okus ima po? Molj? Losos ima okus po? Telefonski glas? Plesen. Brivski aparat - je urejal informacije.

"Mejc? Ves teden te poskušam priklicati," je potarnala kmalu za tem, z opazno spremembo v žametu glasu, ki je v hipu postal prežet; sprva z drobci jeze, kasneje pa z otožnostjo, ko je nadaljevala:'Kaj se dogaja s teboj? Si zbolel?'

"Ne moti me, no! Ugriznil se bom v jezik," je mrmral, dvignil kozarec, ga med dlanmi kakor za šalo zarotiral okoli osi, da iz njega ni odpršela niti kapljica vode, prinesel k ustom in že popil vsebino. Kakor za šalo je ponovil rotacijo še s praznim kozarcem in ga slednjič postavil na mizo.

"Oprosti! Pikec, hudo slabe volje si,' je zabrusila rezko.

"Mudi se mi, Leia. Kako je pri vaju? Kako je z mojo malo princesko?"

"Milna je našla otroška okusa! Hrana po jagodni čokoladi, pijača po lešnikovem mleku," je odvrnila z opazno spremembo v tonu. Besede so dobesedno puhtele iz telefona, da bi jih lahko lovil v dlan in mečkal kot časopisni papir. Splavale so v njegova ušesa, kakor melodija najbolj ubranega piskanja.

V zrak je poletel mobilni telefon, vrteč se okoli svoje osi, se preračunano ustavil tik pred stropom, zdrsnil nazaj, da je med njegovim padanjem on zavzeto zaploskal, spretno ujel napravico in že dahnil v mikrofon:"Prima! Dovoli ji piti lešnikovo mleko, boš?"

"Tisto brez sladkorja. Že tako jo boli zob. Si našel svoja odrasla okusa?" jo je zanimalo.

Potleskal je z jezikom, nakar je odgovoril:"Bolj ko ju iščem, manj uspeha imam. Ni časa, razumeš?"

"Si tudi ti slabo spal? Že dva dni mi žvenketa po ušesih. Ponoči kraka sova zjutraj sosedov pes! Babačin maček, ... Da ne izgubljam besed. Ženijo se. Pod oknom krakajo. Čepke imam."

"Meni ostajajo samo jutra. Dan izpuhti. Puhfff!" je razlagal med prekladanjem kozarca po mizi.

"Preobremenjen si. Ne verjameš, a ne?"

"Včasih smo imeli čas za vse. Se spominjaš? Skupni zajtrk, večerjo, skrivalnice z Milno, pravljice, ... ji bereš tisto o zvitorepki?"

"Oh, smeji se mi, ko oponašam ježa, ki jo ušpiči lisici. Pogrešava te."

Za hip je zatisnil oči, da bi si ju naslikal v mislih. Milna se je odslikavala kakor kodrolasa princeska z zelenimi očmi. Leia v podobi ognjenega zmaja z dolgimi modrimi nohti, ... ne, ... morska vila z žametnim glasom.

"Tudi jaz pogrešam vaju," je dahnil, ko so njegove oči znova ugledale nered na kuhinjski mizi in je molj frfotal tik ob njegovem nosu, a ni storil ničesar, da bi ga pregnal. V omari s pšeničnim zdrobom in Leinimi kosmiči jih je dobesedno mrgolelo. Kupiti mora nekaj, kar jih bo odgnalo. Mali prebrisanci so se privadili vonju lavande,

ki je prijetno dišala po olupljeni pomaranči. V omari, tisti v spalnici, so nažrli Lein šal, njegov črni plašč in tople volnene rokavice, darilo babice Milni.

"Si boš vzel dopust? Prideš na obisk? Prosim!"

"Drugič o tem, Leia. Grem."

"Lupčka!" se je še zaslišalo iz slušalke, a je prekinil zvezo in odhitel v kopalnico.

Kaj pa začimbe? Vse začimbe imajo okus po lovorju, to je poznano. Zakaj menjati okus hrane in pijače z leti? Čemu se ubadati s tako nepomembnimi rečmi, kakor so okusi?- je premleval.

V naglici si je oščetkal zobe.

Med samodejnim oblačenjem, tedaj si je ravno nadel pulover, je njegova bit preusmerjala tok časa in podob. Od nekje je izbrskala tihe dneve goste, puhaste odeje. Valovito so bile prekrite strehe hiš, upogibale so se smreke in drhtelo je grmičevje; kakor okostnjaki s kosmi bombaža so sneg nosile veje sadnega drevja na sosedovem vrtu. Izbrskala je kepanje. Sankanje. Snežaka s kuhalnico in bananinim nosom. Izbrskala je dve piki, hiteči po strmini in njega med izvajanjem dvojnih saltov na smučeh.

Izbrskala je prosti čas, ki je izginil že dolgo tega in čisto nič ni nakazovalo, da bi se kaj kmalu povrnil.

Tok podob iz preteklosti je usahnil med odklepanjem vhodnih vrat. V divjem prasketanju vetra so se vanj zapodile snežinke, a je izurjeno pograbil kovček, hipoma zaklenil vrata, in obstal pred vhodom.

Jutro je, tako kot premnoga druga, dišalo po grenivkah.

"Spet v službo, Mejc?" ga je zdramil hropeči glas soseda, ki ga je takoj za tem popadlo kihanje. Vsaj štirikrat je, ne da bi nastavil robec, prhnil v sneg. Smrkal je. Njegov rdeči nos in ozebla lica so pričala o hladu, ki možaka ni ustrahoval. O zimi, ki ga ni pregnala z verande, marveč je utrdila njegovo klenovo naravo in trmo.

Nista se velikokrat pogovarjala. Sploh v zadnjem mesecu, ko so zbledeli dnevi in so njemu ostala zgolj jutra.

Možakar z gostimi črnimi brki, zgubanim čelom, a vedrega, rdečeličnega obraza, je sedel na razpadajoči verandi. Poleti se je večinoma zadrževal v hiši. Občasno je pokosil trato, zalil grmičevje, opral avtomobil in smuknil po opravkih. Pozimi, neglede na mraz, sneg ali deževje, pa je večino dne presedel zunaj, opazujoč okolico.

"Avtobus moram ...," je odvrnil, ko je gazil bliže k njemu.

"Ššššt!" Možak je dvignil desnico, stegnil kazalec in ga prinesel k ustnicam, češ naj vendar utihne. Najbrž je zmotil njegovo jutranjo seanso.

Negibno je obstal, s koncem stavka med zobmi. Njegova bit je tehtala možnosti izbire. Lahko se odpelje z avtom, a moral bi očistiti dovozno pot. Če bi tekel? Večkrat ob sončnem vremenu je že tekel v službo, še nikoli v sneženem metežu. Avtoštop? Taksi? Vlak?

"Slišite? Kako lepo šumljajo avtomobilski motorji. Kot potoček. Ššššt!" je dahnil možakar. Spokojno je prekrižal roke na oguljeni zeleni puhovki, vidno zavzet lovil dogajanje v okolici, vmes pa dodal:"Mmmm! Ni lepšega, kot vonj pomaranč v hladnem jutru. Se vam ne zdi?"

Tedaj je prisluhnil tudi sam. Mimovozeči avtomobili, tovornjaki, avtobusi, zvoki z bližnje železniške postaje, oddaljeno letalo - vse skupaj pomešano v simfonijo zmedenega, a pridušenega piskanja. Tik ob njem je odsekano prasketal vrabec, nekje v krošnji oguljene jablane sta se divje sporekli sinici in prasketajoč obletavali sosedovo ptičjo hišico.

"Šumljajo?" je vprašal naposled.

O zvokih je dobil popolnoma drugačen vtis. Davno tega se je odločil, da zvoki narave spominjajo na prasketanje ognja, strojev pa na piskanje ekonom lonca. Zgolj govorica ljudi - s tem se nihče ni ubadal zakaj - je vsem ostajala enako razumljiva.

"Ššššt! Šššt!"

Kovček je postavil v sneg in z izurjeno kretnjo segel po mobilni telefon.

"Leio še boli gleženj? Dolgo časa je že nisem videl. Pa malo srčece? Milna?" je zanimalo soseda med srebanjem kadače se tekočine.

Nihče ga ni klical, ostalo je le neprebrano sporočilo. A ni bil tisti čudni črkopis, ki se je v zadnjih dneh pojavljal vse prevečkrat.

"Ne, ne, saj že dolgo nisva plesala. Rajši vozi Milno na balet," se je zdramil med spravljanjem mobilnika v žep plašča. 'Celo sama sanja, da bi se ga učila. Noro!'

Možakar si je obrisal usta, nakar mu je ponudil kozarec kuhanega vina, a ga je vljudno odklonil.

"Ste vi že našli starostna okusa?" ga je zanimalo.

Sprva se je sosed delal, kakor, da ga ne sliši, kakor bi naravnost želel, da zamudi avtobus. Že se je pripravljal, da bo odšel, ko so se iz možaka usule besede.

"Od kar sem v penziji, ju ne spreminjam več, dragi sosed. Starokopiten sem," je zabrundal možak. Pokašljal je. "V zrelih letih sem se ponovno odločil. Vsa hrana ima okus po borovničevi marmeladi. Moja pokojna babnica je kuhala enkratno marmelado! Pijača po kuhanem vinu. Uživajte življenje, Mejc! Ne bodite no drobnjakarski."

Šele tedaj je ob pogledu na ročni časomer izračunal, da bo zamudil avtobus. Pograbil je kovček in stekel.

"Lep dan sosed," je še zavpil možakar, nakar so se njegov glas in zadnje besede, katerih ni več slišal, porazgubile med piskajočimi se zvoki jutra.

Med potjo se je Mejc izogibal mimoidočim dežnikom, uličnim svetilkam, zasneženim avtomobilom, za las zgrešil trk s prodajalko časopisja in komajda preskočil povoženo mačko. Z nekaj hitrimi, natančnimi pogledi je preiskal nebo nad mestom. A črkopis se je večkrat pojavil tudi na zaslonu mobilnega telefona.

Ničesar nenavadnega ni opazil, le avtobus, ki je ravno odpiskal s postaje in preveč znani črkopis na njegovi pločevini.

*****

Bela stenska ura je s kazalcem tihotno premlevala čas in prikazovala nekaj minut pred šesto.

Skozi priprto okno je v splanico vel sladkobni vonj po grenivki. Jutra so običajno dišala močneje, preko dneva pa se je vonj spiral in do večera postopoma izpuhtel. Najdlje se je zadržal v zaprtih prostorih, najhitreje je izginil zunaj, posebej v vetrovnem vremenu.

"Leia? Milno je treba peljati v šolo, ... avto, ... akumulator," stavka ni dokončal, saj je šele tedaj premlel, da sta njegovi punčici očesa na oddihu. Lein del postelje je bil pregrnjem s satenastim, rožnatim pregrinjalom.

Butnil je pokonci in odhitel v kuhinjo.

Tik pred sneženjem, nekega jasnega, hladnega popoldneva, sta se odpeljali. Z namero, da se vrneta teden dni kasneje, kar je bila po izračunu sobota zvečer. A od tiste sobote sta splavala že dva tedna.

Ostajala so le jutra, dnevi so dobesedno izpuhteli. Večerov sploh ni bilo.

S ponavljajočimi se piski, vpletenimi v nižje tone, so se oglašale lokomotive. Pogled na ročni časomer mu je dal priložnost tehtanja. Ujeti mora jutranji avtobus. Ne sme zamuditi službe. Sneženje je ponehalo, ceste so bile splužene, pločniki brozgasti. V službo gre lahko z avtom. Čisto poseben švistajoči pisk razvija njegov motor. Sosedov avto hropeče, prekinjajoče piska. Najbrž ga bo zdaj zdaj pobralo.

Zapiskal je mobilni telefon. Kratek, valujoč pisk.

"Kako je doma, Pikec?" je prebral sporočilo z zaslona. "Imamo se lepo. Milna uživa v dedkovem igluju. Odnesi sušilnik za lase na popravilo, prosim. Preveč žvenketa, ko ga uporabljam. Lupčka! :)"

Moral se bo odločiti, saj ne more vendar obdržati svoje mladostniške odločitve o okusu. Ni se več ubadal z vzorci. Na mizo je spravil vsaj polovico vsebine hladilnika in preskušal hrano vsepovprek. Odpiral je konzerve, vrečke, kozarce, tetrapake in steklenice. Zavzeto je grizel, mlaskal in momljal, vmes pa spiral usta z vodo.

Univerzalni okus hrane ... Jaz poskusim deset, tudi petnajst vzorcev zaporedoma. Si predstavljaš? Usta splakujem z vodo. Okus, ki se prenaša ob menjavi različnih vrst hrane z enega na drugi vzorec, to je ta univerzalni okus. Preprosto. - je premleval besede neke pametne sošolke iz pozabljenih dni.

Skrajni čas je že bil, da bi vsa hrana ne imela več okusa po zeljnati juhi, s katero je kot najstnik pogosto zdravil mačka, in pijača ne po kamiličnem čaju.

Na poti v službo se ni zagovoril s sosedom, zatopljenim v krmljenje vran. Odpeljal se je z avtom, a mu je kasneje spodrsnilo na ledu v neki zakotni ulici, ko je izstopil. Podobne nevšečnosti so ga že pestile. Vselej je uspel vreči kovček visoko v zrak, nastavil dlani, da se je ujel in sprožil odriv. Še preden se je kovček razsul po tleh, je stal na nogah in ga ujel v naročje.

Zdaj je kljub vsej izurjenosti zamudil.

Čudni, a še preveč znani črkopis, je kmalu zapiskal in se pojavil na mobilniku.

*****

V predsobi se je napolnila vreča s praznimi ovitki vzorčne hrane in stekleničk pijače. Uspeha ni imel s koščičastim sadjem, ne agrumi, niti bananami. Okus se ni vdal mineralnim vodam, pomešanim z malino, jagodo, pomarančo, niti z borovnico.

V naglici je pojedel prepečenec, spil belo kavo in se hitel obleči. Uspelo mu je pospraviti olupke po mizi in pultu, jih stlačiti v posebno vrečo, in jo postaviti v predsobo.

Hitro mora ujeti avtobus, da bo pravočasno prispel na delo. Že je drvel po stopnicah, ne vedoč, kdaj je odprl vrata, kdaj je z desnico pograbil vreči smeti, z levico kovček, kdaj je vrata zaprl, zaklenil in že basal črni polivinil v smetnjak.

'Vam se pa vedno mudi, sosed!' ga je zdramil glas.

Možakar je sedel v naslonjaču v hladnem, jasnem jutru in proti grmovju nekaj metal.

'Ta prek... univerzalni okus!' je zabrundal proti možaku, kakor bi bil on izvir vseh njegovih težav.

'Preveč se obremenjujete, Mejc, no! Pridite, vam dam nekaj lešnikov. Bova krmila veverice.'

'Zamudil bom v službo,' je potarnal, spustil pokrov smetnjaka, da je z vso silo padel nazaj, a je petkratni pisk, kakršnega je običajno oddal, zadušil trikratni pisk polivinila. Ni se več posvečal besedam soseda, le stekel je. Ceste so bile tedaj že osušene, na pločnikih se ni več valjala brozga, kupi snega na obrobju so se postopoma spreminjali v potočke. Turobno so, vsak s svojim tonom, v zgodnje jutro piskali avtomobili, tovornjaki in priklopniki, avtobusi in taksiji.

Hitel je po ulici.

Umaknil se je prodajalki časopisja, spretno preskočil dve luži, se ognil starke z vozičkom in oddrvel proti avtobusu, ki je še vedno stal na postaji. V zadnjih korakih, ki bi jih zmogel z lahkoto, je njegovo pot prekrižal dostavni avto njegove najljubše slaščičarne.

Poskušal ga je zaobiti. Ulica je bila preozka. Avtobus bo zdaj zdaj odpeljal. Sunkovito je vrgel kovček v zrak in sprožil roke, da so dlani ublažile trk s pločevino dostavnika. Urno se je obrnil. Stegnil je roki. Črnina je naslednji hip priletela mimo glave in pristala v njegovem naročju.

'Kaj vam je? Tole vas bo drago stalo!' je zahrumel suhljati voznik z roževinastimi očali, ko si je prišel ogledal udrtino.

Čudni napis je zasijal tik za hrbtom razjarjenega koščenjaka.

*****

Sestanek predstavnikov oddelkov se je končal.

"Vodja prodaje vas je klical, gospod Mejc," mu je povedal kodrolasi pripravnik na hodniku.

"Hvala lepa!" je odvrnil namenjen proti svoji pisarni, da bi vzel prenosnik.

"Se tudi vam zazdi, da naše nadstropje preveč diši po pomarančah?" je previdno vprašal mladenič.

"Občasno, odvisno od vremena zunaj," je odvrnil,

nakar je pripravnik odkorakal naprej, on pa je iz žepa potegnil čokoladico.

Zjutraj mu je uspelo. Novi univerzalni okus se je skrival čisto na dnu hladilnika. Zagrizel je v rjavkasto kakavovo maso, grudil pistacije in arašide, puščajoč brbončice grenkobi podzemne kolerabice. Le vsa pijača je imela še vedno okus po kamiličnem čaju.

Čas je hitel in sestanek splaval po vodi.

Njegova bit je premlevala, da ne izkorišča vseh svojih sposobnosti. Bil je izurjen, hiter in spreten. A zadnji dnevi so mu padli na glavo, stisnjeni v kratke ure, ponavljajoče se, nedokončane obveznosti.

Ravno je zmečkal ovitek čokoladice, ko je pod stropom hodnika zasijal tisti čudni napis.

*****

Med metanjem zajtrka vase, je premleval informacije. Zakaj se je vse ponavljalo? Jutra. Avtobus. Služba. Sestanki. Zamude. Vedno nove stare težave. Dnevi so izginjali. Večerov sploh ni bilo. Leia in Milna bi se morali vrniti že pred mesecem dni. Le kaj je šlo narobe?

Odločil se je. Nikamor ne bo šel. Vzel si bo dopust. K vragu s službo! K vragu z obveznostmi!

Tistega dne se čudni napis ni prikazal nikjer, najsi ga je še tako iskal. Vrgel se je na kavč in zijal v gibljive slike. Prvič po skoraj mesecu dni je dobil občutek, da ima ponovno kontrolo nad svojim življenjem. Da ga ne krojijo ponavljajoče se obveznosti. Da ga ne kroji nekdo drug? Kdo drug? Da tistega drugega življenje ne kroji nekdo tretji? Pretiraval je s premlevanjem.

Tihoten večer je bil. Privoščil si je univerzalni okus podzemne kolerabice: piščanca v obari, čebulni kruh, radič z oljčnim oljem in ledeno sosedovo vino z okusom po kamiličnem čaju.

Takoj po večerji ga je zmanjkalo.

*****

'Pikec! Pikec!' je od nekje priplaval znani glas.

Previdno je odprl oči. Leia se je sklanjala nadenj, da so ga dolgi rjavi lasje žgečkali po licih. Smejala se je. Njena ovalni obraz je bil ožgan od zimskega sonca sonca in zelene oči so v kontrastu kože sijale kakor smaragdi.

'Kdaj, ..., mmmmm, ... kdaj sta se vrnili?' je vprašal v polsnu.

'Včeraj, pozno zvečer. Spal si že. Pikec, zamudil si v službo.'

Ni še dokončala stavka, že je na oranžni steni spalnice, tik ob sliki polne lune zasijal tisti čudni napis.

GAME OVER

ZMAJSKA PSIHIATRIJA

Bojan Ekselenski

Zgodba poslana na 12. festival fantastične književnosti Pazin 9.-11. 8. 2013, a ni prišla v izbor za izdajo.

Težko je zmajsko življenje. Ta neprestani lov in upravičeno brutalno kaznovanje ljudi, če ne izpolnijo kvoto devic. Veste, ljudi je treba takoj in temeljito kaznovati. Kam bi pa prišli, če bi lahko vsakdo izigral tako pomembne božje kreacije, kot smo mi zmaji.

Kljub vsemu je lahko ta lov s kaznovanjem neposlušnih silno naporno in predvsem stresno početje. Zlasti zame, zmaja mehkega srca.

Vsak dan sem bil izpostavljen stresu. Čisto vsak dan! Moje delovišče je bilo precej veliko območje. Strašil sem po Noriku, še preden je dežela dobila to ime.

Toda moje mehko srce me je nekega dne končno izdalo. Vsakokrat, ko sem upepelil nekaj kričečih dvonožcev, sem zapadel v depro. Preprosto me je mučilo uničevanje bitij, ki so nas častila iz čistega strahu. Potem so se začele pojavljati še druge neugodnosti. Najhuje je bilo, ko sem začel čutiti pomilovanje in celo sočustvovanje. Pomislite, zmaj, ki sočustvuje! Pri pečenem biku, kot bi se lev razjokal, preden pokonča antilopo!

Kralj ni dolgo toleriral mojih izpadov slabosti in posledično slabše bere devic brez predpisanega kurjenja vasi. Razumem ga! Ne moreš biti zmaj in istočasno gojiti sočustvovanja so golazni! Predpis o kaznovanju je predpis, podpisan od kraljeve roke. Kdo pa sem, ki lahko dvomi o kraljevi pravici za izogibanje obveznim tribjutom?

Tako sem se bolj ali manj prisilno znašel v zmajski blaznici. Presenečen sem bil, koliko nas je bilo v tej ustanovi na vrhu umetno zgrajene skale! Čez nekaj tisočletij bodo ljudje temu kraju rekli Draguć. Bili smo natlačeni in že bivalni pogoji so slabo vplivali na zdravljenje zmajskih duševnih bolezni. En drugemu smo se smilili. Na dvajset bolnikov je prišel en zmajski psihiater. Moj je bil dr. Grozeči Ogenj. Res je bil zastrašujoč s svojim strogim pogledom in grmečim glasom. Še najhujša je bila brazgotina od levega očesa do leve roke.

Pri njem sem bil prvič po treh dneh bivanja za zloveščimi zidovi. Sedel je na vrhu stolpa, a jaz sem bil stlačen v majhno luknjo. Molčal sem in čakal. Naenkrat zagrmi:

»Se kaj sramuješ svoje sramote?«

Kaj sem drugega mogel, kot ponižno prikimal. Potem nadaljuje:

»Bolezen usmiljenja prehaja v epidemijo. Si vedel to?«

Ponižno sem odkimal in iz nosnic mu puhne zlovešči dim:

»Še huje je, ker je veliko zmajev zbolelo na dihalih. Mogoče so ljudje zastrupili nam darovane device. Si pomislil na to? Pri ognjenem kotlu, gre za prekleto potencialno zastrupljeno hrano!«

Seveda sem odkimal. Še pomislil nisem, da bi si ljudje upali kaj takšnega. *Pri Baldorovem ognju, kam bo šel ta svet, če nam ljudje podtaknejo okužene device?*

Končno vame pihne:

»Kaj misliš, kako se boš ozdravil svoje fobije in depresije?«

Prestrašeno sem odkimal:

»Veste, ne vem. Kar naenkrat se je pojavilo. Ko sem skuril tisto vas, ker niso nastavili pet devic, sem čutil močne bolečine v želodcu. Potem sem se grozno počutil. Res grozno.«

»Tvoja bolezen dobiva, kot sem že omenil, obseg epidemije. Kako se počutiš, ko pohrustaš devico?«

Spreletel me je srh groze:

»Grozljivo! Ta bolezen je strašna. Nazadnje sem vse tri device od slabosti izbljuval. Nobena volja ni pomagala. Strinjam se z vami, bolezen je res grozljiva.«

Gospod Ogenj pihne:

»Če ne najdemo zdravila, nas bo ta bolezen prej ali slej pokončala! Saj sam vidiš, koliko vas je v tej ustanovi. To je tretjina populacije naše dežele. Pomisli, vsak tretji zmaj je zbolel za to grozno boleznijo. Sočustvovanje, občutek krivde, slabost ob zaužitju hrane peljejo v naš konec. Epidemijo moramo ustaviti! SE strinjaš?« zarohni in dim mu pihne skozi nosnici.

Ponižno sem sklonil glavo. Poskusil sem pihniti ogenj, a mi ni uspelo. Tega nisem hotel povedati zdaj že dovolj razkurjenemu doktorju.

»Dal ti bom terapijo!«

Prikimal sem. On nadaljuje:

»Vsak teden greš na terapevtsko kurjenje nepokornih vasi. Moraš trenirati ognjeni organ. Tudi dieto ti predpisujem. Vsak teden tri device. In to žive. Edina možnost je soočenje z virom bolezni.«

»Kolikšne možnosti ozdravitve imam?«

Gospod Ogenj nekaj časa okleva, zatem tiho, komaj sem ga slišal, odvrne:

»Ne bom ti lagal. Delež ozdravljenih pada, a vsakdo ima upanje.«

Tako so minevali meseci in leta mojega zdravljenja. Po svoje sem imel srečo. Tisoč dvesto let kasneje sem bil najdlje živeči pacient. Takrat se je začelo število novo prispelih hitro zmanjševati. Gospod Ognjeni tega ni hotel komentirati. Delovni terapevti so nas vse redkeje vodili na terapijo, a te niso imele posebnega učinka. Oni so to vedeli, mi tudi, a so vztrajali do bridkega konca programa terapij. Še nadaljnjih tristo let kasneje dobim novega psihiatra, doktorja Devicojeda Neusmiljenega.

Pokliče me na prvi razgovor.

»Vi ste najstarejši pacient ustanove. Veste sploh, kaj se dogaja izven zidov?«

Odkimal sem. Že osemsto let nismo več hodili na zažigalne terapije. Res neumno sprašuje! Bilo je premalo delovnih terapevtov in zato so spremenili program zdravljenja. Eni so odšli, drugi izginili, tretji so se pridružili pacientom. Novih pa ni bilo od nikoder.

»Ta zahrbtna bolezen vse huje stiska Zmajsko deželo. Povsod to katastrofalno sočustvovanje z občutkom krivde. Vse huje je. Zmaji preprosto izgubijo voljo do kaznovanja ljudi. Skoraj povsod se nam upirajo in zadnji kralji so popolnoma izgubili vsako iniciativo. Po sedmih dvornih udarih, krčenjih v javnih službah, se stanje noče in noče izboljševati. Imaš kakšen komentar?«

Skomignil sem s krili in odvrnil:

»Kaj naj komentiram? So naši znanstveniki odkrili povzročitelja bolezni? To je ključ do preživetja.«

Doktor ravnodušno odvrne:

»Pred petdesetimi leti je novi kralj razpustil Akademijo za razvoj zmajskih veščin. Zmanjkalo je strokovnjakov za device in pravnikov za določanje predpisov za kurjenje nepokornih. Marsikje nas ljudje premagajo. Prav si slišal! Potem še ta bolezen. Ognjena astma kosi med drugače zdravimi zmaji. Za zmaja ni hujšega od okvare ognjenega organa. Ljudi je vedno več, a nas vedno manj. Težko je. Povsod kriza in malodušje.«

Minilo je novih devetsto let. Tudi moj psihiater je izginil. V naslednjih petih stoletjih so izginili še vsi preostali delovni terapevti. Dokončno sem izgubil ognjeno sapo. Po dolgotrajni deviški abstinenci pride izguba sposobnosti. Navadni ljudje in živali ti ne dajo moči za ogenj. Tako se znajdeš v začaranem krogu.

Končno ostanemo samo trije pacienti. Že dvesto let ni bilo nobene kraljeve zdravstvene ali sanitarne inšpekcije. Nekega dne se zberemo na dvorišču. Kot najstarejši začnem:

»Ostali smo sami. Ta kraj moramo zapustiti. prepuščeni smo sami sebi. Ne vemo, kaj je z našim kraljestvom.«

Ostala dva kolega prikimata in s skupnimi močmi pretrgamo mrežo. Ta je dolga stoletja držala psihiatrične bolnike stran od ostalega sveta. Po nekaj stoletjih nevzdrževanja se je zlahka vdala.

Ko se osvobodimo, smo imeli kaj videti. Povsod samo ljudje. Kjer smo hoteli pristati in si nabrati moči, so nas besno napadli. Z največjimi težavami, z zadnjimi močmi se prebijemo do kraljevega gradu. Pravzaprav do mesta, kjer je nekoč stal kraljevi grad. Zdaj so mu vladali človeški kralji. Pomislite! Ljudje imajo svojega kralja. Kaj takšnega! Kako bizarno – hrana ima svojega kralja.

Moja dva kolega sta me zapustila. Hotela sta na svoje. Kaj sem hotel? Naj gresta. Saj sta še mlada. Štejeta komaj dvajset stoletij, torej sta še skoraj otroka. Mene bi v mojih stoletjih čakala, če bi še obstajala, ustanova za ostarele zmaje. Tam bi se zabaval z darovanimi devicami. Samo žrl bi in kuril samo za zabavo. Tako pa ... izginili so kraljestvo in njegove blagodeti.

Zanimala me je usoda kraljestva. Ni mi bilo vseeno. Čeprav sem bil psihiatrični bolnik, sem bil tudi zmaj. Sredi noči sem se prikradel kot prekleti tat. Ljudje so na ruševinah južnega stolpa postavili svoj miniaturni grad. Kot bi nas hoteli posnemati. Moj zmajski vid me še ni popolnoma zapustil. Našel sem kraljeve sobane, če lahko tako rečem tistim luknjam brez zraka.

Človeška karikatura kralja je postopal na terasi. Ravno prav. Pristal sem kralju pred nosom. Komaj je bilo dovolj prostora. Stražarji so poskušali pokazati pogum, a ker jih ni bilo vsaj sto, so panično pobegnili. Zazrl sem se v okamnelega kralja. Na sebi je imel tuniko z znakom zmaja. To me je razjezilo:

»Kdo si in kaj počneš na imetju mojega kralja?«

Kralj me nekaj časa opazuje, potem odvrne:

»Zmajsko kraljestvo je padlo že pred tisočletjem. Zadnji tvoje vrste so plen mojih vitezov.«

»Kot si ti moj plen,« odvrnem jezno in pihnem vročo sapo. Moj glas zadoni:

»Človečki neumni! Pokopal bom vaše miniaturno kraljestvo!«

Kralj ostane ravnodušen:

»Ti? Gotovo komaj še lahko kihneš plamenček za podkuriti kamin. Vašega zadnjega kralja je pred tisočletjem ujel in pokončal moj slavni prednik. Vaša vrsta je zgodovina in kmalu bo mit tega sveta.«

Poskušal sem ga zažgati, a je imel prav. Še plamenčka nisem bil sposoben. Dvignem se na nogi in zaplahutam s krili:

»Zmaji bomo vstali in vas znova pokorili! Ljudje ste virus tega sveta. Če vas nekdo ne omeji, se razmnožujete, dokler ne uničite sveta, kjer živite.«

»Kateri zmaji? Preden te potolče moja vojska, ti lahko povem zgodbo.«

»Zgodbo?«

»Zgodbo o tem, kako smo vas dokončno uničili.«

Zaplahutam s krili in prikimam. Kralj se nasloni na kamnito ograjo in začne pripoved:

»Tisočletja smo vam žrtvovali device, tisočletja ste kurili naše vasi in nam preprečevali vladavino nad tem svetom. Kri devic, prepojenih s strahom pred vami, vam je dajala moč. Ta kri vas je ohranjala nepremagljive. Končno je naša sveta mati Selena našla orožje proti vam. Orožje, ki je vir vaše moči obrnilo proti vam.«

Spomnil sem se časov, ko sem še užival v krvi darovanih devic.

Možic nadaljuje pripoved:

»Deklice, ki smo jih pripravljali za žrtvovanje vaši krvoločnosti, smo naučili sočutja do vaše krvoločnosti, naučili smo jih odpuščanja in odrešitve. Ta čustva so prepojila njihovo kri in tako ste se okužili.«

»Okužili?«

Začutil sem približevanje oboroženih ljudi. Bilo jih je veliko. Imeli so dolge loke, kopja, meče in vsi so bili polni sovraštva.

»Vi ste s krvjo nedolžnih hranili svojo uničevalnost. Vaš ogenj gori samo tako dolgo, dokler ga hrani kri nedolžnih, umrlih v strahu pred vami. Selena je iz vaše temeljne hrane naredila vašo pogubo. Ja, dragi zmaj, vaš rod je umrl, ker je vir vaše moči postal seme vašega konca. Ko so se pojavili prvi primeri bolezni, je šlo zlahka. Zdaj ste praktično izumrla vrsta.«

»Torej nas je uničilo sočutje žrtvovanih?«

Kralj prikima.

<>

RAZPOKA

Andrej Ivanuša

Zgodba poslana na 12. festival fantastične književnosti Pazin 9.-11. 8. 2013, a ni prišla v izbor za izdajo.

Zadihan se je zaustavil pred steno.

»Presneti cucek! Kam si pobegnil?« je jezno sikal. Poklical ga je: »Leks! Sem! K nogi! Leks!« Nato, znova bolj tiho zase: »Pizda! Le kam si zginil!«

»Leks!«

Oziral se je naokrog in se oddihoval. Zdaj mu je bilo žal, da sta šla pod Vražjo pečino.

»Brez veze!« je rekel na glas.

Sedel je na posušeno deblo podrtega drevesa. Ozrl se je naokrog. Tukaj nihče ni sekal in trebil gozda. Kraj ni bil preveč na dobrem glasu. Že ime je izdajalo, da so se pečine pod hribom že od nekdaj vsi izogibali, ker 'ima vrag menda mlade tukaj'.

Nezavedno si je masiral koleno, ki ga je zbadalo. Postajalo mu je hladno. Sonce je zahajalo za Gorco.

»Leks!« je znova poklical. Napel je ušesa, da bi slišal zvok, ki bi psa izdal. Kaj takega mu še ni nikoli naredil.

»Le počakaj!« je grozil. »Ti bom že pokazal. Porka duš, Leks!«

Nič, le veterc je šuštel visoko zgoraj v krošnjah … Ali pač? Za seboj je Lovro zaslišal nekakšno pokljanje. Obrnil se je.

Zahajajoče sonce je skozi krošnje metalo svetlobo na Vražjo pečino. Skalovje se je očitno grelo, se širilo in pokljalo. Ali kaj? Za takšen pojav še ni slišal. Napeto je pregledoval steno in zazdelo se mu je, da se nekaj vijoličnega svetlika v gostem prepletu bršljana, ki je v kotu stene plezal navzgor. Sledil mu je s pogledom navzgor do konca pečine visoko nad njim. Bila je visoka za pet njegovih višin.

Očitno je pokljanje prihajalo iz tistega kota. Sonce se je dotaknilo obzorja in v ozki dolinici se je pričel mrak gostiti.

»Res je! Nekaj se vijolično sveti!« je zamrmral. Vstal je in boleče koleno, ga je skoraj izdalo. Klecnil je, se opotekel in nato stopil bliže.

Pokljanje je bilo glasnejše. Spremenilo se je v prasketanje. Odmaknil je bršljan.

Kakor opečen je odskočil.

»Kaj, za vraga …« je zaklical. Umolknil je. »Vrag ima res mlade tukaj. Bolje, da ga ne kličem na glas!« je pomislil. Prhnil je skozi nos. Saj ni bil vraževeren.

Sonce je bilo že napol za Gorco. Mrak je bil gost in tisto vijolično žarenje je bilo vse močnejše. Znova je odgrnil bršljan.

Z odprtimi usti je strmel v razpoko v steni. Njen rob je drhtel v vijolični svetlobi, ki so jo tu in tam prekinjale drobne, bleščeče bele iskrice. Brnenje je prihajalo prav s tega roba.

Potem je v mehki zemlji opazil odtise pasjih tac. Vodile so v razpoko. Hitro je ocenil, da bi se vanjo lahko tudi sam zrinil.

»Le kaj je to? Bedasti cucek je moral vtakniti svoj smrček prav tja notri!« Okleval je.

Stopil je korak bližje in se sklonil. Začutil je, da so se mu dvignile dlačice na obrazu in tudi lasje so silili narazen.

»Leks!« je zaklical proti temni razpoki. Nič ni razbral, ker ga je motila tako svetloba zahajajočega sonca kot vijolična svetloba roba razpoke. Zvok se je zdel popolnoma votel in nestvaren.

Odstopil je korak. Drhtel je. Nekaj zaradi vznemirjenja, nekaj zaradi hladu večera. Sonce se je končno poslovilo in zašlo za Gorco.

»Kaj naj zdaj?« se je vprašal. Psa ni hotel pustiti tukaj. Čeprav bi verjetno sam našel pot nazaj. Saj je pes. Hudiča, ti znajo zvohati prdec na kilometer stran. Seveda se tudi izgubijo in jih potem lastniki iščejo z oglasi po radiju.

Še v tretje je odgrnil bršljan in počasi stegnil roko proti robu. Dlake na hrbtu dlani so se mu postavile pokonci.

»Nekakšna statična elektrika!« je pomislil. Jasno, zato temu kraju tukaj pravijo Vražja pečina. »Hm, čudno, da tega še ni raziskal noben znanstvenik!« Vsaj Lovro se ni spomnil, da bi kjerkoli prebral kaj o tem nenavadnem elektrostatičnem pojavu pod pečino.

Znova se je sklonil k razpoki. Priprl je veke, da bi pogled zaščitil pred vijolično svetlobo in le morda kaj videl v notranjosti. Nenadoma se mu je zazdelo, da sredi vidi svetlo piko. Pomežiknil je in je izginila.

Podrgnil si je oči.

»Bedak!« si je rekel. Spomnil se je, da ima v žepu obesek za ključe z led diodo.

Z malo svetilko je posvetil v razpoko. Na široko je razprl oči. Svetlobni krogec se je risal na razpoki kakor, da je prekrita s črno tkanino. Notranjosti nekako sploh ni bilo.

»Kako je to mogoče? Saj je Leks šel tja notri!« je pomislil in majal z glavo. Iz desne roke je v levo prestavil svetilko. Svetil je vedno bližje in počasi primikal prste desne roke k sredini razpoke. Dotaknil se je črnine in prsti so vzvalovali črno površino. Čutil jo je kot kakšno gosto olje.

»Zanimivo!« je pomislil in počasi tiščal roko vedno globlje. Prsti so izginili v temo. Tiščal je roko do zapestja v temno tekočino ali kar je to že bilo. Ko jo je skušal potegniti ven, je …

– FLOP! –

Izginil je. Obesek za ključe je padel na tla. Led svetilka je metala šibko svetlobo naokrog in se nato umirila. Brnenje se je ojačalo in še nekaj kovinskega je padlo iz razpoke. Nato je prasketanje prenehalo in vijolična svetloba je ugasnila.

Ko se je ovedel, je ležal na tleh. Na trebuhu je čutil pekočo bolečino. Ko se je kobacal na noge, je spoznal, da se je zvrnil, ker se je zapletel v hlače. Prijel je za rob hlač in jih potegnil navzgor. Nejeverno je strmel v pas na hlačah. Smodil se je in nikjer ni bilo kovinske zaponke za pas. Na srajci je bila vžgana štirikotna luknja. Tudi koža na trebuhu je bila rahlo opečena.

Pekli so ga tudi prsti na levi roki. Ključev in led svetilke ni bilo nikjer. Mrak je bil že precej gost. Pečina za njim ga je še bolj gostila. Držal je hlače z eno roko, z drugo se je dotaknil toplega kamna. Razpoke ni bilo nikjer. Stena je bila takšna kot so vse običajne kamnite pečine na Zemlji.

»Prekleti, butasti pes!« je na glas zaklel. »Ne samo, da si vtaknil svoj pasji smrček v smrdljivo luknjo, tudi mene si potisnil v sranje!«

Zdaj si je samo želel, da čim prej pride domov. Pes bo že sam našel pot nazaj.

Opotekal se je po poti nazaj proti mestu. Nad Gorco se je svetlikala le rdečkasta svetloba, zadnji žarki sonca, ki so se odbijali od vodne pare visoko v ozračju. Zdaj bi nujno potreboval led svetilko na obesku.

Spomnil se je na psa. Bilo mu je žal, da ga ni nikjer.

»Ubogi, Leks! Le kam si se izgubil? Morda pa si že doma!«

Zastal je. Počasi je stresal z glavo. Nekaj ni bilo v redu. Pes bi moral iti mimo njega. Njegove sledi so vodile v razpoko. Te pa zdaj ni več!

»Dal sem roko v tisto čudno poč!« je razglabljal. Razmišljal je, kaj se je zgodilo potem.

»Ključe sem izgubil! Nekaj je zasmodilo moj pas in me opeklo … Čakaj! Po ključe moram.« Obrnil se je.

Visoko zgoraj nad njim je grozljivo zakričala neka žival. Pogledal je navzgor. V mraku je na nebu zagledal stvor, ki je bil videti kakor … velikanski netopir z dolgim kačastim vratom, majhno glavo in s tankim repom s srčasto oblikovano konico. Ne, čakaj! Z dvema kačastima vratovoma in z dvema glavama. Sesedel se je.

»Meša se mi!« je zamrmral. Še enkrat je pogledal. Tista reč je še vedno letela proti Gorci na zahodu. Plahutala je in opletala z repom. Njeni glavi sta migali v ritmu zamahovanja kril. Znova je zakričala s tistim visokim vriskom, ki je ledenil kri v žilah.

Strmel je za njo. Počasi si je šel z roko skozi lase. Misel se mu je vrtela v možganih in na koncu prišla na plan:

»Zmaj! To je, pizda mu, dvoglavi zmaj!« Začel se je krohotati. »Kaj sem, jebemti, pristal v kakšnem filmu o Hariju Lončarju?« Uščipnil se je v lice.

»Au! Ne sanjam!« je ugotovil. Z vso močjo je usekal z roko po tleh. Zabolelo ge je. »Hudiča! Res ne sanjam!« Pihal in pestoval je razbolelo roko.

Sedel je nekaj časa tako, ko je opazil, da spodaj po cesti vozijo avtomobili. Videl je njihove luči, ki so se občasno zasvetile med drevesi in podrastjem.

Skobacal se je na noge. Popravil si je hlače, jih držal z eno roko in zavil s poti. Nameraval je priti čim prej na cesto in potem štopati do doma. To je bilo v tej temi še najbolje. Spotikal se je čez korenine in veje so ga šibale po licu. Ni se menil zanje in za praske, ki so mu jih povzročale.

»Samo, da pridem do ceste!« si je ves čas ponavljal in njegova podzavest je ves čas vrtala s vprašanji o zmaju.

Nenadoma je bilo gozda konec. Pobočje se je spuščalo proti cesti. Posejano je bilo z redkim grmovjem. Na desni strani je tekel potok in cesta je bila speljana čez mostiček. Na začetku mostička je bila tabla z imenom potoka. Ko je zastal na robu, je spodaj pripeljal avtomobil in njegov žaromet je osvetlil tablo.

»Potok Topla!« je nezavedno prebral. Vse mu je bilo znano, a vseeno nekako drugače. Pogledal je po cesti v obe smeri, če pride še kakšen avtomobil. V daljavi so se približevali novi žarometi.

»Super!« je pomislil. »Upam, da bo ustavil!« Opotekajoče je stekel do ceste in dvignil palec. Avto se je približeval. Lovro je dvignil palec in se nagnil nad cesto, da bi ga voznik bolje videl. Ko je zaslišal hrum motorja, je iztegnil roko in še višje dvignil palec.

»Ustavi, prosim, ustavi!« je mrmral. Pogled mu je zdrsnil čez cesto na drugo stran, ko mu je zaledenela kri v žilah. Roka mu je omahnila in strmel je tja čez, ko je avto odpeljal mimo. Vse se je potopilo v temo.

A Lovro je pošast še vedno videl, kakor jo je osvetlil avtomobilski žaromet. Na oni strani ceste je bil - zmaj. Njegove oči so se v temi svetile kakor mačje in gledal je proti njemu.

»Mogoče je res samo mačka!« si je dopovedoval. »Le meni se meša zaradi tiste elektrostatike tam pod Vražjo pečino.«

A zmajske zelene oči so za trenutek izginile in se znova pojavile. Tudi njegova silhueta se je videla. Pripeljal je naslednji avtomobil.

Rdeče zmajeve luske so se rubinasto zasvetile. Lovro je videl, kako počasi zamahuje z repom kakor mačka. Avtomobil je odpeljal naprej.

»Res je mačka!« je veselo pomislil Lovro. »Če bi bil tam zmaj, bi šofer zagotovo vstavil. Mogoče bi od strahu celo zapeljal s ceste! Mora biti mačka!«

Znova je dvignil palec in srepel čez cesto. Zmaj je bil še vedno tam.

Nato se je premaknil. Počasi je pričel hoditi proti Lovru in ga ves čas opazoval. Stopil je na cesto in bi bil v dveh ali treh korakih pri njem. Zastal je. Pripeljal je še en avtomobil. Lovro je že zamižal, ker je pričakoval, da bo šofer ostro zavrl. Čakal je na cviljenje zavor. A zgodilo se ni nič. Avto je celo pospešil.

Lovro je odprl oči in onemel. Avtomobil je peljal skozi stvor kakor, da je kakšna hologramska slika. To je bilo zanj preveč.

»Saj je samo mačka!« je šinilo skozi njegove možgane. Ti so ga potem izklopili. Nezavesten se je zvrnil na cesto.

*****

Odprl je oči. Skozi okno je v prostor lila sončna svetloba. Ne da bi premaknil glavo, si je skušal ogledati prostor v katerem se je nahajal. Če nekaj trenutkov je spoznal, da leži v bolniški sobi. Ni bilo čisto prava bolniška soba. Nekaj ni bilo popolnoma v redu.

A s tem si ni belil glave. Pravzaprav je čutil olajšanje.

»Zagotovo sem bolan! Imel sem blodnje o zmajih.« Skušal se je spomniti, kdaj je zbolel. A nič takega ni bilo. Le, da je pod Vražjo pečino iskal Leksa. No, kakorkoli že, bolan je in je v bolnici. Zdravniki bodo že poskrbeli za njega. Upal je, da so njegovi domači poskrbeli za Leksa. Pes zna poskrbeti zase. Človek je bolj nebogljen od psa, ko se mu kaj zgodi.

Zaspal je brez skrbi.

Ko se je zbudil, je bilo popoldne. Vsaj tako je lahko ocenil čas glede na kot pod katerim je sončna svetloba padala v prostor skozi delno zagrnjene zavese. Lačen je bil.

Dvignil se je in se otipal. Nekdo je oskrbel njegove rane in opekline. Obsedel je na robu postelje in bingljal z nogami. Pogledal je navzdol in spoznal, da je postelja visoka za vso človeško višino. Ozrl se je, ležišče je bilo ogromno. V njem bi lahko ležalo pet ali šest oseb.

»Smešno! Kako potratno. Le čemu služi takšna bolniška postelja? Eh, za take bedarije plačujemo visok zdravstveni prispevek!«

Potem je opazil, da je vse pohištvo predimenzionirano in, preprosto rečeno, nenavadno. V kotu je stala nekakšna futuristična naprava, ki je ni videl še v nobeni bolnici.

»Pa, kaj za vraga … se dogaja!«

Skočil je na tla. Stekel je k oknu, ki je zapolnjevalo vso steno velikanske bolniške sobe. Odmaknil je zaveso in pritisnil čelo na toplo steklo. Bil je visoko, morda v tretjem ali četrtem nadstropju … bolnice. Na dvorišču so stali, se pogovarjali ali sprehajali … zmaji. Eden izmed njih je stekel dva tri korake, razprl krila in se pričel plahutaje dvigovati. Naredil je krog nad dvoriščem in poletel mimo okna, kjer je Lovro strmel za njim. Njuna pogleda sta se srečala. Zmaj je nekaj zaklical in klic je znova zaledenil kri v njegovih žilah.

Odskočil je od okna.

»Še vedno se mi meša!« je zavpil. »Povsod vidim zmaje! To niso zmaji. To so ljudje in tole je bil helikopter, ki prevaža bolnike!«

Nič se ti ne meša! je zazvenel glas v njegovi glavi. Lovro se je presenečeno zavrtel okoli svoje osi.

»Kje si? Pokaži se! Ne brij norca iz mene!« Nikjer ni bilo nikogar.

Pomiri se. Ne brijem norca iz tebe in ti tudi ničesar ne bom storil. Lovro je spet slišal glas v glavi.

»Meša se mi! Zdaj slišim glasove v glavi!« je pomislil.

Seveda jih slišiš. Saj telepatiram!

»Kaj? Telepatiraš! Pa saj to je kot v kakšnem cenenem znanstveno fantastičnem romanu! Bedarija.«

Ni bedarija! Le Ljudje ste tako nerazviti!

Lovro je bil presenečen. Ugovarjal je v mislih.

Ja! Ja! Zmaji so pravljice. Rečem ti, niso! je telepatiral neznanec.

»Kje si? Kdo si? Kaj je to? Kje sem? Zakaj?« je mislil Lovro.

Počasi! Vse ti razložim … Prej, poglej, koga sem ti pripeljal s seboj!

Vrata v bolniško sobo so škljocnila in se samodejno odprla. Skoznje se je zrinil pes.

»Leks!« je vzkliknil Lovro.

-How!- je zalajal Leks in se pognal Lovru v naročje. Potem ga je prav po pasje presrečen polizal po obrazu.

»Potepuh ti!« je Lovro veselo grabil psa za grivo. Pričela sta se po 'pasje' prerivati. Čez nekaj trenutkov se je Lovro zavedel, da je v sobi še nekdo.

Pri vratih je stal bel, dvoglavi zmaj. Bil je visok za tri človeške višine.

»Porkaduš!« je rekel Lovro. Leks se je umiril in obsedel ob gospodarju. Lovro se je presenečeno zazrl v psa, pa v zmaja in znova v psa. Ni mu šlo v račun, da ga ne vznemirja prisotnost pravljične pošasti.

Psi nas vedno vidijo in poznajo, je 'rekel' zmaj.

Lovro se je presenečeno ozrl k zmaju. Mislim, ga je vprašati, kdo je, ko je zmaj že umislil nazaj:

Moje ime je Qwfq;wfđye<awv<>qer. Za Ljudi je to neprevedljivo, pa reciva raje po vaše - Beliglav.

Lovro je znova zajel sapo. A ga je Beliglav prehitel:

Sem doktor tukaj na oddelku in sem specializiran za ljudi. Se opravičujem, ker tako na hitro nismo mogli organizirati človeške sobe zate.

»Ne ga srat'!« je bleknil Lovro. Zmajevi glavi sta obstali, ena je celo puhnila majhen dim. Nato je zmaj umislil:

Oh, nisi mislil dobesedno! To me pri ljudeh vedno preseneča. Niste dobesedni. Morda zato, ker ne telepatirate. Ko telepatiraš, moraš biti natančen, sicer … No, ja! Na vašo konfuznost se je težko privaditi.

»Na tvojo pojavnost se je tudi težko privaditi!« je rekel Lovro.

Saj! A naša pojavnost je bila vedno … Še posebej v preteklosti … Ampak, žal so se naše poti razšle. je umislil Beliglav.

»Praviš, da smo nekoč … Torej, da pravljice niso izmišljene. Temveč smo ljudje in zmaji nekoč, eee, nekoč živeli skupaj?«

Praktično! Ja, seveda. Pravzaprav, na nek način živimo skupaj še vedno. Ampak, le redki vidijo. Kako naj razložim! To je zaradi, hm, … razpoke!

»Česa? Razpoke?«

Hm, ja! … Sicer pa razberem, da si lačen.

Lovro je pokimal. Res je bil lačen, pravzaprav sestradan.

»Koliko dni …?«

Pet! Pet dni si bil v nezavesti. Izklopil si se!

»Seveda, ti se ne bi, če bi na drugi strani ceste zagledal zmaja?«

»Niti ne! Jaz jih na drugi strani ceste vsak dan zagledam kakšnih sto in več.*

»Ha-ha-ha. Kako smešno! Za crknit'. Jaz pa jih vsak dan vidim na stotine, ali kaj!«

Oh, oprosti. Vedno pozabljam, da si človek.

»Hvala za kompliment!«

Ni za kaj! Beliglav ni razumel sarkazma. *Hrana je že na poti. Upam, da smo jo dobro pripravili. Mi namreč ne kuhamo mesa, zelenjave pa itak ne jemo.*

»Saj!« je zmignil z rameni Lovro.

»Paralelna vesolja!?« je vzkliknil Lovro.

Reciva temu tako! je umislil Beliglav. Lovro je bil sit. Hrana, ki so jo zmaji pripravili je bila odlična. Leks je v kotu bolniške sobe glodal kost, ki je ostala od jedi.

Težko bom umislil določene pojme zate. Od 'razpoke' v preteklosti smo se pošteno razšli. Žal!

»Ali smo bili kdaj skupaj?« je zajedljivo vprašal Lovro.

Seveda! Ali si mislil, da so zgodbe o zmajih samo pravljice za otroke?

Lovro se je bal razmišljati o tem, da bi ne užalil gostitelja. A svojih misli, ni mogel skriti.

Saj! Zmaji smo resnični, kako kot ste Ljudje. Živimo v paralelnih vesoljih, ki se bolj ali manj stikata. Najbolj sta bili naši vesolji prepleteni v zmajski herojski dobi, kar je nekako v času človeškega zgodnjega srednjega veka.

»Prepleteni?«

Da, zamaknjeni sta za fazni zamik. Kakor radijske postaje. Vse so v etru, le vsaka na svoji valovni dolžini. Včasih pa nastopi interferenca.

»Zato je šel avtomobil skozi … Pravzaprav, sploh ni peljal skozi zmaja na cesti. Le videl sem tako.«

Tako je, je umislil Beliglav. *Mi vas vidimo na določenih delih, večinoma sicer zelo megleno. A najbolje ste vidni v okolici Vražje pečine in vse tja do Gorce. Tam je nekakšna fizikalno-prostorska anomalija. Sam nisem najbolj izveden, ampak so zmaji, ki so to podrobno proučevali …*

»Ha, kako bodo naši znanstveniki gledali, ko se vrnem in jim razložim …« je začel Lovro. A ga je Beliglav prekinil z ognjenim izpuhom, da je komaj dihal. Vse naokrog je zasmrdelo po žveplu.

Žal mi je! Ne boš se vrnil … več!

Lovro ga je strmo pogledal izpod čela in še preden je kaj rekel, je zmaj nadaljeval:

Brez ugovarjanja. Res nima smisla. Vse smo že poskusili. Tu in tam se kdo iz vašega vesolja zakotali k nam – kakor si se tudi ti – vendar poti nazaj ni. Nismo je našli. Nekoč je bila, pred stoletji. Ampak zdaj sta vesolji že toliko vsak sebi, da to ni mogoče.

»Kako ni mogoče!«

Če bi bilo … bi zdajle bilo na Zemlji kar lepo število zmajev, ki bi sodelovali z Ljudmi. Tako pa …

»Tako pa …,« je odsotno ponovil Lovro. Čez nekaj časa je počasi dvignil pogled poln bridkih solz, ki so se nabirale v očesnih kotičkih. »Kaj bo z menoj?«

Oh, ne bo ti hudo! je umislil Beliglav.

V naslednjem trenutku se je ena izmed zmajskih glav bliskovito sklonila k Lovru, ga zagrabila in pogoltnila. Beliglav je na koncu zadovoljno rignil.

Res škoda, da se vesolji odmikata. Vedno manj je Ljudi na voljo. Četudi so tako okusni!

Leks je še zmeraj mirno glodal svojo kost v kotu bolniške sobe.

<>

GENETSKA SVETOVALNICA

PODOBE IZ PRIHODNOSTI

Vid Pečjak

Po dveh letih skupnega življenja sta se Anka in Milan odločila, da bosta imela otroka. Odločitev ni bila lahka. Po novem populacijskem zakonu je imel zaradi prenaseljenosti planeta vsak osebek pravico do enega otroka, poleg tega je moral priložiti poročilo genetske svetovalnice. Zaenkrat svetovanje ni bilo obvezno, toda v kratkem se je obetal nov zakon o obveznem svetovanju.

Milan se je uprl:

»Ne potrebujeva genetske analize. Spočela bova otroka po svoji naravi. Kar bo, to bo. Bo najino. Genetska analiza je nenaravno vtikanje v človekovo svobodo in avtonomnost. Sem svobodno bitje! Nihče mi ne bo ukazoval, kakšnega otroka naj rodiva.«

»Rodila bom jaz,« je dejala Anka. »Svobodno sva se odločila zanj.«

»Kaj pa je svobodna odločitev?« je vprašal Milan. »Da se po svoji volji za nekaj odločiš.«

»Saj sva se odločila!«

»Nisva se svobodno odločila, to nama je ratalo.«

»Kaj pa še! Se spomniš, kaj si dejal? Bo, kar bo. Vsakdo od naju ima pravico do enega otroka.«

»Morda ga pa že imam?« se je pošalil Milan.»Saj ne odklanjam otroka in ga bom nadvse vesel, a to ni bila svobodna volja.«

Anka je dejala:

»Ne filaj zof.« Tako mu je včasih rekla namesto »ne filozofiraj«.

»Načeloma se strinjam, vendar nama ta analiza lahko prihrani marsikatero nesrečo, npr. defektnega otoka (spomni se pritlikavega sosedovega Janija), nekatere bolezni (pomisli na levkemijo našega nečaka Jonija) ali duševno ponormalnost (spomni se mongoloidnega vnuka tvojega sodelavca Petra). Zato ne nasprotujem genetski analizi.«

»Že, že,« je dejal Milan. »Toda po takih zlih diagnozah nama preostane samo splav, temu pa nasprotujem.«

»Druga možnost pa je genetska analiza zarodnih celic pred spočetjem...«

»Ki ji sledi umetna oploditev. Tudi temu nasprotujem.«

»Ti si filozof preteklega stoletja.«

»Sledim samo občutkom svoje vesti.«

»Nikar se ne sprenevedaj. Konec koncev bo otrok moj.«

»Otrok obeh. Najin!«

Nazadnje je Milan popustil. Napotila sta se v svetovalnico za analizo človekovega genoma. V laboratoriju so ju punktirali in ima odvzeli celična vzorca.

Drugega dne ju je sprejel predstojnik inšituta dr. Abel Vračko.

»Analizirali smo vajina genoma,« je začel. Obrnil se je o Milanu in rekel:

»V vašem smo odkrili gen, ki zmanjšuje odpornost proti nekaterim otroškim boleznim, npr. rdečkam, v starejših letih pa se zveča možnost za nastanek Parkinsonove bolezni. Verjetnost dedovanja znaša 80 odstotkov.«

»Toda jaz imam trideset let in nikoli nisem imel rdečk.«

»Genetska analiza pokaže samo nagnjenje in ne prerokuje prihodnosti.«

Dr. Vračko se je obrnil k Anki:

»Nekateri vaši geni pa nakazujejo zgodnjega raka v prsih. Verjetnost dedovanja je majhna, samo 65 odstotna.«

»Kdaj? Imam devetindvajset let.« je vprašala Anka.

»Lahko že pri štiridesetih. Genska analiza ne pove natančnega datuma.«

»Ah,« je vzdihnila Anka.

»Grozi vam tudi shizofrenija. Verjetnost je zelo majhna, le 20 odstotna. Jo je imel kak vaš prednik?«

»Za maminega starega strica so vsi govorili, da je nor.«

»Na vajino prošnjo lahko izstrelimo te in druge škodljive gene iz vajinih zarodnih celic.« je dejal dr. Vračko. »Brez njih bo otrok varen in lahko dočaka visoko starost.«

»Koliko?«

»Tega nam genetska analiza ne pove. Izjemoma celo sto let.«

»Rajši imam sedemdeset zdravih let kot trideset bolnih,« je zamrmral Milan.

»Za umetno oploditev se morata odločiti sama,« je dodal dr. Vračko. »Nekateri pacienti želijo čim bolj zdravo življenje ne glede na leta, drugi pa se potegujejo predvsem za visoko starost svojih otrok. Ponovno poudarjam, da genetska analiza ne zagotavlja zdravja ali bolezni, pokaže samo verjetnost. Zdravje je odvisno tudi od vplivov okolja, npr. prehrane ali dogodkov v otroštvu. Pokaže samo nagnjenje. Dobili boste podrobno poročilo.«

Poparjena sta zapustila inštitut. Doslej nista niti slutila vseh teh bolezni.

Ne dolgo zatem je Anka otipala otrdlino na desni dojki. Takoj je pomislila na raka. Milan je svetoval, naj nemudoma odide k zdravniku.

Anki so z ultrazvokom in reontgenskimi žarki slikali dojko, jo pretipali in končno dejali:

»Imate cisto. Zatrdlino, napolnjeno s tekočino.«

»Ni rak?«

»Neee,« je dejal dr. Vračko. »Benigna cista. Lahko jo operativno odstranimo.«

Anki se je odvalil kamen od srca. »Cista?« je ponavljala. Stekla je k Milanu, ki je sedel v čakalnici.

»Cista je,« je dejala. »Samo cista!«

»Hvala bogu,« je menil Milan. »Sem bil prepričan, da se uresničuje napoved genetske analize.«

Naslednja leta so tekla mirno. Cista se je nekaj časa večala, nato pa sama od sebe izginila. Nista mislila nanjo.

Nekega dne pa je Milan otipal zatrdlino na prsih. Ni se prestrašil, mislil je, da je tako kot pri Anki samo nenevarna cista. Ker pa se mu je zdelo, da se veča, je odšel na pregled. Dr. Vračko je ugotovil raka.

»Kaj?« je vzkliknil Milan. »Od kod pa zdaj rak? Saj nisem ženska!«

»Rak na dojki je zares tipičen za ženske, izjemoma pa se pojavi tudi pri moških.«

Milan je prebledel. Anka ga je skušala potolažiti, a zaman. Strahoma je ponavljal:

»Saj nisem ženska, saj nisem ženska.«

<>

NAJKRAJŠA VOJNA
PODOBE IZ PRIHODNOSTI

Vid Pečjak

Karpatija in Zemonija sta bili nekoč prijateljski državi. Skupaj sta prodajali ničvredno robo majhnim, sosednim deželam, skupaj sta praznovali dneve državnosti, skupaj sta gradili veličastno elektrarno TE6, predore, letališke stolpe in druge objekte.

Zdelo se je, da ne more ničesar pretrgati plodnega in dolgotrajnega prijateljstva med obema deželama. To sta poudarjala tudi predsednika obeh držav.

»Naša srca so zlita v veliko enotno srce,« je dejal predsednik Karpatije dr. Mahnič.

»Ničesar nas ne bo razdvojilo, čeprav sovražniki naših narodov to poskušajo,« se je pridušal predsednik Zemonije Peter Jančar.

Spor se je začel zaradi narodnostnih manjšin. V Karpatski provinci Sisif je živela skoraj polovica Zemoncev, ki so se pritoževali, da jih Karpatija izkorišča. Na drugi strani meje pa je živelo 15 odstotkov Karpatcev, ki so zahtevali enakost. Spor je naraščal, dokler si nista državi začeli pošiljali protestne note, v katerih sta zahtevali enakopravnost za svoje sonarodnjake. Nazadnje je Mahnič dejal Jančarju »nebodigatreba«, Jančar pa Mahniču »pridanič«. Zatem je karpatsko letalo dvakrat kršilo zemonski zračni prostor, Zemonija pa je poslala na mejo svoje tankovske enote. Spor je dosegel vrhunec, ko sta predsednika pozvala svoje državljane na boj za pravico in svobodo. Vojski obeh držav pa sta se zgrnili vzolž meje. Manjkal je samo povod za napad. Zaradi gradnje bunkerja tik ob meji so se najprej spopadli graničarji, padlo je nekaj vojakov, nato so zemonski tanki zasedli karpatsko obmejno naselje Paradiž.

Konflikt bi se stopnjeval v pravcato vojno, če se ne bi vmešale mednarodne organizacije in sosednje države. Karpatija in Zemonija sta popustili in podpisali pakt nenapadanja, ki pa ni dolgo držal. V Karpatiji so zamenjal vlado. Oblast je prevzela nacionalistična stranka Narodna Fronta. Nekaj dni zatem so karpatski vojaki vdrli čez mejo in odpeljali v več talcev. To je zemosko vodstvo tako razjezilo, da je poslalo Karpatiju ultimat: če jim ne bodo v 48 urah prepustili provinco Sisif in vrnili talce, bo sledila vojna.

Novo karpatsko vodstvo se je zbralo na nujni seji generalštaba in vlade. Prišli so tudi mnogi poslanci in veliko povabljencev (izvedence v za mednarodno pravo). Tudi TV ekipa.

»Zemonija nima nobene pravice, da si lasti naše ozemlje,« je grmel novi karpatski predsednik dr. Miklič in politiki so glasno zaploskali. »To sta teorizem in agresija proti Karpatiji. To je vojna napoved. Nato je preklinjal Zemonijo in jo imenoval »roparska združba«, »dežela zla« in celo »dežela prascev«. Prekinil ga je predsednik parlamenta dr. Trezen.

»Strinjam se z vami, spoštovani gospod predsednik Miklič, vendar bi opozoril, da se moramo odločiti, ali sprejmemo ali zavrnemo ultimat. Smo za mir ali vojno, za zmago ali poraz, za Karpatijo ali Zemonijo,« ga je opozoril predsednik parlamenta.

»Za Karpatijo!« so zavpili udeleženci seje.

»Tudi pod pogojem, da nas Zemonija napade? Ste pomislili na vojno?«

»Samo oborožen spopad bo spametoval Zemonijo« je dejal general Navala. »Če zavrača naš mirovni predlog, jih bo premagala sila. Najprej majhen napadek, če ne bo pomagal, pa večji napad in nazadnje celo vojna.«

Čeprav so nekateri prisotni zakričali »Za vojno! Za vojno!«, je velika večina molčala. Tedaj je dr. Trezen predlagal, naj zadevo preuči informacijska in računalniška komisija pri vladi Karpatije. To ni bila novost v mednarodnih odnosih, podobne komisije so že nekajkrat umirile napetosti med državami. Dve sprti deželi Južne Amerike sta začeli celo sodelovati.

»Kaj pa ima s tem opraviti računalnik?« je zavpil Navala. »Računalnik naj rešuje računalniške probleme, vojska pa vojaške. Računalnik ne bo začrtal novih meja. Na silo bomo odgovoriti s silo. Naša armada je pripravljena.«

»Ali nam zagotavljate zmago?« je vprašal dr. Trezen.

»Seveda! Naša armada je nepremagljiva. V enem tednu bo zasedla Sisif in potem bo mir.«

»Ali je generalštab pretresel tudi možnost, da zmaga Zemonska vojska?«

»Zakaj bi pretresali to,kar ni mogoče? Rekel sem, da bo vojska Karpatije zmagala, in to drži kot pribito. Če se izjalovi, naj se ne imenujem več general Karpatije, temveč general zajčistana!«

Vendar se je večina odločila za računalniško komisijo. Predstojnik komisije dr. Graber je izbral program »vojna ali mir«. Vodja tajne službe Tajnikar mu je posredoval podatke o vojaški moči Zemonije in Karpatije. Naštel je število divizij, tankov, letal, topov in havbic obeh armad, tudi njihovo številčnost pod pogojem, da hitro mobilizirajo vse moške državljane med 18 in 50. letom.

»Jaz nisem povsem prepričan v zmago« se je oglasil Trezen. »Tako hitro ne moremo zbobnati skupaj toliko rekrutov. Ali so prebivalci tudi v resnici za vojno? Ali bodo sodelovali?

»Izdajalec!« mu je zabrusil Navala. »Noben odrasel državljan Karpatije ne bo zavrnil puške, če gre za obrambo domovine!«

Računalnik je brnel samo 10 minut. Neto so se udeleženci zazrli v ekran. Tam je pisalo:

»Verjetnost, da zmaga Zemonija je 80%±10% Verjetnost zmage Karpatije pa znaša le 20% ±5%.«

»Torej se bomo odločili za mir,« je olajšano dejal dr. Trezen.

»Kakšen mir neki?« je nasprotoval Navala. »To je laž! Najbrž vas plačuje Zemonija! Protestiram!« Dvignil je roko, da bi udaril računalničarja. »Izdajalca!«

Vendar ni udaril, ker sta mu je preprečila tretji računalničar in dr. Trezen. Zato je Navala še z dvema drugima generaloma zapustil Informacijski center.

»Samo, da ne bo vojne!« je vzdihnil Trezen. »Niste upoštevali vedenja državljanov?«

»Nismo.«

»Vaša napaka. Kdo ve, kako bodo sprejeli odločitev? Lahko izbruhnejo nemiri.«

»Saj ne vedo za našo odločitev.«

»Zanjo bo poskrbel Navala.«

Zgodaj zjutraj je Trezna prebudil telefon. Neki senator, njegov prijatelj, mu je sporočil, da so se začele dvojne demonstracije. Večja skupina je zahtevala mir, manjša pa je podprla generale. Hitro se je oblekel in krenil proti vratom.

»Danes bom ves dan odsoten!« je zavpil ženi, ki se je motovilila po spalnici. Tedaj je vnovič zabrnel telefon. Senator mu jer sporočil, da je vojska izvedla puč. Zasedla je TV postajo, predsedstvo vlade, predsednikovo pisarno in razposlala patrulje po vseh večjih mestih. General Navala pa se je proglasil za začasnega predsednika in imenoval vojaško vlado. Obljubil jer nove volitve čez mesec dni.

<>

19., 26. november in 3. december 2013 s pričetkom ob 18:00 uri
TRUBARJEVA HIŠA LITERATURE * STRITARJEVA 7, LJUBLJANA

Vsekakor moraš najprej postati vajenec, zatem obrtnik in na koncu, če imaš zvrhano mero potrpežljivosti in željo po uku, tudi umetnik. Tu ni bližnjic. Mnogi mislijo, da umetnik postaneš tako, da pravila kršiš, preden jih obvladaš.

TERMIN

Delavnica se začne **19. novembra ob 18h v Trubarjevi hiši literature** in se bo odvijala tri zaporedne torke ob isti uri (**19., 26. novembra in 3. decembra**).

Predavanje traja 2 šolski uri z vmesnim 10-minutnim odmorom. Na koncu bo 20 minut časa za vprašanja in debato.

Skupaj bo torej 6 ur dela. Vmes bodo tudi domače naloge. Na koncu bomo iz zbranih del naredili zbornik v obliki E-knjige in ga ponudili slovenskim E-knjigarnam in knjižnicam. Predavatelji so mag. Zoran Pevec, Andrej Ivanuša in Bojan Ekselenski.

VSEBINA DELAVNICE

19. november:

1. ura – Uvod in standardno oblikovanje besedila.
2. ura – Žanrska umeščenost, pripoveduj in ne opisuj, domača naloga.

26. november:

3. ura – Melodija besedila – osnove poezije.
4. ura – Bog grehe odpušča, neumnosti pa ne: logika pripovedi, domača naloga z analizo predhodnih domačih nalog.

3. december:

5. ura – Mehanika dialogov, perspektiva, pisarsko pozerstvo in ostali tehnični detajli.
6. ura – Postprodukcija (lektura, uredništvo, objava, ...) in finalna domača naloga z analizo predhodnih domačih nalog.

Predavanja seveda ne morejo iz popolnega začetnika ustvariti vrhunskega avtorja. Vsakdo bo dobil E-knjigo s podrobnejšimi vsebinami delavnice. Po vsakem dnevu bomo razdelili domačo nalogo za vaš domači trening.

NE BO CICE MICE

Tudi po zadnji uri delavnice ne bo vsega konec. Naredili bomo natečaj, dali nekaj zanimivih iztočnic in iz vsake kategorije izbrali najboljše tri. Seveda ni nobene koristi, če ne dobite odziva na vaša dela. VSAKO delo bomo ocenili iz več vidikov in neuvrščeni v zbirko bodo dobili na osebni E-naslov napotke za izboljšavo. Kakšen bo natečaj?

1. sklop: Črtica na temo **Ajdovska deklica** (saj poznate s ceste na Vršič viden znameniti obraz v Prisojniku),
2. sklop: Črtica na temo **V jarku 1. svetovne vojne leta 1950,**
3. sklop: Kratka zgodba na temo **Mojzes na gori Sinaj,**
4. sklop: Kratka zgodba na temo **Slovenija 8000 v postapokaliptičnem svetu,**
5. sklop: Čisto prosto (poezija, črtica, kratka zgodba ali povest) na temo **Kmetija na koncu vesolja.**

POVEZANI DOGODEK

Z delavnico povezan dogodek bo **Večer Drugotnosti**, kjer bomo predstavili zbirko. Računamo, da bo v zbirki 15 zgodb. Zbirka bo izšla v obliki E-knjige. Honorar? Tudi o tem bomo razmislili, če ga bo dopuščal finančni dotok prodaje.

FINANČNI PRISPEVEK UDELEŽENCEV

Delavnico je podprl Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Je **brezplačna za člane literarnih društev in za študente**. Za ostale udeležence je prispevek 20,00€.

Jskd
JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Prijava na e-naslov društva **info@zvezdni-prah.si** ali po klasični pošti **Društvo Zvezdni prah, Stritarjeva 24, 2000 Maribor.** Informacije tudi po GSM 041 732-342 vsak delovni dan med 9:00 in 12:00 uro.

ACTIO IN DISTANS

Tatjana Malec

Iz pesniške zbirke

VESOLJNI POK

Srce je bobnenje vesoljnega poka,
ki se prebija skozi neskončnost.
Ziblje se skozi spomine evolucije
v kopalnem plašču telesa.
Na rdečih skodranih strunah pobira
bisere ljubezni in tke dragulje sreče.
Spodbujam ga z glasbo svojega glasu,
krotim ga z zobmi, božam praske tujih
nohtov in ga razdajam do zadnjega koščka.
Živa tekočina se pretaka v njem
in ga hrani s selenom mladosti.
Kamor koli se obrnem, je srce
na notranji strani pod odejo duše.
Obdaja ga velik šal zelenih pljuč.
Okončine plavajo kot vesoljne ribje plavuti.
Vsa sem potuhnjena vanj in ono je moja beseda.
Z njim sedim na pručki in razmišljam,
kako buči ocean v njem.
Majhna lučka je pradavni vžig,
ki v njem plava kot zlati čolniček
z nasmehom vesoljnega poka.

ARHAIČNA GOVORICA DAVNINE

Vznikla je z energijo boksarske pesti.
V ringu planetov. Na delu je volja do moči,
Vznikla je z energijo boksarske pesti.
V ringu planetov. Na delu je volja do moči,
ovita s turbanom obroča ledu brez obraza.
Izbruhnila je svetopisemska pošast.
Tam poleg ledenika Eyjafjallajokull.
Vroče srce zemlje grafitnega lica.
Satan s kačjim želom in mati teme.
Ne ovira ju Eifflov stolp, ne Kitajski zid.
Resnica je opisana v Tibetanski knjigi mrtvih.
Prašni dimni sen vesolja človeštvu.
Plinasta ladja samotnih delcev skozi oblake.
Izbruh jeze planeta v zemljin brlog.
Sivi lasje davnine rastejo skozi vulkansko žrelo
Prah na mizi Ólafurja Ragnarjam Grímssona.
Plin je zadušil kobilico na sibirski liliji.
Se usedel na številna kapucinske pleše,
na telefonske drogove in žice širom sveta.
Danes se dvigajo prašne sence pepela
dvakrat močnejše in večje gmote kot včeraj.
Kamni bruhajo iz želodca dim in lavo odvečno.
Brizg je prenaredil zrak, zaganjajoč
kamenje in prah iz geoloških dob v obraz.
Tisočletja peščenih ur.
Iz praspodnjega plašča
vrešči arhaično pesem kamene krvi.
Grafitna belina. Simfonija zračnih valov
z jadralcem skozi peščene delce hiti.
Obiskal je luno, ustavil brnenje letal.
Spremenjen v nebeškega potepuškega psa
na barikadah jasnine vesolja in temine sveta.
Kje so zapisane dimenzije razuma,
ki iz gnoja vulkana poganja
in umira človek v človeku?
Srečevanje oblaka prahu s tistimi,
ki se jim ne da izmeriti svet,
kjer izginja zeleno in se pričenja puščava.
Borghesova Peščena puščava.
Raziskave delcev prahu so pokazale,
da gre za eliptični odstavek pesmi
v zapisu rdečega lesketajočega trebuha.
Ubije te pogled na njegovo dno.
Mimikrija pripravljena na odgovor.
Slepo božanstvo, ki je zaprašilo liste
In grmičevje s svojo sivo davno prisotnostjo,
Pognojilo človeka, da bo ravno rasel.
Dialektika narave je gibanje in delovanje
z naporom izbruha božjega gneva.
Ko se prebudi, zakrije neprehodno močvirno polje
in izmišljene pokrajine hrepenečih tigrov po mesu
v temni polarni noči, ki strupeno sumiči
apokrifne citate demiurgov,
ki so od nekdaj spoštovali
zemljine strasti na Heklaji.
Obtičali so, na tisoče njih je obtičalo.
Iskali so prenočišče in hrano.
Kotiček za bivanje, čakaje, da Bog
utiša cepljenje razpok znotraj trebuha
njegovega gostitelja tam spodaj,
tam spodaj, kjer prihajajo vzgibi
za ravnovesje neba in sveta.

KODIRANO SPOROČILO S SATURNA

Svetu ni ime Zemlja, svetu je ime Čudež.
Brezhibni ples poklonov planetov se je zvrstil,
ko se je v njem zbudilo fizično čustvo,
perpetuum mobile v nezmotljivem gibanju.
Človek je postal tolmač njegovih skrivnosti.
Vendar ne more razložiti zakaj duha
ne more uzreti v zrcalu. Duh je brez oblike.
Je v drugi dimenziji, vstopa v tretjo.
Neprestano vstopa in sestopa neviden.

Kje je napaka? Človek uporabi magijo
in se posluži alkimistične formule.
Spremeni se v sodobnega potrošniškega
humunkula. Referenčna točka njegovega jaza
je njegov duh, ki je prostran kot majhna ženska dlan.
Duh ne pripada vidnim stvarem.
Zato je duha človek utekočinil in vanj položil čip
umetne inteligence z vsem znanjem človeštva.
Nato svoje čudaške teorije zamrzne pri – 263 stopinj
Celzija in jih pošlje s sondo na planet Saturn.

Iz Saturna dobi odgovor: »Vse kar ste poslali
je premočeno, cunjasto, gnilo in neuporabno.
Vaš duh je postal izrodek, zato smo material
pokončali in uničili. Vi ne poznate popolnosti,
ki nima oblike. Duša, ki lovi gamse in jelene,
nima odseva. Vaš čip ni ne glasba ne matematika.
Če bi bilo v njem kaj duše, bi videli njen odsev v zrcalu.
Bach s svojimi pasijoni igra tu pri nas in ko
se pogleda v ogledalo, njegova duša odseva
v zrcalu kot glasbena vibracija, ki jo vidi in sliši tudi
zadnji med berači. Vidik skozi katerega gledamo,
nam odkriva vašo praznino in votlost.
Vi za nas niste pomembni. Že majhen haiku
bi zadoščal, da bi razumeli zakone planetov.
Kdo od nas bi tukaj nosil vse tiste vaše cunje
in kdo od nas bi rabil vso vašo odvečno kramo?
Vi ste tragična rana vesolja brez rešitve.«

JEŠČI SATURN

Kovinski vzmeti
skozi jeklena usta
z Adamovim jabolkom
v kolenu.

S prav do roba
natovorjenim značajem
ješčega Saturna
je obkrožil planetarno pot.
Dve roki za človeka sta dovolj,
da za kulisami krili
in vadi jezikovne možnosti.

Obraz je kot freska,
ki skozi zastrti megleni obroč
požira soj svetlih zvezd.
Materialne relikvije
in duhovno izpraznjeni svet
se ob robu svetlobe
trgajo in luščijo luske
z igro planetarnega Atile.

Kameleonsko spretno menjavanje
mask nad zamaknjenimi obrazi
z vrtljivimi očmi.
S štirimi prizori ošabnosti
z žogo na štiri strani neba
igra s teboj Saturn svoj nogomet.
So igre v obliki planetarne
izpraznjenosti v orbito,
kjer plavalec orje brazde
in z zamahi oblikuje svoje obraz,
spremenjen v jezero sline.

Sinteza zaklinjanja,
ki nosi pečat,
ko mislimo, da gre za duha.
Gre za stvari.
Svetloba naredi vselej
naš položaj bolj viden.
Znotraj nadrobnosti
so najlepše stvari,
biseri v zaroževinjeni bolečini.

Okel, ki grize in jeklena usta,
ki sesajo kri vase so brezmejne,
a meje lastnine so duh.
Ko ogreješ s svojo ljubeznijo zrak,
dobiš strel v tilnik.
Ješči planet Merkur
je repetentska klop učenja.
Vselej se človeku približa
z zahtevo po ponovitvi.

Jašubeg en Jered
novice iz Drugotnosti

2ND. SI.CON

Žal! Druge konvencije SI.CON v letu 2013 ne bo.

Razloga sta dva. Najbolj pomemben je ta, da v Mariboru, kjer smo predvideli konvencijo, nismo mogli pridobiti ustreznih prostorov za naše društvo Zvezdni prah sprejemljivo ceno. Kar je bilo na voljo, pa ni ustrezalo zahtevam konvencije. Tudi pridobivanje sponzorjev v teh kriznih časih ni dovolj uspelo, da bi lahko pokrili stroške.

Naslednji razlog pa je odlično uspela konvencija NMN v Ljubljani. Število obiskovalcev je tam bilo visoko in je seveda nemogoče, da bi vse te ljudi dobili še na eno konvencijo izven prestolnice. Naše izkušnje kažejo, da nas je v preostali Sloveniji samo nekaj, ki bi se lahko konvencije udeležili. Tudi tukaj kriza kaže zobe.

Tako predvidevamo, da bi konvencijo mogoče pripravili v pomladnem času 2014 in seveda tudi v tem primeru v Mariboru. Ob dogodku smo lani izdali »zbir slovenske fikcije« Zvezdni prah. Na letošnji natečaj so prispela nekatera dela. Da bi ne ostali prikrajšani, bo zbirka zgodb in pesmi izšla, vendar nekaj kasneje. Predvidoma v začetku leta 2014 in se s tem nekako pokrila z novim terminom 2nd. SI.CON. Do takrat vam želim obilo uspeha. (ANI)

© Alexander A. Schomburg (Portoriko, 1905-1998)

VITEZI IN ČAROVNIKI
www.vitezicarovniki.com

JAŠUBEG EN JERED
NOVICE IZ DRUGOTNOSTI
www.drugotnost.si

DRUŠTVO ZVEZDNI PRAH
www.zvezdni-prah.si

DRUŠTVO PRIZMA
www.prizma.si

TOLKIENOVO DRUŠTVO GIL-GALAD
www.drustvogil-galad.si

FUTURUM
www.futurum.si

VODNIK PO ZF
vodnik-zf.info

MARA R. SIRAKO
www.marasirako.info

MARTIN VAVPOTIČ
martinvavpotic.wordpress.com

BOJAN EKSELENSKI
www.pisatelj.net

ANDREJ IVANUŠA
www.andros.si

MIHA REMEC
www.miha.remec.si

MIHA MAZZINI
mihamazzini.com

MIKI MUSTER
www.muster.si

IVAN SIVEC
www.ivan.sivec.net

VID LEGRADIČ
www.vtine.org/nr.html

WIKIPEDIJA
Prosta enciklopedija

SLOVENSKA WIKIPEDIJA
sl.wikipedia.org/wiki/
Slovenska_znanstvena_fantastika